בעזרת ה' יתברך

קונטרס

בדיקת צומת הגידין

במציאות ובהלכה

בו יבואר בטוב טעם ודעת
בדרך שאלות ותשובות:

טריפות צומת הגידין • ניכר האיסור מבחוץ • גדר מיעוט המצוי • כמות הבדיקה בהלכה ובמציאות • מניעת המחלה • סדר הבדיקה בקרית יואל • מקום הבדיקה בהעוף • דברי הרמ"א: "אין אנו בקיאין לבדוק" • יסוד חיוב הבדיקה מדינא או הידור

קונטרס

מגלה פנים בתורה

זיופים בדברי השו"ע והפוסקים
הוצאת לעז על גדולי הפוסקים נבג"מ

יו"ל ע"י

חבורת יורה דעה
בכולל אברכים דרבינו יואל מ'סאטמאר
ניו יארק יצ"ו

חודש אדר תשע"ג לפ"ק

להאיר ולהעיר אודות כל עניני הקונטרס
והמסתעף נא לצלצל:
347-688-8494

נא לשמור על קדושת
הקונטרס שטעון גניזה

פארווארט

עמי הארץ, אם אתה אומר לו טמא, כלום משגיח עליך, ולא עוד, אלא שאם אתה אומר לו טמא, אומר לך שלי טהור ושלך טמא. (חגיגה כ"ב ע"ב)

אין די לעצטע זעכציג-זיבעציג יאר, זינט רבינו הק' זי"ע האט איבערגעפלאנצט דעם ארגינעלן אידישקייט אין אמעריקא נאך דעם ביטערן קריג, האט מען אלעמאל געוואוסט אז "סאטמאר" מיינט די ערשטע פאר יעדע חומרא און הידור בכשרות, ובפרט ביי שחיטה וכשרות הבשר, איז "סאטמארער פלייש" געווען דער סימבאל פון הונדערט פראצענטיג אויסגעהאלטן אויף וואס מ'קען זיך פולקאם פארלאזן, און אלע ערליכע ארטאדאקסישע אידן פון איבער די וועלט האבן געזוכט דאס צו קאפירן.

כאז כן עתה, איז "סאטמארער פלייש" דער סימבאל פון שטיין על המשמר צו זיין וואכזאם צו יעדן פראבלעם וואס מאכט זיך במשך התקופה אין פעלד פון כשרות, סיי אין מציאות און סיי אין חלק ההלכה, וואו אלעס ווערט באגלייט דורך די שרי התורה הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, אויף אזוי ווייט אז אלע קהלות קדושות בישראל פון איבער גאנץ ניו יארק און טייל פון ניו דזשורסי - וועלכע פארמאגן נישט מאמענטאל קיין אייגענעם שחיטה פלענט - קומען קויפן בשר עוף אין די מהודר'דיגע "סאטמארער שחיטה", אין "בית השחיטה המהודרת אין קרית יואל".

ובפרט האט זיך ארויסגעשטעלט די געוואלדיגע סייעתא דשמיא אינעם געביט פון "בדיקת צומת הגידין", וואס אין די ערשטע תקופה ווען מ'איז געווארן וואכזאם צו דעם פראבלעם, איז דער בית השחיטה המהודרת אין קרית יואל געווען פון די סאמע ערשטע וואו מ'האט אנגעהויבן מיט די גאר גרונטליכע בדיקה אויף יעדן עוף באזונדער, און במשך הזמן ווען דער פראבלעם איז געווארן מער איינגעריסן אין די היימישע בתי שחיטה, איז דער סדר הבדיקה געווארן נאכקאפירט מיט אלע הידורים ודקדוקי הלכה.

ווי ביי יעדע דבר טוב האבן געוויסע מסלפים אויך דא פרובירט צו מאכן ליצנות דערפון, זיך באנוצנדיג מיט די הייליגע מליצה פון מרן החתם סופר זי"ע "חדש אסור מן התורה", און כדי צו פארדעקן זייער מהלך פון נישט בודק זיין צומת הגידין, האבן זיי מיט עטליכע וואכן צוריק ארויסגעגעבן א "קונטרס בדיקת צומת הגידין" וואו מ'האט פשוט מסלף געווען

די דברי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, און פארדרייט פאקטן פיל מיט שקרים וכזבים, זיופים און סילופים מיט פאלשע ציטוטים שלא היו דברים מעולם.

אלס אחריות צום ערליכן ציבור בני תורה ומדקדקים בכשרות וועלכע זוכן צו וויסן דעם אמת'ן דעת תורה הבהירה און די ריינע פאקטן ארום די סוגיא פון בדיקת צומת הגידין, שטעלן מיר צו אט דעם קונטרס, וואו עס ווערט אויסגעשמועסט דער חלק ההלכה והמציאות וואס איז איינגעפירט אין די מהודר'דיגע בית השחיטה אין קרית יואל, די שרעקליכע הוצאת לעז אויפן סדר הבדיקה וואס די חכמי ושרי התורה גדולי הפוסקים פון לעצטן דור נבג"מ האבן איינגעפירט אין די ערליכע בתי שחיטה איבער די וועלט און דער מציאות הדברים ארום און ארום, ווי אויך די שרעקליכע זיופים וסילופים בדברי גדולי הפוסקים וואס מ'האט פובליצירט להתיר את האסור, ויירא הקהל וישפוט.

שלושים יום קודם חג הפסח, תשע"ג לפ"ק.

שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר (משלי יב, יט)

שפת אמת, דבר אמת יהי' נכון וצודק תמיד, לא יתכן חילופן בעת מן העתים, ואמנם לשון שקר אם היה שבמקרה יצדק בעת מה, לא יתקיים כי אם עד רגע שהוא זמן קצר מאד (רד"ק), **כי לאחר זה יתברר השקר** (מצודות), **שהשקר אין לו רגליים.** (רש"י)

א אמת'דיגע שפראך האלט זיך אויף שטענדיג, אבער ליגענט שטייט בלויז א קורצע צייט, ווייל עס ווערט באלד אויפגעוויזן אז דאס איז ליגענט, און שקר האט נישט קיין האפט

קונטרס

בדיקת צומת הגידין להלכה

בו יבואר בטוב טעם ודעת
בדרך שאלות ותשובות:

טריפות צומת הגידין • ניכר האיסור מבחוץ • גדר מיעוט המצוי • כמות הבדיקה בהלכה ובמציאות • מניעת המחלה • סדר הבדיקה בקרית יואל • מקום הבדיקה בהעוף • דברי הרמ"א: "אין אנו בקיאין לבדוק" • יסוד חיוב הבדיקה מדינא או הידור

טריפות צומת הגידין

שאלה: לאחרונה נתהוה התעוררות בנושא בדיקת צומת הגידין בעופות. מהו מציאות הדברים? ומהו אופני הבדיקה שנהוג לעשות בבתי השחיטה החרדיים?

תשובה: אחד מהשבעים טריפות שאסרה לנו התורה, הוא טריפות "נטלו או נפסקו צומת הגידין" ברגלי העוף. פרטי הדינים מבואר באורך במס' חולין (דף ע"ו), ובשו"ע יו"ד (סי' נ"ו), ובנו"כ. דינו חרוץ בקרא (משפטים כ"ב), ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

והנה, כמו בכל שאר טריפות אין חיוב לבדוק ולחפש אחריהם כל זמן שאין ניכר הריעותא מבחוץ או ליכא מיעוט המצוי מטריפות זה, וכמבואר בקרא (שם) אחרי רבים להטות, דמשם ילפינן דאזלינן בתר רוב בין ברובא דאיתא קמן ובין ברובא דליתא קמן (עי' רש"י חולין י"ב.), וכן פסקו כל הראשונים והאחרונים, וז"ל המחבר (שם סי' ל"ט), אין צריך לבדוק אחר שום טריפות מן הסתם, והטעם, דרוב בהמות בחזקת כשירות הן (ש"ך שם). ואהא סמכינן לשתות חלב ולאכול גבינה וביצים אף שלא בדקו עדיין העוף והבהמה (תוס' שם י"א.).

חוץ מדבר אחד שחייבו חז"ל לבדוק בכל בהמה וחיה, והוא הריאה אם הוא נקי מסירכות, וכל הפורץ גדר לאכול בלא בדיקה ישכנו נחש (שו"ע שם), ואף בדיעבד אין להתיר בלא הפסד מרובה (רמ"א ס"ב).

וטעם הדבר שחייבו חז"ל בדיקת הריאה ולא סמכו על רוב כמו בכל שאר טריפות, מבואר בראשונים ג' טעמים:

א) מפני שהוא מיעוט המצוי ושכיחי בה טריפות (רש"י שם, והרשב"א חולין שם ובתשובה ח"א סי' קי"ג, ועוד הרבה). מקור הדברים במס' ביצה (ב"ה:) נטיעה מקטעת רגליהון דקצביא, ובירושלמי שם.

והיינו דבשאר טריפות לא הטריחוהו חכמים לבדוק - אף דבכל מקום אמרינן כל היכא דאיכא לברורי מבררינן - והטעם, כיון שהוא טירחא גדול לבדוק כל י"ח טריפות, לכן סמכו ארובא שהם כשירות, מ"מ סירכות הריאה שהוא מיעוט המצוי, חייבוהו חכמים לטרוח אחריו ולבדוק, ולברר שהוא כשר באמת (פמ"ג פתיחה לסי' ל"ט).

ב) כיון דסירכא בריאה ניכר הוא, יש לחוש שמא אחר הבישול והתערובות ימצא הסירכא, ואז יאסרו כל הכלים והתבשיל למפרע, על כן חייבו חז"ל לבדוק לכתחלה ולהציל ממכשול (רשב"א בשם רבו רבינו יונה).

ג) לפי שבדיקה זו קל לראות ולבדוק, לפיכך אם מונע מלבדוק הוי כמעלים עין מן האיסור (שם).

והנה בניד"ד, בחשש טריפות צומת הגידין, יש לדון בכל הני תלתא. א') יש לדון הרבה אם הוא נכנס בסוג מיעוט המצוי (ועי' לקמן); ב') הריעותא יוכל להבחין אף בבית, אחר שכבר נחתך העוף לחתיכות ונמכר לכמה בני אדם, ואז יש מכשול גדול למפרע; ג') כיון שאינו בודק מה שלפנינו, הוי כמעלים עין מן האיסור, כ"ש מבדיקת הריאה שעושין בה בדיקת פנים וחוץ.

ניכר האיסור מבחוץ

ד) טריפת צומת הגידין לפעמים הרבה ניכר אף מבחוץ, ואף למי שאינו מומחה ובקי גדול, אם יעיין ויבדוק אחריו יכיר ויבחין הפסיקה והשינוי, ובכה"ג לא מהני לא ביטול ברוב ולא כל דפריש, כיון דהריעותא ניכר ומבורר לפנינו.

ענין זה נפתח בראשונים, והאריכו בזה גדולי זמנינו, בחיוב בדיקה בטריפת צומת הגידין מה"ט לחוד. (עי' שו"ת מנחת יצחק ח"ה סי' ס"ה, שו"ת קנה בשם ח"א סי' מ"ט, שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' פ"א, ובתשובה מהגאון דומ"ץ קרית יואל שליט"א, ועוד), והיוצא מדברי כולם דבכה"ג איכא חיוב בדיקה מן התורה.

וע"ע ביו"ד סי' ק"ד (טו"ז סק"א), בדין "ניכר האיסור", ולהסכמת הפוסקים אף שאינו ניכר בעינים או במישוש היד, רק לעצמו ניכר במקומו, אסור ולא בטל מן התורה (עיי"ש בגר"א, שו"ת התניא סי' י"ח, שו"ת בונת הלב יו"ד סי' א').

ובאופן דיני "ניכר הריעותא מבחוץ רק למומחה גדול", נחלקו גאונים הנ"ל. יש שכתבו "דמי שאינו בקי בעצמו להבחין בריעותא זו, אסור לו לאכול שום עוף עד

שיתברר לו ע״י בקי שיודע להבחין בזה דאין בו שום ריעותא, דכיון דבעצם הריעותא ניכרת הוא, לא אזלינן בתר רוב עופות דכשרים, דהוי כמו מעלים עין מן האיסור וכו׳.״ (קנה בשם).

ובמנחת יצחק (שם) חולק בפרט זה עיי״ש באורך, ובסו״ד מסיק, וז״ל, ולדעתי מה שיש לומר, דכמו דישראל קדושים מחמירין לעצמן ולקדש עצמן במותר להם, צריכין שילמדו ג״כ בקיאות הנ״ל, כדי שידעו מה שלפניהם אם ימצאו שינוי בזו וישאלו שאלה למורה הוראה, כנלענ״ד, עכ״ל.

סך הכל: אף שאין בודקין אחר כל הטריפות וסמכינן ארובא דכשירות, אעפ״כ בודקין אחר סירכות הריאה, וכן אחר שאר טריפות דדמי ליה, מד׳ טעמים הנ״ל. ואף אם אין הריעותא ניכר רק למומחין ובקיאין, אין לאכול בלי בדיקת מומחה (וי״א מדינא וי״א מחומרא).

מיעוט המצוי

שאלה: מהו הגדר הנכון של ״מיעוט המצוי״, שאז הכל מחויב בבדיקה?

תשובה: בנידון זה האריכו הפוסקים, ונבאר הדברים בקצרה.

ידוע שיטת המשכנות יעקב (יו״ד סי׳ י״ז) שמיקל ביותר, דעשר אחוזים מקרי מיעוט המצוי, דהיינו עשר ממאה, ואם לא נמצא מספר זה ליכא חיוב בדיקה. וראייתו מגמ׳ (גיטין לא.) דבודקין היין אם החמיץ, לגבי תרומה. ובב״ב (צג:) מבואר דעשר קוססות רגילין להחמיץ עיי״ש. משמע דזהו שיעור מיעוט המצוי המחויב בבדיקה. ועי׳ נימוק״י (ב״ב שם) דה״ה א׳ לעשרה וק׳ לאלף עיי״ש. ועי׳ בס׳ מנחת יוסף (סי׳ ל״ט ענף ב׳ סקע״ט), שרצה לדייק כן מדברי החתם סופר, וצ״ע בדבריו עיי״ש. ועי׳ בשו״ת כתב סופר (יו״ד סי׳ י״ב).

אמנם הרבה פוסקים חלקו על דברי המשכנ״י, דבגמ׳ לא משמע דפחות מעשר פטור בבדיקה, ועוד כמה קושיות על שיטת הנ״ל.

ובכמה מקומות מבואר דבפחות מאחוז אחד הוי מיעוט שאינו מצוי, וכמו שכתב הרמ״א (סי׳ ס״ו ס״ח) לגבי בדיקת ביצים מטיפת דם, דאין חיוב בדיקה כיון שאינו מצוי. ועי׳ שו״ת שואל ומשיב (מהדו״ג ח״ג סי׳ ל״ג) מש״כ לענין סירכות בעגלים דאינו מצוי, עיי״ש.

ויש שכתבו דגדר מיעוט המצוי הוא, ״היינו שהופעת המיעוט ומציאותו הוא מצוי הרבה, דכל בהמות שבעולם ובכל מדינה ומדינה מוחזקים במיעוט טריפות וכו׳, והמיעוט מלוה את הרוב בכל עת ובכל מקום, והוא הוכחה שזה טבעית מציאותו לגדל רוב כשירות ומיעוט טריפות.״ (שו״ת שבט הלוי שם). וע״ע אבן ישראל (פ״ב מהל׳ שחיטה שם), ועוד.

ובס' בדיקת המזון (ח"א דף קט"ז) כתב, דבארץ ישראל נקטו בכשרות המהדרין לבדוק אף אם הוא בין ב' לג' אחוזים, עיי"ש.

עוד האריכו הפוסקים בנידון מיעוט המצוי, אם הוא דוקא טריפות ממש, או אף ריעותות וכדו'. עי' בפת"ש (סי' ל') בשם המשכנ"י (שם), וחולק עליו הבית אפרים (יו"ד סי' ו'), והדברים ארוכים.

והנה חיוב בדיקה במיעוט המצוי הוא בכל הטריפות ובכל איסור אם מצוי, כמבואר ברמ"א (סי' ל"ג ס"ט) לגבי בדיקת הושט, וכן לגבי תולעים (סי' פ"ד ס"ח), ועי"ע או"ח (סי' ח' בפמ"ג סקי"א).

ולמעשה לפי רוב הפוסקים וברוב המקומות אין סומכין בדרך כלל על שיטת המשכנות יעקב דמיקל טפי, ובודאי לא באופן קביעות, וכן מחמירין בכל מרכזי השחיטה החרדיים לבדוק אחר ריעותות בהדקין אף שאינו עשר אחוז טריפה ואינו מיעוט המצוי לדעת המשכנ"י, וכמש"כ גדול המורים בארצה"ב ה"ה הגה"צ מפאפא זצ"ל בשו"ת ויען יוסף (ח"ד סי' י"ח), וז"ל: אף דעפ"י דין יש סמך גדול שלא להצריך בדיקה, מ"מ כיון שהפמ"ג כתב לענין בועות שומר נפשו ירחק מזה, וכבר הונהג כאן בהמקולין השייכים לקהלות החסידים שלא למכור מבשר בהמה רק חלק, נראה גם בעופות להחמיר שלא למכור בלי בדיקה אחר הריעותא הנ"ל, ע"כ. וכן נתקבל בכל בתי שחיטות החרדיים להחמיר.

סך הכל: גדר מיעוט המצוי תלוי במחלוקת האחרונים, ונהוג עלמא, ובפרט ציבור החרדיים, להחמיר אף כשהוא פחות הרבה מעשר אחוזים, אם המיעוט מצוי ומלוה את הרוב ברוב הזמנים, וכמו שבודקים הביצים מטיפת דם ושאר פירות מחשש תולעים.

כמות הבדיקה בהלכה ובמציאות

שאלה: האם מהני לבדוק כמות מסויים כגון שלש מאות עופות מלאַט של שמונה אלפים, ועל ידם להוכיח באיזה סוג נכנס חבילה או חלק זה לענין חשש טריפות צומת הגידין?

תשובה: יש לדון בזה הרבה הן מצד הלכה והן מצד המציאות.

מצד ההלכה, מבואר בראשונים, שאם נכנס בגדר מיעוט המצוי אז צריך לבדוק את כולם ממש, ולא מועיל בדיקת הרוב, וכן פסק להלכה הרמ"א (סי' פ"ד שם).

והשנית יש לדון מדין מוחזק באיסור, דהיינו שאם בודקין שלש מאות עופות ומוצאין רק ג' טריפות, שאז נוהגין אלו הסומכין על בדיקה באופן זה להתיר השאר בלא בדיקה, ענין זה צ"ע גדול. דהרי מבואר ביו"ד (סי' פ"ד ס"ט וסי' ק' ס"ד) דתבשיל שהוחזק באיסור, דהיינו שמצאו בו ג' תולעים, אסור לאכול מהשאר בלי "בדיקה פרטית" על כאו"א.

פני יורה דעה יהושע ט

ספק דהא שחיטה ופשיטה כיון שמונחין אלו על גבי אלו פירשו מפירי לפירי
דסלקא נ"כ בתיקו אימא מתוך הפרי לתוך פרי אחר כדפירש רש"י ז"ל וה"ה
מגב פרי לגב פרי אחר ואין זה ספק אלא דלא שני בלאו הכי ועוד דאפילו
תימא דספק הוא מ"מ כשהושמו בקדירה נמלאו ופרשו כדכתב הרא"ש ז"ל גבי
תולעים שבבשר דאותן שפרשו מתוך נמלאו כשהדיח הבשר ואף אם שוהמו
במים חמין ומתו מ"מ הרי אלו אוסרין לדברי הרי"ף והרמב"ם ז"ל שגורסין
פרשה ומתה מתו וכדכתב הר"ן ז"ל פ' אלו טריפות ואם באנו לומר שמא כאן נמצא
כאן היו ובאותן שכתבנו לא היו גם זה מבואר בדברי הראב"ד ז"ל כיון
שהוחזקו פירות אלו בתולעים הרי כולם בחזקת איסור והוי ודאי כדכתב הר"ן
בהדיא פרק אלו טריפות והביאו הב"י בשם הראב"ד ז"ל דאם נמצאו ג'
או ד' תולעים בקדירה הרי הוחזק תבשיל זה שיש שם יותר וליכא אלא אי
ספיקא ואסור וה"ה בנידון דידן ואף כי יש לדחות דלא דמי דהתם כיון
שנמצאו ג' תולעים בתבשיל ודאי יש תולעים יותר נ"כ בתבשיל דשמא
בפירות עצמן שנמצאו בהם הג' יש באלו הפירות עוד יותר ופירות אלו הן
בתבשיל עדיין אבל שנאמר כיון שנמצאו ג' צמוקים מתולעים ודאי התליעו גם
האחרים הא לא אמרינן להחזיק מפרי לפרי דשמא אלו הי"ג שהתליעו והאחרים
לא התליעו דודאי לכך אבל בצימוק אחד אם נמצאו ג' תולעים ולא בדקו יותר
אסור ודאי כי ודאי הוחזק שיש בו יותר כמו שכתבתי לעיל בתבשיל דודאי יש
בתבשיל זה יותר אבל להחזיק מפרי לפרי מנ"ל לעשותו ודאי הא למה זה
דומה לעדר של בהמות או כלוב מלא עוף שבדקו ג' מהם ונמצאו בהם טריפות
של י"ח טריפות שאין צריכין בדיקה במלתא הכי נאמר כי הוחזק זה העדר
שהוא טריפה ואם אכלו שאר הבהמות בלא בדיקה טריפה ודאי זו אינה
תורי ובגמילא מחזיקינן אהדדי דהא אמרינן דכלהו דילמא מינייהו דג' מחזקי היינו
משלוגתא דר' ורשב"ג גבי מילה באשה שמלה בנה ראשון ומת ב' ומת ג' ומת
וכן בנשואי שהאשה בחזקת שבניה או בעלה מתים דהדבר תלוי בה שהוא
מילדת כך מתים או שמזלה או מחמת בעליה וכן ג' אחיות שמתו בניהן הוחזקה
משפחה זו כדאיתא ביבמות דף ס"ד כי משפחה אחת רגילין להיות בעונה
אחת ושות כדקאמר התם בגמרא איכא משפחה דרכו דמא אבל אם דרו בבית
אחת כמה נשים ומלו ג' בניהם ומתו הכי נאמר דכלהו אסורות ז"א דהא
לא מחזקה אסברה וכן בכל מקום דמחזקינן מכח ג' כגון פ' המוציא תפילין
בענין הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה בודק ג' ב' של ראש וא' של יד והוחזק
סופר זה במומחה ואם לקח מאחד שלקח מאחרים לא אמרינן הוחזק זה שלוקח
מאחרים כשרים ואפילו בדקו מה שלקח מני אחרים ונמצאו כשרים צריך עוד
בדיקה מה שלוקח עוד מאחרים אחרים כדאיתא התם בהדיא וכן נאמר הכי
דמה לי שהבהמות הם בבית אחד או הפירות בכלי אי כמו שלא אמרינן דאם
הוחזקו ג' צמוקים אסורים כל הצמוקים שבעולם וכי מאי שנא בכלי אחד
מונח בגרמי· ואין להביא ראיה מתשובות הרשב"א שהביא הב"י ירקות שנמצאו
בהם תולעים כו' עד אבל הירקות אם מצא ב' פעמים כו' ובש"ע הביא ג'
פעמים וכן עיקר על פי דברי הראב"ד ז"ל וכן כתב הרשב"א ז"ל עצמו בתשו'
סי' קי"ג ואע"פ שצריך דקדוק מנ"ל ג' פעמים כיון דקי"ל בתרבה דברים
דבתרי זימני הוי חזקה כדאיתא ביבמות מנ"ל לדמות דבר זה להני מילי דהלכתא
כרשב"ג בתשובה סי' קי"ג דלמא דמיא להני דהלכתא כרבי דהא המוקים
שלמטו בכל דבר כיוצא בזה להי מינייהו דמיא אלא שבתשובה סי' קי"ג משמע
דדין זה לא תלי בפלוגתא דרבי ורבנן אלא כיון שנמצא בו ג' צריכין בדיקה וא"א
לבדוק כו' ע"ש אף כי שהתשובה צריכה באור מ"מ פשט לשונו משמע קצת
שיש לחוש לירקות ודמצא בג' יש נ"כ בירקות אחרות· ולא עוד דמשמע קצת
ג' פעמים ולא כתב אם מצא ב' משמע דלאו בבשול אי מיירי כ"א בג' בשולין
ואפילו הכי אסור לבשל מהם אחרת· יש לדחות דגם בכאן איירי כנ"ל דיש
לחוש שיש בירקות אלה תולעים יותר דהיינו מאלו הירקות שנמצאו הג' יכול
להיות שיש יותר לא שנכנס לירקות האחרות וא"כ היינו יכולין לחלק כאן
בין דין זה לדברי הראב"ד· אין נראה כלל דאין הנדון דומה לראיה דגבי בהמות
במילי שבאה מחמת עצמה אין טבעת של בהמה זו דומה לזו דזו חולה וזו
בריאה אבל שבא מחמת דבר אחר שיכולין לתלות שאירע לזו כמו לזו כגון אחרי
שנכנס לבין השוורים היכא דלא חיישינן לספק דרוסה כגון שתיק וקטע ריסא
דחד מינייהו בהור בעינן היכא דבדקינן ב' מינייהו ואשכחום דרוסות ודאי
חיישינן לאחרות כיון שהוחזקו בהמות אלו בדרוסות (כ"נ כ"ל דפס שאני
דלאף אם לא דרס ג' רק א' או ב' כלם אסורים דראינו דלא כח רוחזי דהא דרס
א' מהם·) (חסר איזה תיבות מהמעתיק)

וכן בנדון דידן כיון דהתולעים יכולים להזיק כמו לזו· ואף שיש לדחות
כי התם הוחזק ארי זה להזיק גם האחרות משא"כ כאן אם נאמר
שהתולעים באלו שנמצאו כאן הזיקו האחרות נ"כ אין בכך כלום שהרי גם
כאן לפנינו אם לא שנאמר שהתולעים אחרים נמצאים על הפירות אחרים
לא אלו שהם כאן מאן לימא לן דמחזיקינן בהכי· מ"מ אין נראה כלל לחלק
מחמת זה כי הדבר ידוע כי התולעים באין מחמת חום הזמן או מימות שבכלי
או מתיקת הפרי וכדכתבו וא"כ כיון שהוחזק זה החום או המתיקות שהתליעו
ג' ודאי התליעו גם האחרים וכן נראה לי ברור בלא ראיה בטריפות שיכולין
לתלות שבא מחמת ענין שיכולין לומר שנעשה לכל הבהמות כגון שהרי חזיר
אם נמצאו ג' בהמות טריפות חיישינן לכל הבהמות והחום מעיד בצמוקים
שטעמם שוה ואם תמצא אחד מתליע תמצא כמעט כולם כאשר ראיתי כמה
פעמים ותרוץ שאין פרי א' טעמו שוה גם מפשט דברי הרשב"א בתשובה סי'
קי"ג משמע כן שכתב שהוחזקו הירקות אלו בתולעים מ"מ כי משמע שכל הירקות
שנשארות בקדירה צריכין בדיקה אף דלא משמע התם כלל שהירקות באו
מכלי א' או מגינה א' רק שהוחזק מין פרי זה בתולעים כלם צריכים בדיקה

מיהו חומרא יתירה הוא ודי לאסור מה שבכלי זה כיון דאתרע חזקתי' דהאי
כלי :

עוד עיינתי אולי אוכל להתיר דנהי דאמרינן כיון שנמצאו ג' שהוחזקו שיש
יותר צמוקים מתולעים מ"מ מאן לימא לן דילא מחזקת רוב דהאי
בתחלה היו כולם בחזקת היתר מטעם רוב כדאכתוב לקמן א"כ ולא היו
צריכין בדיקה א"כ ניהו דהוחזקה זו דנמצאו ג' הוציאה מחזקה הראשונה דלא
היתה צריכה בדיקה· אלא דצריך בדיקה דיש ודאי יותר ומ"מ הרוב כשרו
כשרים רק אלו הג' עשאו מין פירות שאלו מעוט המצוי כדכתב הרשב"א
בת"ה והר"ן פרק אלו טריפות דאמרי דכדי צריכין בדיקה כיון דרגילין
להתליע אף דהם מעוטא מ"מ מעוט המצוי הוא כמו בדיקת הריאה מ"מ
א"כ גם בהכי נימא הכי דבתחלה אזלינן בתר רובא ולא הוי אפילו מעוט
המצוי וכיון דנמצאו ג' התליעו עוד אחרים וצריכין בדיקה אף דמיעוט התליעו
מ"מ מיעוט המצוי הוא אבל שאלו הי"ג יעשו דנימא דרובם התליעו
הא לא נימא כיון דרוב הפירות אינן מתליעים כדלקמן וא"כ כיון דרובם
לא התליעו נימא כל דפריש מרובא קא פריש כיון דפרשי קודם ידיעת
הספק כנודע ובזה לא דמיא לנדון דהראב"ד והרשב"א ז"ל וקי"ל· ולענ"ד
נראה להביא ראיה דהוחזקה ג' מוציא מהרוב דחיישינן דהרוב מתקלקל דהא
אמרינן דכלהו הני מילה ונשואין וכתב הרא"ש ז"ל ביבמות וכן רבינו ירוחם
דאם מלו ג' אחיות בניהם הוחזקו וא"כ אפילו אחיה אחיות אסורות למול
ואמאי לא נימא כתי דמעוטא איקלקל מ"מ רובם נשארו בחזקתם הראשונה
דרובא דעלמא אין בניהם מתים ואי פריש חדא מינייהו והביאו בנה למול אותו
וזה לא הוזכר בשום מקום דאסור למול דווקא במקום דקבוע מטעם קבוע
וכן אפילו באשה אחת שיש לה עשרה בנים איכא למפרך אלא דהזקה דבי'
תרע לכלהו וה"ה בכ"ד כיון דדמי להכא ככ"ל· גם מדברי המתירין אלמא מוכח
דהאיסורא דאל"כ למה לי מטעם ספק ספיקא אפילו ספק א' שרי דכל דפריש
כו' כיון דפריש קודם שנודע הספק אלא לאו מלתא הוא· ואף שבתשובת
הרשב"א סי' קי"ג משמע דנראה מפלוגתא דר' ורשב"ג אתא ככ"ל היינו לענין
דלא הוי חזקה שנחזוק אותם לענין דלא מהני להו בדיקה אבל מהכי לענין
זה דבעי בדיקה כך הבנתי תשובה זו ודאי אפשר לבדוק אסורא כדאיתא התם
מ"מ זה נראה לי דליכא ספק ספיקא· ועתה אוסיף להפליא דניהו דיהיבנא
להו לכלהו מלתייהו דאיכא הכא ס"ס מ"מ איך עלה על דעת שום אדם להתיר
כאן מטעם ס"ס אחר דקי"ל כר"י בעל התוס' ז"ל דבתרי ספיקא שאינו בגוף
של איסור רק א' מתלתא לא הוי ס"ס כדכתבו כל הפוסקים בשמו ואיתא
בטור וש"ע סי' ק"י ושני הטעמים המאמרים שם שייכים גם בכאן או משום דשני
הספיקות אינם מענין אחד וגם בכאן אינם מענין אחד אף דאינו דומה להתם
דהתם אנו רוצים להתירו מיד שנתפרש בלא ביטול מחמת ס"ס שמא אינו אסור
בכלל את"ל אסור שמא אינו זה אבל כאן אנו רוצים לבטלו שמא כמוה מ"מ
ספק הבי בא מחמת התערובת שאלמלא התערובת אף בבירור אסור וא"כ
אינו מענין אחד ואל"ל לטעם השני כיון דספק הראשון הוא אסור דאורייתא
הוא כודאי אסור ואלו בודאי אסור לא אמרינן שמא כמוה ה"נ בספק אסור
כיון שאין לומר בא' בעצמו שאין כאן אסור· וא"כ תימה גדולה על המתירין
הן אמת כי גבי תמרי דכדי תוך י"ב חדש מתירין מטעם ספק ספיקא כיון
דליכא שום ריעותא רק שמכחשים שצריכו בדיקה מטעם מיעוט המצוי כמו בדיקת
הריאה א"כ היכי דאתבשל בדיעבד שרי אבל כאן דאתחזק אסור הוי ספק
דאורייתא גמור כמו ספק דרוסה אף שהרשב"א ז"ל בתשובה סי' קי"ג אסר
היכא דנמצאו ג' מטעם דצריך בדיקה וא"כ נימא דבדיקה זו רק מדרבנן
ויהא שרי ואף דהרשב"א אסר התם ולא שרי מטעם ספק ספיקא היינו
דהתם הוחזק תולעים ככ"ל והוי ודאי משא"כ הכא לאחר דקי"ל תאנה דס"ס
הוא א"כ לאו ודאי הוא ואין הבדיקה כ"א מדרבנן מ"מ כ"ל דאין לסמוך
ע"ז וכיון דבעי בדיקה מחמת דאתחזק איסורא הוי כספק דרוסה דלא בעי
ג"כ אלא בדיקה ואי נתערבה אסורה ה"ה בכאן גם ברשב"א לא משמע
דהוי ודאי אסור רק מחמת מוחזק הוי כספק דרוסה דבעי בדיקה וא"א
לבודקו ואסור וכאן נמי כיון דאסרינן לי' ספק הוי אסור דאורייתא אם לא
שנאמר שאין כאן ספק כלל וא"כ יכולין להתיר בלא ס"ס· ויש להאריך
עוד בס"ס אלא שעת לקצר ולמ"ש א"צ להאריך עוד בדינים אלו כללו של
דבר לענ"ד אינו מוצא שום היתר לדבר זה עד אשר אראה לדבריהם
מה שכתבו· ואין להקשות על דברי הראב"ד ז"ל למה לי ס"ס בלא
ס"ס שרי כיון דבטלו דבריה מדאורייתא א"כ הוי איסור דרבנן וכיצא ספק
גמור כיון דליכא אלא ספקא דרבנן הא ליתא דלא אמרינן היכי דאתחזק
איסורא ספק כמוה דאוקמה אחזקה וכבר הבאתי ראיה מגמרא דכדה מ"ז
בתשובתי להחכם התורני מו"ה ר"מ מוס' לבי קנ"ל אבד"ק מעזריטש·
ועוד אם נאמר כן מעיקרא תקנתא דגמרא לגמרי בכל מקום דמערבא
בריש ביצה שמא כמוה :

ומה ששאל מכ"ת מן הצמוקים שקנה לפני זה אם אסור בזו לא הייתי
צריך רק להעתיק תשובתי אשר כתבתי להחכם הנ"ל ששאלני
בענין כזה והארכתי שם אלא מפני טרדת הלומדים המוטלת עלי מקצרה לזאת
לכן אבא בקצרה· מה שדימה מכ"ת דין זה לתלינת תרנגולים שכתב מהרש"ל
ז"ל שמאחר כך נפל אף אם הי"ה הדין שם כן לא דמי לנדון דידן דהתם
איסורא דרבנן הוא דמשהו אינו רק דרבנן כנודע משא"כ הכא איסורא
דאורייתא הוא ומאן לימא לן דסוי דיכא הכי· אבל מצא במיני עליך דסדר
דין זה מבואר בענין גבינות שנעשו מחלב בהמה ונמצאת טריפה סי' פ"א
וסיימו מתם כנדון דידן דהתם פריך דאמרינן אוקמה בהמה אחזקתי' אף ע"ג
דלא אתברר החזקה בשמעה מ"מ רוב בהמות כשרות הן והוי חזקת שבאה
עכם

שו"ת פני יהושע יו"ד סי' כ"ב – אם מצאו ג' בהמות טריפות חיישינן לכל הבהמות

וביאור הדבר אימתי הוי נעשה מוחזק באיסור ואימתי אזלינן בתר מיעוט המצוי, כתבו הפוסקים (עי' טו"ז סי' נ"ז סקכ"ב) דתלוי אם הדבר הגורם מעלמא אתי או מיני' קרבי', ולדוגמא: תולעים בפירות נולדים מעיפוש או שינוי אויר, ע"כ אם נמצא בהם שלשה תולעים, זהו הוכחה וחזקה שיש עוד תולעים, ומחזקינן איסור בכולם, וכן בסופר שמצאו אחריו ג' פסולין בס"ת, או בכרי שמצאו ג' חיטים מצומחות (עי' שו"ת חת"ס שם), אז אמרינן דהכל אסור בלא בדיקה כדין חזקת שלש פעמים שבכל התורה כולה. משא"כ באופן דאתי מעלמא, כגון שמצאו ג' בהמות נדרסים (סי' נ"ז טו"ז שם), או ג' חטים בתבשיל (סי' תס"ז) - וכן הוא המציאות בריאות של עופות המצויים מעט מזמן לזמן - כל זה לאו מני' קרבי, ומותרת אף אם נמצאו ג' בתבשיל אחד (וע"ע מקו"ח סי' תס"ז סק"ה, שו"ת צמח צדק יו"ד סי' מ"ז אות י"ב, דע"ק סי' פ"ד ס"ח, ועוד) ועיין בשו"ת פני יהושע (יו"ד סי' כ"ב) שכתב **"וכן נראה לי ברור בלא ראיה דטריפות שיכולין לתלות שבא מחמת ענין שיכולין לומר שנעשה לכל הבהמות, כגון שינוי אויר, אם מצאו ג' בהמות טריפות חיישינן לכל הבהמות".** (העתק בעמוד הקודם)

והנה אחד מהסיבות של מציאת טריפות צומת הגידין הוא מחמת סיבת "וויירוס" שאירע לפעמים בהלולין שמגדלין העופות (הייזע"ס) או אצל מקור הולדתם (ברידדער"ס) במקום יצירתם (העטשער"י), ומחלה זו עובר מאחד לחבירו ומהאם אל הבנים במהירות, ובוודאי מני' קרבי, וא"כ אם נמצא שלש טריפות, אף באלף, אין לאכול מכולם בלי בדיקה חזקה וקבועה.

וכן מצד המציאות, כבר שמענו והוכחנו לדעת בכל בתי שחיטה החרדיים שבודקין שם, שיש מציאות שבתחילת היום אין מוצאין טריפות בסכום מיעוט המצוי, ורק אחר ת"ק או אלף עופות, מתחילין להימצא באחוזים גבוהים, ואין שום ראי' מהבדיקה של תחילת היום או תחילת הלאַט, וזה ברור.

ובקיץ העבר, אירע בבית שחיטה אחת פה בארצה"ב שבדקו באופן הנ"ל, שלש מאות הראשונים, ולהפצרת קונה אחד, מדקדק במעשיו וירא שמים, התחיל לבדוק - עבורו - כל העופות, והוכיח סופו על תחילתו, שאף אם לא מצאו בראשונה עוד נמצא בסוף הלא"ט מספר ניכר מיעוט המצוי.

> **סך הכל: יש לפקפק הרבה אם יש לסמוך על בדיקה זו, הן מצד מוחזק באיסור והן מצד המציאות, שאף אחר בדיקת ג' מאות אין שום ראי' והוכחה על יותר משבעת אלפים עופות הנותרים בלאַט זו.**

המציאות של טריפות צומת הגידין

שאלה: מהו המציאות כהיום בטריפות צומת הגידין?

תשובה: במשך ארבעים שנים אחרונים, התחילו להימצא בארץ ישראל ריעותות ברגלי העופות במקום צומת הגידין. ומני אז התחילו לעיין אחריו גם בשאר מקומות,

ונוכחו לדעת שמצוי טריפות במקום צומת הגידין, והנהיגו בדיקה זו אחריו, בארץ ישראל, בענגלאנד, אנטווערפן-בעלגיע, מאנטשעסטער, וכו׳.

כאן באמעריקא, בדקו כמה פעמים ולא מצאו טריפות צומת הגידין, ולכן בימים מקדם לא החזיקו טריפה זו כמצוי ולא הוצרכו בדיקה.

בשנת תשס״ט לפ״ק, התחילו להימצא בבתי השחיטה דכאן ריעותות וטריפות צומת הגידין, והתחילו לבדוק אחריו ביתר דייקנות, ואח״כ עברו ג׳ ד׳ שבועות ולא מצאו עוד, אמנם בסוף הל׳ יום (ממש ביום האחרון) שוב מצאו מספר מיעוט המצוי, אז הונהג ״תקנת בדיקת צומת הגידין״ בבית השחיטה המהודרת בקרית יואל, לבדוק בכל עוף ועוף אם הוא נקי מריעותא וחשש (עי׳ לקמן).

מני אז בדקו גם בשחיטת אחרות גדולים עם קטנים, ונוכחו לדעת שבכל מקום ובכל עופות נמצא מזמן לזמן חששות בטריפות צומת הגידין, אחד המרבה ואחד הממעיט. ובכל מקום ״שבדקו כראוי״, מצאו מזמן לזמן אחוזים גדולים בטריפות צומת הגידין.

ולמעשה, בבית השחיטה בקרית יואל אף באלו הימים שמוצאין חשש טריפות בצומה״ג, בדרך כלל אינו גבוה מב׳ אחוזים (ח׳ מאות מארבעים אלף!) ולפעמים אף פחות הרבה (חצי אחוז או אחוז אחד). מכל מקום אף שיכול לעבור משך תקופה ארוכה באחוז נמוך ביותר שאין בו שום חשש וחיוב בדיקה, מגיע מפעם לפעם טרעילער שהם מלאים בעופות המוחזקים בריעותא זו, יותר מי׳ אחוזים. ולדוגמא, בחודש כסליו העעל״ט היה יום אחד שהגיע עד י״ח אחוזים! ריעותות וחששות במקום צומת הגידין.

וכן בשאר שחיטות (וויינלאנד, מהדרין, הפלא, עמפייער) בכולם כבר מצאו מפעם לפעם אחוזים גבוהים, אף כ׳ אחוזים ויותר, מטריפות צומת הגידין.

סך הכל: בשנים אחרונים התחילו להימצא אף בארצה״ב - בכל בתי השחיטה - חששות וטריפות במקום צומת הגידין, ולכן הונהג ברוב בתי שחיטה תקנת בדיקות צומת הגידין.

מניעת המחלה שגורם לטריפות בצומה״ג

שאלה: האם שייך באיזה אופן למנוע - עוד במקור גידול העופות - המחלה שגורם לטריפות צומת הגידין?

תשובה: להוי ידוע, שתיכף ומיד בשנת תשס״ט כשמצאו לראשונה החשש בצומה״ג פה ארצה״ב, השקיעו כוחות גדולים ועצומים הן בהלולין והן במקום יצירתם, וכן באכילת וזריקת העופות, בהביצים ובאמותם, ותלי״ת הצליחו למעט המחלה הרבה יותר משאר מקומות (בארץ ישראל רגיל להימצא יותר מי׳ אחוזים ולמקרה אף ל׳ ומ׳ אחוזים), אבל למנוע לגמרי א״א בשום אופן.

והטעם, שמחלה זו נגרם ע״י סיבות שונות, ע״י ריבוי המשקל שבא ע״י הזריקות שנותנין כהיום (בהיום שוחטין העופות אחר ו׳-ח׳ שבועות מעת הולדתם), ע״י הוויטאמינען וכדו׳ שמרבין וממעטין כפי הצורך, ע״י ווירוס שנתפסו העופות בהם, ועובר מא׳ לחבירו, (במו באנשים בתחילת החורף שיש מחלת הפלא״ו או פיבע״ר לפי הסעזא״ן), ואף אחר כל ההשתדליות אי אפשר למונעם לגמרי.

סך הכל: אף אחר ריבוי השתדלות להסיר את המחלה, אי אפשר למונעו לגמרי, שזהו תוצאה מסיבות וגורמים שונים, הן בארה״ב הן בארץ ישראל והן באייראפע וכו׳.

סדר הבדיקה בקרית יואל

שאלה: מהו סדר בדיקת צומת הגידין בבית השחיטה דקרית יואל?

תשובה: בכל פעם שמתחילין ליקח מלול חדש, שולחין מקודם את הבודק המומחה בנושא זו לבדוק את הלול, טרם לקיחתם, היש בה אם אין, המעט הוא אם רב, וגם בודקין אצל הממשלה על סוג בריאות העופות, ורק בהסכמת המומחה הנ״ל ובאישור הממשלה שהם מהיותר טובים ומובחרים, שמינים ובריאים, מתחילין ליקח מאותו לול לבית השחיטה המהודרת בקרית יואל. ואכן בדרך כלל כמעט אין בנמצא בהם חשש בצומה״ג.

אחר שחיטתן נתלו העופות על שרשרת (ליי״ן) המובילם ממקום למקום. תיכף אחר הסרת הנוצות חותכין הפועלים בב׳ הרגלים בארכובה התחתונה הנקרא געל״ע פיסל, שם עומדים מספר של בודקים מומחים, לבדוק צומת הגידין של כל עוף ועוף בדייקנות ומומחיות, ועוד ממונה העומד על גביהן לבדוק אחר השאלות (עי׳ לקמן).

הבודק אוחז במקום צומת הגידין (בחלק השני של הפולקע, מחצי עצם עד למטה), להרגיש אם יש שם קישוי או איזה שינוי מהרגיל, וכן מסתכל אם יש שם שינוי מראה מצבעו הרגיל. ועוד מכניס אצבעו מבפנים ומותח כל הגידין, עד שנראים פתוחים ומתוחים לפניו, (ובפרט בשתלויים על שרשרת, רגליו למעלה וגופו למטה, אזי בובד גופו מועיל שימתחו היטב והבל יראה לפניו בבהירות, ודו״ק - עי׳ שבת קב״ד:) ומסתכל אם יש בה שום רקבון, נפוח, צרירות דם, קישוי בגידין. אם רואה משהו, נוטלו ונותנו לפח המיוחד לטריפות, והנקיים עוברין והולכין הלאה לבדיקת הדקין ובוקא דאטמא וכו׳.

אם בתחילת הבדיקה רואה איזה שינוי קל, הן בהרגשה מבחוץ והן בצבעו הרגיל, אז מורידו תיכף מהשרשרת ע״ג שלחן המיוחד לכך. אצל השולחן עומד בודק מיוחד, וכל השאלות שהורידו הבודקים שראו שום שינוי מבחוץ, חותך כל העצם אף למעלה, ורואה אם יש ריעותא שנגע בצומת הגידין, אז מטריפו, ואם הכל שלם ויפה מחזירו לכשר.

סך הכל: בבית השחיטה בקרית יואל נבדק כל עוף הן למעלה בסוף העצם, במישוש היד ובמראית העין, והן למטה, ע״י מתיחת החוטין לחוץ, ואם מרגיש שום שינוי מבחוץ, אזי חותכו גם שם ובודק בשני המקומות, ובכל אופן שמוצאין שום ריעותא ע״ג צומת הגידין, אין בודקין אחריה, וטריפה.

החזרת הטרעילער להפארעם

שאלה: אם נמצא הרבה טריפות בצומת הגידין למה אין מחזירין כל הטרעילער להפארעם להחליפו באחרת?

תשובה: בודאי מחזירין, כל זמן שאפשר! כשרואין שיש כמה אחוזים טריפות, בין ד׳-ה׳ אחוזים, תיכף ומיד מחזירין כל הטרעילע״ר להפארעם, והסוחר שולח טרעילער אחר במקומו.

וזהו פשוט, אף בהגיון מסחרי, שכשיש הרבה טריפות אזי הבדיקה עולה לדמים יקרים, כי לפעמים צריכין להוסיף משגיחים, ואז כל השחיטה הולך במתינות יתירה שזה עולה להוצאות מרובה, וגם הרבה בשר הולך לטריפות, על כן פשוט וברור שמנסין לחזור כל הטרעילער שנמצא בהם חשש טריפות בצומה״ג להחליפו באחרת.

אבל לאו בכל יומא מתרחיש דא, דלפעמים נראין הטריפות אחר שכבר נשחט חלק גדול מהלא״ט, (דהיינו במקרה שהמאות הראשונות של אותו הלאט היו כשרים), ולפעמים אחצ״ה כשכבר נסגר הפארעם וכדו׳, וכן בימי החגאות שהם סגורים.

עוד זאת, שבקרית יואל קל ביותר משאר מקומות להחזיר טרעילער להפארעם להחליפו, שנמצא באפסטעיט ניו יארק במקום קרוב של עשרים דקות נסיעה, ובלי שום שהי׳ יכולין להחזיר ולהחליף טריפות בכשירות, מה שאין כן בשאר בתי השחיטה שנמצאין בריחוק מקום מהפארעם, קשה ומסובך הרבה להחזיר טרעילער להחליף.

סך הכל: כשנמצא לא״ט עם ארבעה וחמשה אחוזים טריפות, מחזירין כל הטרעילער להפארעם, והסוחר שולח אחרים כנגדן, ואם אי אפשר להחזירן, אזי שוחטין ובודקין במתינות יתירה כל עוף ועוף.

מקום הבדיקה בהעוף

שאלה: למה בודקין בארכובה התחתונה (געל״ע פיסל), הלא מקום הטריפות הוא למעלה בסוף הפולק״ע?

תשובה: כן כתבו גדולי הפוסקים, וכן הנהיגו הרבה גדולי זמנינו בעלי מכשירים, לבדוק דוקא למטה בהגעל״ע פיסל, שזהו הבדיקה היותר טובה ומעולה, ונעתיק מקצת

לשונם וז"ל בשו"ת קנה בשם: "אלא שבארכובה התחתונה שהוא מקום שאין העוף נטרפת בו לא מחמת שבירת עצם ולא מחמת פסיקת הגידים, **במקום ההוא דייקא ניכר בו הריעותא שמורה על פסיקת הגידין למעלה**, וכבר באו לידי פעמים הרבה וכו'." (ח"א סי' מ"ט).

וז"ל בשו"ת שבט הלוי: "וכולם מודים שאם בודקים לאט במקום צומת הגידין לראות אם אין שם נפיחות כל שהו, ולמטה לחתוך בארכובא התחתונה למטה ממקום צומת הגידין ורואים שם הגידין בניקל ובבירור וע"י משמוש קל מותחין הגידין ורואין היטב אם הגידין כשרים ובריאים. **והאמת שכמעט בכל פעם שאני בודק עופות שכבר עברו בדיקת צומת הגידין [=רק מלמעלה], ואח"כ אני בודק כמו שכתבתי לעיל [=מלמטה], אני מוצא טריפות גמורים, ולדברי מרן שליט"א הם בגדר מיעוט המצוי, וא"כ אמאי לא נחייב שיבדקו באופן הנ"ל [=מלמטה] שהיא היותר קלה והיותר מעולה.**" (ח"ד סי' פ"א, בשם תלמידו הגרמ"ש קליין שליט"א).

וז"ל הראב"ד הגר"מ שטערנבוך שליט"א: "סדר הבדיקה הנהוג בשחיטת העדה החרדית הוא, שפותחים בכל עוף ועוף למטה ברגל סמוך לאצבעות (ולא בשוק)... ולדעת העדה החרדית הבדיקה בדרך שלהם עדיפה, היות ולפעמים נפסק הגיד מלמטה ולא ניכר בשוק למעלה, **ולכן עדיף לבדוק מלמטה**, והגם שיש את גיד העבה שלא רואים אותו מלמטה, דעתם הוא שאין זה מצוי, וגם שניכרת טריפות זו ע"י שינוי הצבע." (תשוה"נ ח"ה סי' רמ"ב).

סך הכל: בדיקה במקום הגעל"ע פיסל הוא הבדיקה היותר מעולה ומשובח, לדעת גדולי הפוסקים, וכן נוהגים ברוב בתי שחיטה החרדיים.

דברי הרמ"א: "אין אנו בקיאין לבדוק"

שאלה: איך סומכין על בדיקת צומת הגידין, הלא כבר כתב הרמ"א (סי' נ"ו ס"ח) שאין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין?

תשובה: אף בר בי דחד יומא אין אומר טעות כזה, וז"ל רבינו הרמ"א: "דאין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין של עוף, משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף, ולכן בכל מקום דאיכא מכה במקום צומת הגידין אפילו אינו רק נפוח ונצרר הדם, מאחר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאין בעוף, הוא טריפה", עכ"ל.

ובני ישראל יוצאין ביד רמ"א, ודבריו הבהירים של רבינו משה הם נר לרגלינו, וכוונתו ברור ומבורר, דכל עוף שמוצאין בו איזה ריעותא ושינוי אין בודקין אחריו, כי אז אין אנו בקיאין לידע אם זה הריעותא מטריף העוף או עדיין כשירה, אבל לראות אם יש בו בכלל איזה ריעותא, הרי כל עין יוכל לראות בקל, ובודאי אין כוונת הרמ"א

לומר שאין בקיאין לראות אם יש בכלל ריעותא או לא.

ואת"ל כן דלא מהני בדיקה מטעם אין אנו בקיאין, נשדי בה נרגא.

א') איך אנו סומכין על בדיקתינו בבדיקת הריאה, המחויב מדינא, וכן יש לנו כמה ענינים חמורים באו"ח וביו"ד הצריכים בדיקה מדינא, ורוב העולם אין בקיאין בזה, ואף בגמרא אמרו ש"אין אנו בקיאין" (פסחים לו:, נדה כ:, ועוד), ואעפ"כ אנו סומכין על בדיקתינו.

ב') איך מועיל בדיקה זו על שלש מאות הראשונים להתיר הנשארות.

אלא הדבר פשוט כביעתא בכותחא דלראות אם יש כלל ריעותא ודאי בקיאין, וכן כתבו בפשיטות כל הפוסקים, עי' בתשובות הנ"ל. וז"ל בשבה"ל: "אבל מה שנראה בבהירות שהוא בסדר גמור, או מה שנבדק כבר ונראה בעינינו למוחלט כשר, יאכלו ענוים וישבעו. (ח"ח סי' ק"פ).

ועוד יותר, עי' בב"ח, עט"ז, טו"ז והש"ך, ובאורך בדרכ"ת (שם עס"ח), כולם כתבו לבדוק אחר נפוח שאין בו רקבון, וכן אחר צרירויות דם מיעוט, וכן שינוי מראה סתם, עיי"ש בדבריהם וזהו אף שאין אנו בקיאין בבדיקה, דזהו לא ממקרי ריעותא גמורה להצריך בדיקה.

אמנם בבית השחיטה המהודרת בקרית יואל אין בודקין כל אלו כלל להכשיר או להטריף, אלא נותנין הכל לטריפה, ואף אם נמצא גלד קרוש אחוז בהגידין - שהתיר הגאון בעל קנה בשם זצ"ל לקולפו ולבדוק הגיד - אין בודקין כאן, רק מסתכלים אם הגידין נקיים ולבנים מכל וכל, (ולפי"ז יש לומר דאליבא דאמת ליכא אפילו ב' אחוזים טריפות, לפי שהרבה שמחזיקין לטריפות כדי להחמיר ולהדר להמדקדקין בכשרות, כשר הוא בשחיטת העדה"ח ושאר שחיטות, ודו"ק).

סך הכל: בבית השחיטה בקרית יואל אין בודקין אחר שום ריעותא או טריפות, רק מסתכלים ובודקים אם יש בכלל ריעותא, ואם מוצאין איזה ריעותא כל דהוא בצומת הגידין - אף באופנים שמכשירים בשאר בתי השחיטה החרדיים - מחזיקין אותו לטריפות.

חיוב בדיקה - מדינא או הידור

שאלה: האם בדיקה זו בצומת הגידין מחויב מדינא, לכתחילה, או הידור למדקדקים בכשרות כיון שאפשר לבדוק?

תשובה: ראשית, לידיעה בעלמא, בדיקה זו עולה להוצאה מרובה של כמה וכמה עשרת אלפים דאללער מדי שבוע בשבוע, לשלם לכמה בודקי צומת הגידין, ועוד כמה ממונים לחתוך הרגל ולהכין העופות, ובדיקה המהודרת (כנ"ל) גורם להסיר לגמרי כמה אלפים עופות בכל שבוע, וכן להחזיר הטרעילער'ס ולהחליפן בעופות חדשים, כל זה עולה ממון ודמים אלפים ורבבות, ובודאי היה נוח יותר להעלים עין ושלא לבדוק מכח כמה קולות, ולחסוך בזה דמי"ם מרובים, תרתי משמע.

אבל מה נעשה והתורה אמרה "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו"!

ואם הוא מדינא או חומרא?

לפי דברינו האמור לעיל, אינו מבורר הצד להקל, הן מצד מיעוט המצוי לדעת רוב הפוסקים, הן מצד מעלים עין מן האיסור, הן ממה שאפשר למוצאו אחר כך בבית, וגם ניכר הריעותא מבחוץ, וגם שמוחזק באיסור.

ומצד שני, הרי לפניך עופות שכולם נבדקו כדת וכדין, עברו ידי בודק מומחה וירא שמים מרבים, וכל שאלה וריעותא הוסר לגמרי כנ"ל, וכי שייך 'הידור' גדול מזה, ו'לכתחילה' גדול מזה, למהדרין מן המהדרין.

ואף אלו אשר מקל"ם יגיד להם ובהפקירא ניחא להו - מחמת נצחון של שקר - יחפשו קולות שונות כנוסח "עם-ריקא", הרי פשוט וברור לפי דברי רוב הפוסקים הנ"ל שכך הוא דרכה של תורה המסורה לנו מסיני למדקדקין ומהדרין בכשרות, ובפרט בדבר הקבוע ותקנה לרבים, ידועים המה דברי הישועות יעקב (יו"ד סי' ט"ו), דאז צריכין לחוש אף למיעוטא דמיעוטא, לצאת בודאי מכל צד מכשול. וע"ע בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' צ"ד) בתשובה מחותנו זצ"ל, ועי' בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' ק"כ, קט"ו ועוד) **שלסדר לכתחילה הכשר עפ"י היתרים וכדו' זהו נוגד לדעת תורתינו הקדושה**, וע"ע מש"כ רבינו בשו"ת דברי יואל (יו"ד סי' ב').

ומה מאוד כואב הלב והמצב, שלוקחין ענין חמור וקדוש כזה של קדושת המאכלים ושחיטת ובדיקת בשר, אשר בכל הדורות היו מוסרים נפשם להינצל מזיק של חשש איסור, ונעשה כחוכא וטלולא בעיני ההמון לסמוך על קולות והיתרים בדיעבד ודוחק גדול, ואשמם בראשיהם כתיב, במקום שיתקנו גדרים וסייגים בענין חמור מאוד שלא יקריבו מכל אלו אשר משחתם בהם מום בם ולא יתגעלו נפשם בכזית בשר שיש בהם איזה נדנוד ופקפוק לפי דברי רוב הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, ובפרט בענין איסור תורה וחששות מרובות ככל הנ"ל. ומבואר בספה"ק שלפי קדושת המאכלים תלוי אמונה הטהורה, לחנך הבנים לתורה ויר"ש, מידות טובות, ועוד. כל ענינים יסודיים אלו נדחין בעד נגיעות פרטיים ושאר חשבונות? אוי להם על דעתם!

ובתודה להשי"ת שזכינו עד הנה לסייעתא דשמיא מרובה להנצל מכל חשש ונדנוד כל שהוא המטמטם את הלב, כן עינינו נשואות אל ה' על העתיד שנזכה להזהר בכשרות האכילה, וכדברי מרן רבינו הק' זיע"א (דברי יואל אבות פ"א) **"להוסיף בגדרים וסייגים כפי מצב הזמן והתקופה, כדי שיוכלו לעמוד בהנסיונות החדשות שצצים ופורחים מדי יום ביומו, ואז יכולים לשמור את דרך עץ החיים"**, אמן כן יהי רצון.

תשובה להלכה

מאת הגאון הגדול עמוד ההוראה

דיינא רבה דק"ק קרית יואל שליט"א

ארי שבחבורה מתלמידי רבינו הק' והטהור זי"ע - מח"ס שו"ת אגלי דבש

שלום אליקים
געציל בערקאוויטש
דומ"ץ קרית יואל יצ"ו

RABBI G. BERKOWITZ
39 SATMAR DR. #201
MONROE, NY 10950
845-783-8715-8

בס"ד

ביאור עפ"י ד' גדולי הפוסקים ז"ל, יסוד התקנה הגדולה שנתקן בבית השחיטה המהודרת בקרית יואל, לבדוק כל עוף מהחשש של טריפות צומות הגידין שנתפשט לאחרונה.

א) הנה מבואר בשו"ע יו"ד (סי' ל"ט ס"א) דאף דאין צריך לבדוק אחר ח"י טריפות, מ"מ הריאה מחיוב בבדיקה מחשש טריפות ע"כ, והטעם מבואר בהפוסקים דטריפות הריאה הוא מיעוט המצוי, ומקורו הוא מד' רש"י חולין (דף י"ב), וז"ל אלא ודאי הלכה למשה מסיני הא דסמכינן ארובא אפי' היכא דאפשר אי נמי אחרי רבים להטות משמע בין רובא דאיתיה קמן בין רובא דליתיה קמן דמאי שנא האי מהאי ואהא מלתא סמכינן ולא בדקינן כל י"ח טרפות, ונקובת הריאה משום דשכיח בה ריעותא בדקינן ע"כ, והנה עי' בש"ך (סק"ח) וכ"ה בפמג"ד בפתיחה (לסי' ל"ט) דהאריכו דחיוב בדיקת טריפות הריאה הוא רק מדרבנן, ובפמג"ד בפתיחה שם הביא כן בשם הרשב"א בתורת הבית הארוך, וכ"ה בשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב (סי' ל"ט), וכ"ה בשו"ת הריב"ש (סי' תצ"ט), וז"ל והבדיקה אינה אלא מדבריהם, כמו שאמרו בירושלמי דמסכת ביצה פ"ג ה"ד רבי יודן בעי דמאי מדבריהם וראיית טרפה מדבריהם, כמה דאתמר רואין את הטרפה בי"ט דכותה מפרישים את הדמאי בי"ט, ובודאי בספק טרפות הריאה קאמר וכו', אלא ודאי בבדיקת הריאה היא דבעיא בדיקה מדבריהם על הספק, אף על גב דלא אתיליד בה ריעותא, וכן נמי משמע בגמרא דילן בפרק אין צדין דף כ"ה גבי בהמה מסוכנת עכ"ל, ובמה שכתב בפמג"ד להביא ראיה מהא דהתירו לשחוט מסוכנת ביו"ט, וז"ל כבר ביארנו שאחר ח"י טריפות א"צ לבדוק ואחר הריאה צריכין לבדוק כמבואר מירושלמי אין צדין וממדרש ילמדנו ומדוכתי טובא, עכ"ז מוכח דלאו הוי כ"א דרבנן כמבואר ראיית ריאה מדבריהם ודמאי מדבריהם, ואלו היה דברי תורה לא התירו משום הפ"מ במסוכנת בי"ט עכ"ל, כ"ה ג"כ בספר הארוך להש"ך וכבר הקדימם בזה הריב"ש וכנ"ל.

וע"ע בפמג"ד בש"ד (סי' ל"ט סק"ג), וז"ל משמע דבדיקה זו דרבנן ש"ך, ולא מ"ה וכמו שיתבאר באות ח', ולא ידענא למאן קאמר לה הרמ"א בפירוש אומר כן בסיי"ז דאם הניח אצל עובד כוכבים כשירה דבדיקת ריאה דרבנן, ולהמחבר נמי הא כתב ס"ג דנאבדה הריאה כשירה והוא דעת הר"מ ז"ל דסובר בדיקת הריאה מפני פשוט המנהג, עי' פי"א מה"ש, ופשיטא דלא הוה ד"ת דאי דאורייתא ודאי אף נאבדה טריפה, ראיתי מי שכתב דמיעוט המצוי הוה ד"ת ויש מי שאומר דמ"מ איכא חזקה ולאו כלום הוא דמיעוט המצוי דרבנן, ואי הוה מה"ת ליכא חזקה כלל אלא ודאי כדאמרן עכ"ל, וע"ע בספר שערי תורה (להגאון המובהק מופת הדור אב"ד ווערבוי ז"ל, כלל ח' פרט י"ד) דהעיר אד' הש"ך הנ"ל, דמוכח שהרשב"א הבין שהר"י הלוי סובר דבדיקת הריאה הוא מה"ת, וז"ל וא"כ מוכח שרשב"א הבין שר"י הלוי סובר דבדיקת הריאה הוא מה"ת, דאל"כ לק"מ קושיא הנ"ל דשפיר ילפינן מקרא דמן התורה אזלינן בתר רובא רק חכמים החמירו לבדוק ולמיגדר מילתא אסרו גם בדיעבד, וצ"ע על הש"ך בסי' ל"ט סק"ח שכתב לכ"ע בדיקת הריאה דרבנן, ואולי כוונתו ליישב קושית רשב"א על הר"י שס"ל כן עכ"ל, ואף אי נימא דדעת הר"י הלוי דבדיקת הריאה הוא מן התורה, מ"מ דעת רוב הפוסקים להלכה דלא הוה רק דרבנן.

ב) והנה כתבו הפוסקים דבכל טריפות אם הוא מיעוט המצוי צריך בדיקה, עי׳ ברמ״א (סי׳ ל״ג ס״ט) וז״ל וכן נהגו להקל בעירנו באותן אווזות שמלעיטין לעשות מהן שומן, שיש תקנה בעיר לבדוק אחר נקיבת הוושט משום דשכיח יותר מסרכות הריאה ע״כ, וכ״ה בתבואות שור (סי׳ ל״א) דכתב שם דבחודש תמוז יש להחמיר לבדוק הראש אם יש מים במוח דאז שכיח שיהא מים בראש, וז״ל ואיפכא מסתברא דהרוצה להחמיר בחודש תמוז דכיון דשכיח ה״ל כסרכות הריאה דבעי בדיקה, אבל בשאר ימות השנה ה״ל ככל ח״י טריפות דא״צ לבדוק וכו׳ עכ״ל, וכ״ה בפמג״ד (סי׳ ל״א במ״ז סק״ג) וז״ל עי׳ תב״ש וכו׳, דאדרבה בשאר ימות השנה אין צריך לפתוח דאזלינן בתר רובא משא״כ בחודש תמוז הוה במיעוט המצוי כמו ריאה וכמו וושט שיש תקנה לבדוק באווזות שמלעיטין וכן הסכים בל״י באות ז׳ וכו׳ עכ״ל, ועי׳ בשו״ע הרב שם (סי׳ ל״א ס״י) וז״ל ובחדש תמוז דשכיחי מים בגדיים וטלאים כל ירא שמים יחמיר לעצמו לכתחלה לפתוח הראש ולבדוק אם המוח מקיף, אבל בדיעבד אין לחוש, עיין תבואות שור עכ״ל, ומבואר דעת הפוסקים דבכל טריפות דאם הם מיעוט המצוי דצריך בדיקה, נלמד מדין בדיקת טריפות הריאה הנ״ל.

והנה עי׳ בפמג״ד (ס״ס מ״ו) בדין בדיקת הדקין במקום דמצוי שם טריפות, וז״ל גם מה שנוהגין העולם להשליך הדקין בלי בדיקה לא נכון הוא כי מיעוט המצוי הוא בימות הקיץ ״ושכיחין יותר מסירכות הריאה״ ע״כ שומר נפשו ירחק מהן עכ״ל, ועי׳ בלבושי שרד (סי׳ ל״ט סק״ג) בדין אם נולד חשש בעוף דחייב לבודקו וז״ל וכן מבואר מדברי הרמב״ם פי״א מהל׳ שחיטה וז״ל מעולם לא שמענו מי שבדק עוף אלא אם נולד לו חשש עכ״ל, ע״ש שכתב זאת לענין בדיקת הריאה, הרי מבואר שאם נולד חשש שוה לבהמה ע״כ, והמשיך שם הלבושי שרד וז״ל ומדברי הרמב״ם אלו יש ללמוד שאם באיזה זמן ובאיזה מקום שכיח איזה ריעותא בריאה של עוף צריך לבדוק כמו בבהמה משום דמסתברא ודאי דכששכיח הוי כנולד חשש, ומסתברא נמי דגם בשאר אברים אם שכיח לפעמים איזה טריפות בין בבהמה בין בעוף צריך בדיקה ואפי׳ דיעבד אסור אם לא נבדק, וצא ולמד ממה שהאריכו השו״ת בדין וושטות מאווזות שנלעטו וכ״כ במשבצות זהב סי׳ מ״ו סק״ז ואין להאריך כאן עכ״ל, וכ״ה בשו״ת טוב טעם ודעת ח״ב (סי׳ ס״א) וז״ל ומה ששאל אם אנו מחוייבין לבדוק אם נסרך הטרפש להמסס זה כתוב אצלינו בתשובה כמה פעמים, והמורם מדברינו כן הוא דבמקום דשכיח להיות ומועט המצוי ודאי מחויב לבדוק, דמה לי זה או חשש טריפות דריאה אם נעשה גם זה מועט המצוי וכל חשש טריפות תליא במציאות הדבר, מה לי זה או טריפות בבר אווזות בבני מעיים בפאקין דכתב הפמ״ג דמחויב לבדוק וכו׳ עכ״ל, ומשמעות דבריהם הוא דדעת הפמג״ד הוא, דבמקום ובזמן דמצוי שאר טריפות, אזי חיוב הבדיקה בזה הוא מדינא כמו בבדיקת הריאה, וע״ע בדעת תורה (בפתיחה להל׳ טריפות אות מ״ג) מש״כ בהנידון אי חייבין לבדוק אם נסרך הטרפש לההמסס.

ובעיקר ד׳ הלבושי שרד הנ״ל דבמקום דמצוי איזה מין טריפות חייב לבדוק, כבר כתבו כן גדולי האחרונים ז״ל ה״ה בשו״ת דבר שמואל (אבוהב), ובשו״ת מהר״ם לובלין ובשו״ת רשד״ם מובא בראש אפרים ובפרי תבואה (סי׳ ל״ט), וז״ל בראש אפרים (סי׳ ל״ט סכ״ד), כבר ביארנו שא״צ לבדוק אחר שאר טריפות מן הסתם אבל אם נולד איזה חשש וריעותא וכו׳, וכן אם לפי ראות המורה מצוי הרבה במקום הזה איזה מין טריפות יש לנו להורות לבדוק אחר זה והכל כפי הזמן והמקום עכ״ל, ועי׳ בפרי תבואה (אות כ״ד) וז״ל ועי׳ בשו״ת דבר שמואל סי׳ ר״ס שכתב דבדיקת שאר טרפות הכל לפי המקומות והזמנים חל על הבעלים חובה לבודקה כדמוכח ברשד״ם יו״ד סי׳ נ״ח ורמ״א בהגה סי׳ ל״ג בדין בדיקת האווזות, ומהר״ם לובלין סי׳ כ״א, והועד בפנינו מפי אנשי אמונה שבעיר א׳ אצל א״י תוב״ב ובעיר קאנדיאה השוחטים בודקים כל ראשי הבהמות משום השלחופית שמים העשוי במותם לראות אם הי׳ מגולה או מכוסה כפי הדין, ובכגון זה אין לדיין אלא מה שעיניו רואות לתקן ולגדור במקום שהוא שם עכ״ל, וע״ע בשו״ת הרשב״א מובא בב״י (סי׳ פ״ד) דחייבין לבדוק פירות שדרכן להתליע משום דהוי מיעוט המצוי, וז״ל עדשים ופולים וזיתים בלי ספק הרחש מצוי בהם במחובר ולפיכך אע״פ שבדקו קצתן אין בדיקת הקצת מטהרת חברותיה כי באמת אין הרחש מצוי ברוב ומ״מ הוי מיעוט המצוי וכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הקצת ולא אפי׳ על בדיקת הרוב, והמשל לזה בדיקת הריאה שהוא מיעוט המצוי ואין סומכין המקצת על בדיקת המקצת ואפי׳ על

בדיקת הרוב עכ"ל, ומבואר מזה לכאורה דדעת הרשב"א הוא ג"כ דאיכא חיוב בדיקה במיעוט המצוי בכל שאר דברים כמו בטריפות הריאה, ועי' לקמן מה שכתבנו בשם שו"ת בית אפרים בזה.

ומבואר מד' הפוסקים הנ"ל דבב' אופנים צריכין לבדוק אחר המיעוט, א' באופן דנולד איזה חשש וריעותא בעוף, ובזה אף דלא הוה מיעוט המצוי ג"כ צריך בדיקה, ב' אם הוי מיעוט המצוי אף דלא ראינו איזה ריעותא קודם הבדיקה מחיוב לבדוק, והנה באופן הא' הוי חיוב הבדיקה מדאורייתא כמ"ש בשו"ת הריב"ש (סי' תצ"ט) הנ"ל וז"ל דאי בשאר טריפות היכא דלא אתיליד ריעותא, אין צריך לראות ולבדוק אפילו מדבריהם, ואי באתיליד ריעותא מדאורייתא הוא עכ"ל, מובא ג"כ בדעת תורה (בפתיחה לה' טריפות אות מ"ב), וציין שם דכ"ה ג"כ בשו"ת דברי ריבות, וכ"ה ג"כ משמעות בחידושי הרשב"א חולין (דף ט'), ואם נאבד בלא בדיקה עי' בדעת תורה (סי' ל"א סקט"ז וסי' ל"ג סקמ"ז) דיש לחלק בזה בין אם היה ריעותא גמורה דאז אפי' בנאבד אסור, ובאופן הב' הוי החיוב הבדיקה רק מדרבנן דאפי' חיוב בדיקת טריפות הריאה הוא רק מדרבנן כמ"ש לעיל בשם הש"ך והפמג"ד.

ג) ובמה שכתבנו לעיל בשם הפמג"ד (סוף סי' מ"ו), ודעת הלבושי שרד והשו"ת טוטו"ד, דהבדיקה הוא חיוב מעיקר הדין, כ"ה ג"כ בשו"ת רשמי שאלה יו"ד (סי' ט"ז) דהעיר במש"כ לו הגאון החוו"ד ז"ל דעתו דאין צריך לבדוק אם נסרך הטרפש, וז"ל וגם שם (בבדיקת הריאה) דעת גדולי הפוסקים דאפילו דיעבד אסור וכ"פ הרמ"א בסי' ל"ט ס"ג, והרי אנן בנ"ד בבדיקה דלכתחלה עסקינן וכמובן, וגם בשאר דיני תורה הלא כבר מלא מזה בש"ס ופוסקים דלמיעוט המצוי חששו חז"ל מדינא בכ"מ, ואפי' לענין עגונה במים שאל"ס דאינו אלא מיעוט המצוי וכמ"ש הפוסקים ואפ"ה חשו חז"ל אף במקום עיגון, מכל זה מבואר דהך חששות מיעוט המצוי מן הדין הגמור הוא ולא מתורת חומרא לבד עכ"ל, ומבואר דדעתו דחיוב בדיקה במיעוט המצוי הוא חיוב גמור מדינא.

והנה בפרי תבואה (סי' ל"ז) השמיט ד' הפמג"ד (סי' מ"ו) הנ"ל, ועי' בספרו שו"ת בית אפרים יו"ד (סי' ו') דביאר טעמו, ע"ש דמביא ד' הפמג"ד הנ"ל, וכתב ע"ז בד"ה סיומא דפסקא, וז"ל בודאי דברים נכוחים כי יש לבעל נפש היפה לעשות כן, אבל מ"מ לא צווח עלה בבי מדרשא לעקור המנהג לגמרי והעד העיד בנו שנוהגין להשליכם בלא בדיקה, ולפום מה דכתיבנא יש ליתן סעד למנהג דכה"ג לא מיקרי מיעוט המצוי, כיון שאין כאן טריפות ברור רק שצריך בדיקה וכמש"ל גבי הלעטת האווזות, ועי' בספרי ס"ס ל"ז שהשמטתי דברי המשבצות בזה רק הבאתי כלשון אא"ז שם לחייב בדיקה כשנמצא בועות כו' עכ"ל, ודעתו בזה דאף במיעוט המצוי באיזה זמן כמו בנידון הפאקין ובר אווזא אין חיוב הבדיקה בזה מדינא וכנ"ל.

וע"ע בשו"ת בית אפרים הנ"ל בד"ה ואמנם, וז"ל ועכ"פ דבר ברור הוא שאין לדמות מיעוט המצוי זה לזה רק היכא דאיתמר איתמר, ולולי שכך נהגו בכל תפוצות ישראל לבדוק הריאה והביאו ראיות לזה מהירושלמי ומדרשים לא הי' בידינו להחמיר בריאה טפי מבשאר טריפות מחמת מיעוט המצוי, ולדעת רבו של הרשב"א י"ל באמת גבי ריאה לאו מטעם מיעוט המצוי אתינן עלה והעלה טעמים אחרים וכתב הרשב"א שהם טעמים נכונים וגבי התלעה מחמת דקדוק הלשון הוכיחו דמיעוט המצוי כה"ג דתמרי חוששין כמו שמצינו שחששו לסרכות הריאה עכ"ל, ועיי"ש עוד בשו"ת בית אפרים דביאר ד' הרמ"א (סי' ל"ג) הנ"ל דמשמעות דבריו בדין בדיקת וושט דאין הבדיקה בזה חיוב רק מצד חומרא, דהוא מטעם דמיעוט המצוי הוא דוקא אם המיעוט הם טריפות, אבל אם המיעוט יש בו ריעותא וכמה פעמים הם כשירות לא מקרי מיעוט המצוי, ומה"ט אין הבדיקה בזה חיוב רק מצד חומרא.

ומה דהעיר מד' הרמ"א עי' בפמג"ד במ"ז (סי' ל"ג סקח"י) וז"ל וכוונתו דהרב אמר שבעירו נהגו להקל באווזות פטומות וסוברין כראב"ן ויש מכשירין, ואמר דהחמירו לבדוק דהוה מיעוט המצוי כמו סירכות הריאה מדרבנן חומרא בעלמא הוא דלא תקנו חז"ל כ"א בריאה עכ"ל, ולכאורה ד' הבית אפרים הן הן ד' הפמג"ד בתוספות ביאור.

אולם עי' בשו"ת משכנות יעקב יו"ד (סי' ט"ז י"ז) בתשובתו להגאון בעל בית אפרים ז"ל דחולק על הבית אפרים בזה, והביא ראי' לזה דהא גם בסירכות הריאה אינו אסור רק מטעם ספק, ומ"מ חיוב בבדיקה וז"ל ומצאתי שדין זה יש לו יתד ומקור גדול בש"ס וראשונים ואף בדבר שאין המיעוט ודאי איסור רק ספק איסור ובדיקת הריאה עצמה תוכיח שהסכימו כל הראשונים על חיוב בדיקתה אף שטרפות הסירכא אינה ודאי טריפה לדעת כמה פוסקים רק שמא מחמת נקב ושמא ריר בעלמא וכו', רק עיקר הסירכא היא ס' טריפה מפני ס' נקב ולכן לא חלקו רק בין שאר טריפות לסרכא ולא בין סרכא עצמה ובהדיא משמע מדברי הרשב"א בחידושים גבי טעם בדיקת הריאה בשם מורו הרב והוא רבינו יונה שעיקר טריפות סירכא מספק נקב ע"ש עכ"ל, ודעתו בזה דיש לחוש למיעוט המצוי אף אם רק הריעותא הוא מיעוט המצוי.

וע"ע בשו"ת צמח צדק (להגה"ק מליבאוויטש סי' מ"ז אות ו') דמביא ג"כ דברי הבית אפרים הנ"ל וכתב ע"ז וז"ל ועוד דלפמ"ש לקמן אות ז' שי"ל דכל הסירכות או רובא דרובא מהסירכות הוי רק ספק טרפות, א"כ גם בסירכות אפשר רק הריעותא הוי מיעוט המצוי וצ"ע בלשון הפוסקים עכ"ל, וראה זה בספר דעת תורה (בפתיחה לסי' ל"ט אות א') דמביא ד' הבית אפרים הנ"ל וכתב ע"ז, וז"ל ומזה יש להוכיח דאיכא סרכות דהוו ודאי טרפה דאל"כ אמאי צריך בדיקת הריאה עכ"ל, וע"ע בספר דברי שאול ביוסף דעת (סי' מ"ו) בדין בדיקת בהמה שיש להם פאקין וז"ל ומעתה בנ"ד דאף שנמצאים פאקין אכתי לא נודע אם הם מעבר לעבר וגם בשינוי מראה אין כאן טריפות ברור, ואף בשר שרופא גרדו אין כאן איסור ברור ואינו רק חשש דלא בקיאין אנו בזה ולא ראינו ריעותא נראה לפענ"ד להשליכו לנהר עכ"ל, והיינו כנ"ל דאף דהריעותא הוא מצוי מ"מ כיון דאינו בודאי טריפה אינו חייב לבדוק אם נמצא הריעותא, וע"ע בספר דעת תורה (שם בפתיחה לסי' ל"ט) דכתב דכ"ה ג"כ בכנפי יונה להגאון בעל מעיל צדקה (סי' ל"א), דמיעוט המצוי לא הוי רק היכא דהוא טריפה בודאי אבל באינו טריפה בודאי אף דהוא טריפה מספק לא מקרי מיעוט המצוי.

והנה ע"ע בשו"ת צמח צדק הנ"ל דהניח דברי הבית אפרים בצ"ע דבנידון דידיה אף לפי דעתו היה לו להחמיר עכ"פ מצד התקנה, וז"ל אך ראיתי בתשו' הגאון ר' זלמן מרגליות ז"ל חלק יורה דעה סי' ו' דהעלה דכה"ג שהריעותא מצוי' ויש מהן כשרות שפיר דמי לסמוך ארובא כו' וכמ"ש רמ"א גבי בדיקת הוושט, ומ"ש הש"ך דרמ"א לא ס"ל לעשות כן הוא רק מצד התקנה ולא מצד הדין, או דהש"ך ס"ל דבוושט הוי טרפות מיעוט המצוי עכ"ד, וצ"ע דאף אם הוא מצד התקנה, מ"מ כיון שכל האחרונים פסקו לנהוג כן למה פסק כנגדם וכנגד דעת הש"ך וכנגד זקינו הת"ש, וצ"ל משום דס"ל שהאחרונים שהחמירו בבדיקת הוושטין ודימו זה לבדיקת הריאה לא ירדו לחלק כמו שחילק הוא ז"ל דבריאה הטרפות מצוי, משא"כ היכא דרק הריעותא מצוי ויש מהן כשרות כו' ע"ש בתחלת תשובתו שעל סמך חילוק זה היקל שלא לבדוק, אכן באמת הרי כבר מבואר חילוק זה בתשו' צ"צ כמש"ל, והובא זה בתשו' שער אפרים סי' ס"א, ואפ"ה לא הקילו כלל שלא לבדוק כו' עכ"ל, וע"ע שם (אות ט') שכתב דאף לפי"ד הבית אפרים הנ"ל יש לבעל נפש להחמיר בזה, וז"ל ומהתימא על הגאון הב"א שלא הביא ד' הבל"י והפמ"ג שהם כנגדו, הרי מבואר היטב דאף אם רק במיעוט בהמות לבד יש ריעותא דהאבעבועות מ"מ לפי פסקו של כאאזמו"ר הגאון ז"ל יש לכל ירא שמים להחמיר לעצמו ולבדוק, ולדעת הבל"י והפמ"ג יש להורות כן לאחרים ג"כ ואפשר גם הב"א מודה לזה דכל י"ש יחמיר לעצמו, וגם הנה הפמ"ג בסי' ט"ו סק"ז פסק בפי' דבקיץ ששכיחי אבעבועות בדקין של אווזות יש לבודקן דוקא, א"כ כ"ש בנד"ז בזמן שיש חולי הפאקין בבהמות, דא"כ שכיח ודאי הענין, ומ"מ המיקל כדעת תשו' בית אפרים ג"כ יש לו על מה לסמוך כנ"ל עכ"ל, ומה דהעיר מד' הפמג"ד (סי' מ"ו) הנה הבית אפרים בעצמו העיר שם מד' הפמג"ד וכנ"ל, וכתב דאף הפמג"ד לא כתב רק דבעל נפש יעשה כן, אבל לא בא לעקור המנהג.

ובאמת נראה דכן הוא דעת הפמג"ד דבסימן ל"א במ"ז (סק"ג) הנ"ל כ' וז"ל ומ"מ המנהג שאף בחודש תמוז מוכרין הראש שלם לעכו"ם עכ"ל, הרי דאף דהביא שם מקודם דעת התבואות שור להחמיר סיים ומ"מ המנהג, והוא כדעת הבית אפרים הנ"ל דהבדיקה בזה אינו חיוב מצד עיקרא דדינא רק מצד תקנה, ובאמת נראה כן גם דעת התבואות שור דהרי כתב והרוצה להחמיר וכנ"ל, וכן הוא בשו"ע הרב הנ"ל דירא שמים יחמיר לעצמו.

ד) ובמה שכתב בלבושי שרד דאף בדיעבד אסור, אם נאבד במקום דהוא מיעוט המצוי ולא נבדק, עי׳ במקדש מעט (סי׳ ל״ט סק״ב) דהניח דין זה בצ״ע, וז״ל דהא בסי׳ פ״ד ס״ט בפירות שהרחש מצוי צריך בדיקה, מבואר דבדיעבד בא״א לבדוק כשר, וכמש״ש הש״ך סקכ״ט בשם הרשב״א וכו׳, דלא פליגי אהרשב״א אלא בבדיקת הריאה דוקא דמצוי בקביעות מיעוט טריפות, אבל בשאר מיעוט המצוי במקרה כ״ע מודים להרשב״א דדיעבד כשר, וכ״כ פמ״ג גופי׳ במ״ז סי׳ ל״ג סקח״י לענין הוושטות דלא תיקנו חז״ל לאסור דיעבד רק בריאה ע״ש, ומה דמשמע באיזה שו״ת וכ״מ בצ״צ סי׳ י״ז בוושטות לאסור דיעבד היינו בהי׳ תקנה בעיר לאסור עכ״ל, ובמה שכתב להביא ראי׳ לדבריו מד׳ הש״ך סקכ״ט בשם הרשב״א, כוונתו בזה דמשמעות ד׳ הרשב״א הוא, דלטעם הא׳ שם שרי אף בלי טעם דספק ספיקא, ודעת המקדש מעט בזה דאף במיעוט המצוי אין לאסור בדיעבד בנאבד שלא ע״י בדיקה, אם הוא במקום שאין שם תקנה בזה, ויש להביא ראיה לדבריו מד׳ השו״ע הרב (סי׳ ל״א סק״י) הנ״ל, דבדיעבד אין לחוש אף דלכתחלה הביא שם ד׳ התבואות שור דבחודש תמוז הוה מיעוט המצוי כמו סרכות הריאה וכנ״ל.

וביאור הדברים בזה הוא עפ״י דברי השערי תורה הנ״ל, דכתב שם בדין חיוב בדיקת הריאה וז״ל ואולם משמע דרק משום חשש מיעוט המצוי החמירו לכתחלה לבדוק כיון דאפשר לברורי, אבל בדיעבד לא החמירו דהא לרש״י וסייעתו נאבדה הריאה כשירה ואפילו להיש מחמירין המובא ברמ״א שם ס״ב כתב הש״ך סק״ח דעשו לגדר דלולי כן כ״א ישליך הריאה בלא בדיקה עכ״ל, וי״ל דלא עשו הגדר הזה רק בריאה דהוא מצוי בכל מקום ובכל זמן.

ה) והנה הגדר שנקרא מיעוט המצוי, כתב בשו״ת משכנות יעקב יו״ד הנ״ל דאף דאינו מיעוט המצוי כ״כ כמו סירכות הריאה, מ״מ אם נמצא אחד מעשרה דהיינו עשר אחוז הוי מיעוט המצוי, וז״ל ויפה צווח הפמ״ג גם על משליכי הדקין של בר אווזות, וזה דין ברור ומוכרח, וכבר נתבאר תוך דברינו עד היכן יקרא מיעוט המצוי מהך דגבי יין קוסס כמש״ל שהוא חלק מי׳, וגם מכל הראוית שכתבתי לעיל מוכיחין שאין הכוונה שיהיה מצוי כ״כ כמוסרכות הריאה בזמנינו אחר שרבו כל חומרות שהחמירו הגדולים בהן, וגם מדין מיעוט נפלים שכתבו התוספות והרא״ש וכמה פוסקים שנקרא מיעוט מצוי וחוששין לו משמע כן שבודאי אין מצוי כסרכות ריאה עתה רק כל דבר שנראה לעינים שהוא מצוי תדיר זה שמו אשר יקראו לו מיעוטא דשכיח, ואין לחפש חלוקים מדעתנו בין מצוי למצוי ולהקל רק להחמיר עכ״ל, מובא ג״כ בדרכ״ת (סי׳ ל״ט סק״ג), וע״ע במנחת יוסף (סי׳ ל״ט ענף ב׳ בליקוטי יוסף סקע״ט) דציין אד׳ המשכנות יעקב דכ״ה ג״כ דעת החת״ס, וכמ״ש בשו״ת כתב סופר יו״ד (סי׳ י״ב) וז״ל ואחר זמן זמנים טובא שכתבתי האמור למעלה, אינה ד׳ לידי ע״י הרב הגאון הצדיק יס״ע מו״ה זלמן ב״ה שהיה ראב״ד בקהלתנו ותלמיד מובהק מאבא מאוה״ג זצ״ל, ונמצא תחת כתביו כתב יד קדשו של אבא מאוה״ג זצ״ל שכ׳ על הנייר ובדיו מה שהורה בענין זה וז״ל הטהור אודות מנהג השוחטים ליקח מכל אווז רגל בטבת ושבט כמ״ש רמ״א סימן י״א יש בזה לענין דינ״מ ולענין או״ה, וכו׳, וע״כ יש שוחטים יראי שמי׳ שלעולם זורקים א׳ מתערוב׳ עשרה שאם לא יודע להם הטרפות לא יכשלו באיסור, כי רחוק הוא שיהיה יותר מאחד מעשרה טרפה, ומ״מ אם נודע להם שיהי׳ יותר צריך להשליך כ״כ רגלים שהיה טרפות יותר ממה שכבר השליך, ודי בחומרא זו כי ההשלכה בחתיכה שאינה ראויה להתכבד גופא חומרא הוא ודי בזה ויאכלו ענוים וישבעו עכ״ל, ודעתם בזה דעכ״פ באם נמצא עשרה אחוז דודאי הוי מיעוט המצוי.

אמנם אם נמצא פחות מעשרה אחוז משמעות ד׳ המשכנות יעקב דאין חייב לבדוק, וכ״ה בשמו בשו״ת קנה בשם (להגאון הצדיק ר׳ מאיר ז״ל, ח״א סי׳ מ״ט), וז״ל אמנם בעופות אלו שלא ניכר בהם שום ריעותא מבחוץ, אעפ״י שנתברר שגם בכה״ג נמצאים פעמים הרבה גידים נפסקים, אפילו הכי אין בהם חיוב בדיקה מעיקרא דדינא כיון שאינו בגדר מיעוט המצוי, לפי מה שהעלו האחרונים דהגדר של מיעוט המצוי שיש בזה חיוב בדיקה היינו דוקא היכא שמספר הנטרפים עולה לערך חלק אחד מעשרה מהנשחטים כמו שהאריך בזה בדרכי תשובה סי׳ ל״ט סק״ג, וא״כ בנידון דידן שמספר הנטרפים בעופות כאלו שלא ניכר בהם שום ריעותא מבחוץ אינו אלא בכמות קטן מאד פשוט הוא שאין בהם חיוב בדיקה מעיקרא דדינא עכ״ל, וכנראה שהסכים לד׳ המשכנות יעקב בזה.

אולם עי' בשו"ת שבט הלוי ח"ד (סי' פ"א) דפלפל הרבה בד' המשכנות יעקב והניח דבריו בצ"ע, וז"ל אלא דיש לי צ"ע רב בדבריו להלכה שכ' עוד וכבר נתבאר עד היכן יקרא מיעוט המצוי מהך דגבי יין קוסס כמש"ל והוא חלק אחד מעשרה, ונמשך אחריו בס' ד"ת יו"ד ל"ט ס"ק ג' שהביא משמו דאם נמצא במקום ההוא שנטרף חלק א' מעשרה מהנשחטין נקרא מיעוט המצוי, ולדידי יש לעיין בזה טובא, דהנה עיקר ראית המשכנות יעקב על יסוד חיוב בדיקה במיעוט המצוי הוא במשנתינו גיטין ל"א ע"א המניח פירות להיות מפריש עליהן וכו', ומזה קבע הגאון משכנות יעקב להלכתא דדוקא שיעור עשר למאה נקרא מצוי גם לענין טריפות ובזה חייב לבדוק וכו', מ"מ גם אם נקבל עצם הדמיון מחמיצת יין לשאר מיעוט המצוי שדימה המשכנות יעקב מ"מ השיעור של עשרה למאה שהוציא משם לא ידעתי כלל דמשם אין ראי' רק שבעשרה למאה נקרא מיעוט מצוי וכבר חייב בבדיקה אבל לפטור מיעוט שכיח שהוא פחות מעשרה למאה לא שמעינן כלל מהתם וכו', והוא רחוק וכל כה"ג הי' לן לרבותינו הראשונים לפרש עיקר זה שהוא היסוד הגדול בחיוב זה של בדיקת מיעוט המצוי וכו' עכ"ל, ועיי"ש בשבט הלוי שכתב דנראה לומר, וכן נראה דהוא דעת המקדש מעט, דענין מיעוט המצוי היינו שהופעת המיעוט ומציאותו הוא מצוי הרבה דכל רוב בהמות שבעולם ובכל מדינה ומדינה מוחזקים במיעוט טריפות מחמת סירכות הריאה, ומצוי פירוש שכיח שלעולם עם הרוב מתלווה ג"כ מיעוט, והגם שהוא מיעוט קטן מ"מ יתכן דהוי מיעוט מצוי לענין להצריך בדיקה עכ"פ ע"ש.

וראה זה מצאתי סמוכין לעיקר דבריו, בדגול מרבבה יו"ד (סי' ט"ו) ובשו"ת נודע ביהודה מהד"ת אהע"ז (סי' י"ט), דמביא שם ד' תוס' נדה (דף מ"ד) דכתבו שם וז"ל ואם תאמר אם כן מאי טעמא דרשב"ג כיון דליכא ריעותא אמאי אינו מתאבל עליו דניזיל אחר רוב ולדות דהוו בני קיימא ובפ' רבי אליעזר אם לא הביא (שבת דף קל"ו) דאסר ההוא עגלה דאשתחיט ביומא דשביעאה משום דהתם פסיק הלכה כרשב"ג אמאי לא אזלינן בתר רובא וי"ל דנפלין הוי מיעוט דשכיח "ודבר ההווה הוא" ולכך החמירו חכמים ע"כ, וז"ל הנוב"י, ובזה יש לתרץ מה שנתקשו התוס' במס' נדה דף מ"ד ע"ב בד"ה דקים ליה וכו' מדוע אסרינן בהמה שנשחטה ביום שביעי משום ספק נפל ניזל בתר רוב ולדות דהוו בני קיימא ותירצו דנפלין הוי מיעוט דשכיח ודבר ההוה הוא לכך החמירו חכמים, ולכאורה דבריהם תמוהים דאכתי קשה הרי ביבמה סמכו על רוב ולדות והתירו ולא החמירו, ובגליון היורה דעה שלי כתבתי דזה כוונתן במה שאמרו דבר ההוה והיינו בכל בהמות יש לנו לדון אם מותר לשחטה תוך שבעה ומקרי דבר ההוה לכך החמירו חכמים אפי' בדיעבד משא"כ יבמה אינו דבר ההוה לזה מקרה הוא שאירע שילדה ומת הולד תוך שלשים לכן לא החמירו עכ"ל, ומבואר מדברי הנודע ביהודה דהחמירו חכמים במיעוט השכיח אם הוא דבר ההוה דהיינו דבכל בהמות שבעולם יש לנו לדון בזה, בזה החמירו חכמים אפילו בדיעבד, וכזה י"ל דה"ה לגבי חיוב בדיקה במיעוט המצוי דבאופן דהוא דבר ההוה, החמירו חכמים דיש בזה חיוב בדיקה, אבל בדבר דאינו הוה בזה לא החמירו חכמים לבדוק אם לא מצד תקנה, אמנם מצד התקנה יש חיוב בדיקה במיעוט דשכיח אף דהמיעוט הוה פחות מעשרה אחוז.

ומצאתי בשו"ת צמח צדק הנ"ל (אות ג') דכתב ג"כ דאף בפחות מעשרה אחוז ג"כ הוי מיעוט המצוי וז"ל ולכן יש להקל ולהכשיר דבתר רובא אזלינן ואע"ג דחיישינן למיעוט המצוי י"ל דאחד משבעה או מעשרה המתים מחולי זה אינו חשוב מיעוט המצוי, מיהו זה אינו דאיתא בנדה ר"פ בנו"כ (דל"ב ע"א) הא נמי מיעוטא דשכיח הוא דתניא אמר רבי יוסי מעשה בעין בול והטבילוה קודם לאמה כו' ע"ש ובודאי דלא אתרמי אפי' אחד מעשרה כן ואעפ"כ נק' מיעוטא דשכיח עכ"ל, אמנם אינו מבואר דעתו גדר שנקרא מיעוט המצוי להצריך בדיקה.

ועכ"פ לפי הנ"ל דנקרא מיעוט המצוי אף דאין בו עשרה אחוז, ראוי לתקן תקנה להצריך בדיקה אף באופן דלא נמצא עשרה אחוז, ומ"מ אם הוא רק מיעוטא דמיעוטא אין להצריך בדיקה כמ"ש בשו"ת דברי חיים (למרן ז"ל, ח"ב סי' ל"ט) ע"ש. ובמקום דלאו הריעותא הוא מיעוט המצוי רק הטריפות ודאי הם מיעוט המצוי, גם לפי דעת הבית אפרים צריך בדיקה. וראוי להעיר בזה דאף באופן דמקרי ודאי מיעוט המצוי כגון

שהוא יותר מעשר אחוז, עי' בשו"ת שבט הלוי ח"ח (סי' ק"פ) דכתב דבנבדק ונראה בעינינו לכשר במוחלט, וכן מה שנראה בבהירות שהוא בסדר גמור, הוא כשר ויאכלו ענוים וישבעו.

ו) ובמה שכתב בשו"ת דבר שמואל הנ"ל דהכל לפי המקום "והזמן", הנה במקום דלא היה מצוי בו טריפות ואח"כ באיזה זמן נעשה הטריפות מיעוט המצוי, יש לעיין באיזה אופן נעקר שלא תהא לו עוד חיוב בדיקה מדין מיעוט המצוי, ומצאתי בשו"ת טוב טעם ודעת ח"ב (סי' קכ"ה) וז"ל הן אמת דטרפות זה לא גרע מכל ח"י טרפות דלא בדקינן וסמכינן ארובא, והן אמת דגם שאר טרפות תלינן בעניני הזמן דיש טרפות דבזה"ז שכיח ומקודם לא הוי שכיח כגון בבר אווזות בבני מעיים בפאקין בזה"ז שכיח הוא להיות פאקין, ולכן חלילה להשליך הבני מעיים בלי בדיקה ובעי בדיקה, לזה בשביל חשש דלמא עתה שכיח הוא במדינתכם להיות סרכא ומחט שם הוי העצה היעוצה שלשים יום יפתחו כפשוטו ויראו אם יהיה שכיח בימים הללו ריעותא זו אז ח"ו להעלים עין, וכן צריך לפתוח תמיד כן, ואם באותם שלשים יום לא יהי' נמצא כן אז הוי לא שכיח והיה יכולין לחזור למנהגן שלא לפתוח כלל היכי דפרעי בי' טבחא עכ"ל, ומבואר מזה דאם במשך ל' יום נתברר דלא היה עוד מיעוט המצוי, אז אין צריך לבדוק עוד, וע"ע בשו"ת דברי חיים (סי' ל"ט) הנ"ל.

ז) והנה באופן הא' דשכיח מיעוט שאינו מצוי בכמה עופות ריעותא מבחוץ במקום צומת הגידין אמנם אינו ניכר רק למומחה, כתב בשו"ת קנה בשם הנ"ל דמי שאינו מומחה בבדיקה, אסור לאוכלו עד דיבדוק את העוף ע"י מומחה, אמנם עי' בשו"ת מנחת יצחק ח"ח (סי' ס"ה) דדעתו דבודאי אין להחמיר, אף מטעם חומרא בעלמא, למי שאינו בקי להבחין בשינוי שאף גדולי בעלי הוראה אינם מבחינים, לומר שמוכרחים לפתוח העופות דוקא ע"י בקי על שינוי, אף דהוי מיעוט שאינו מצוי, ואם אינם עושים כן הוי כהעלמת עין, ומה שיש לומר בזה הוא דכמו דישראל קדושים מחמירים על עצמן ולקדש עצמן במותר להם, צריכין שילמדו ג"כ בקיאות הנ"ל, כדי שידעו מה שלפניהם אם ימצאו שינוי כזו וישאלו שאלה למורה הוראה ע"ש.

ח) והנה כאן במדינת אמעריקא, מעולם לא הי' מיעוט המצוי טריפות של צומת הגידין, אמנם בזמן האחרון, ראינו על כמה עופות ריעותא מבחוץ במקום הצומת הגידין, ובמשך כמה וכמה חדשים עמדנו על המשמר על העופות בבית השחיטה פה קרית יואל, וראינו במשך הזמן, שמצוי הריעותא של צומת הגידין מזמן לזמן, דהיינו שהיה זמן שהיה מצוי הריעותא בכמה אריזות (לאטס בלע"ז), ואף שלא היה חיוב בדיקה בהם בכל עוף מדין מיעוט המצוי, לפי דעת המשכנות יעקב ודעימיה, מ"מ בדקנו את האריזות שהיה מצוי בהם הריעותא הנ"ל, והבדיקה הי' ע"י ראיה ומישוש בכל עוף, ונעשה ע"י מומחין גדולים, שלא תצא מתחת ידינו עוף שיש בו ריעותא מבחוץ וניכר עכ"פ ע"י מומחה, ולחוש למה שכתב בשו"ת קנה בשם ובשו"ת מנחת יצחק הנ"ל, ועפ"י רוב העוף שהיה ניכר בו ריעותא מבחוץ ונבדק אח"כ, מצאנו שהיה נפסק גיד אחד מהצומת הגידין, וכמה פעמים היה בו לקותא, ואח"כ היה כמה שבועות שלא היה מצוי כמעט כלל, וכמה פעמים אח"כ היה בכמה אריזות מיעוט המצוי הריעותא בהצומת הגידין, ואחר העיון בד' הפוסקים הנ"ל ובשו"ת דבר שמואל הנ"ל שכתב וז"ל ובכגון זה אין לדיין אלא מה שעיניו רואות לתקן ולגדור במקום שהוא שם עכ"ל, ראינו בראשות כ"ק מרן רבינו שליט"א, לתקן תקנה גדולה כפי המצב כעת, שמצוי כמה פעמים ריעותא בצומת הגידין, שבכל האריזות אף שלא ניכר בהעופות כלל, שום ריעותא מבחוץ, יש לבדוק כל עוף בפני עצמו, דהיינו לחתוך בכל רגל העוף ולבדוק הצומת הגידין, להנצל מחשש הנ"ל.

ובאעה"ח אלול תשס"ט לפ"ק

הק' געציל בערקאוויטש

ווען איז מען געגאנגען קיין מארוויד - מאנטריאל?

כדי קלאר צו שטעלן די פאקטן דערמאנען מיר ווי פאלגענד:

פאר לאנגע יארן האט די דאזיגע קהלה גע'שחט'ן עופות און טורקי'ס אין בית השחיטה אין "ווייינלאנד", ניו דזשורסי, און דערנאך אין בית השחיטה "מהדרין", אין פענסעלוועניע, ביז'ן פארגאנגענעם חודש תמוז תשע"ב.

הערשט נאכדעם וואס דער בית השחיטה האט זיך אפגעשלאסן, האבן זיי זיך אריבערגעצויגן צו "מארוויד" אין קאנאדא, וואו מען איז ליידער (דערווייל) נישט בודק קיין צומת הגידין.

מגלה פנים בתורה

פראגען און ענטפערס, קלארע פאקטן

אויפצודעקן די שרעקליכע זיופים בדברי השו"ע והפוסקים
און אראפנעמען די שרעקליכע

הוצאת לעז אויף גדולי הפוסקים נבג"מ

וועלכע האבן אין די לעצטע צענדליגער יארן מתקן געווען דעם סדר ואופן
הבדיקה וואס איז היינט איינגעפירט אין כמעט אלע חרדי'שע בתי שחיטה
איבער די וועלט בכל מקומות מושבותיהם

ווען האט זיך אנגעהויבן דער פראבלעם מיט "טריפות צומת הגידין" אין אמעריקא?

מיט בערך פינף און דרייסיג יאר צוריק איז געווארן איינגעפירט בודק צו זיין די טריפות אין צומת הגידין ביי די מהודר'דיגע שחיטה פון די "העדה החרדית", דורך הגאון האדיר פוסק הדור רבי מאיר בראנסדארפער זצוק"ל חבר הבד"ץ בעל קנה בשם, וועלכער איז געווען דער פאקטישער "רב השחיטה" אונטער די השגחה פון די "העדה החרדית". מיט די יארן איז דאס געווארן איינגעפירט אין אסאך ערליכע בתי שחיטה איבער די וועלט.

פאר פיר יאר צוריק, זומער שנת תשס"ט לפ"ק, איז מען נתעורר געווארן בודק צו זיין די צומת הגידין אויך דא אין אמעריקא. דער התעוררות איז געקומען דורך א בודק מומחה אין דעם געביט, וועלכער פלעגט כסדר נאכקוקן צי עס איז טאקע נישטא דער טריפות דאהי, און דאן האט מען באמערקט אז עס האט זיך אריינגעכאפט דאהי אין די היימישע בתי שחיטה, אז עופות זענען אנגעשטעקט מיט דעם פראבלעם.

נאך א שטיק תקופה, ווען מ'האט געזען אז דאס איז א פאקט, עס איז פארהאן טריפות צומת הגידין אויך אין אמעריקע, הגם אויף א קליינעם פארנעם - נישט ווי מ'האט געהאלטן ביז דאן - האט מען איינגעפירט אין די ערליכע בתי שחיטה איבער ניו יארק א תקנה קבוע אז יעדע עוף זאל ווערן באקוקט פון טריפות צומת הגידין, אזוי ווי עס איז שוין געווען איינגעפירט אין אלע קהלות בישראל אין די גאנצע וועלט.

אין די מהודר'דיגע "בית השחיטה קרית יואל" איז דאן געווארן איינגעפירט א פרטיות'דיגע בדיקה אויף יעדן עוף באזונדער, באופן נאה ומהודר, וואס ראו רבים ויאשרוהו, גדולי הרבנים פון איבעראל האבן דאס באטראכט און אויסגעלויבט, ווי יעדע עוף ווערט באזונדער באקוקט, מיט א מומחיות, צי עס איז ריין פון א חשש טריפות צומת הגידין.

כאטש דאס איז מתחילה געווען בלויז א חומרא יתירה, צוליב דעם וואס ס'איז דאן נאכנישט געווען קיין מיעוט המצוי, האט זיך

שפעטער ארויסגעוויזן די געוואלדיגע סייעתא דשמיא אז הבא ליטהר מסייעין אותו, אז אין לויף פון די לעצטע יארן האט מען ב"ה זוכה געווען מציל צו זיין אלפים ורבבות מישראל מיט חששות פון טריפה דאורייתא ממש.

שפעטער איז דער אופן הבדיקה אויך געווארן איינגעפירט אין פילע אנדערע קהלות קדושות בישראל פון איבער גרעיטער ניו יארק, וועלכע נעמען היינט צו טאג פלייש בלויז פון אזעלכע בתי שחיטה וואו מ'איז בודק צומת הגידין אויף יעדן עוף.

אין לויף פון די צייט זענען געווען בעסערע און שוואכערע צייטן ביי די עופות, אבער לעצטענס איז דער ווירוס גאר שטארק פארשפרייט אין אלע בתי שחיטה, און דעריבער אפילו אזעלכע וואס האבן מתחילה נישט בודק געווען יעדן עוף באזונדער, האבן אויך לעצטענס אנגעהויבן מיט א גאר גרונטליכע בדיקה אויף יעדן עוף, און מ'האט באשיינפערליך געזען אז אין געוויסע תקופות דערגרייכן די פראצענטן פון טריפה'נע צומת הגידין אין גאר הויכע ציפערן.

היינט, בעת מיר שרייבן די שורות, איז כמעט נישט פארהאן קיין איין איינציגע קהלה קדושה בישראל איבער די גאנצע וועלט, אריינגערעכנט אין גאנץ ניו יארק, וואס נעמט פלייש פון א בית השחיטה וואו מ'איז נישט בודק צומת הגידין! (צו באמערקן: אויך די או.יו. ארגאניזאציע וועלכע פארפיגן אויף ריזיגע טיילן פון כשרות הבשר איבער אמעריקא, פארלאנגט די בדיקה אויף צומת הגידין.)

וואס איז יעצט געשען אז ס'איז אנטשטאנען א פרישע שערורי'?

כאטש "אלע" חרדי'שע קהלות נעמען פלייש בלויז פון בתי שחיטה וואו מ'איז בודק צומת הגידין, איז געבליבן בלויז איין קרייז וואס האט געצייגט א קשיות עורף צו דעם גאנצן ענין; צוליב א געוויסע סיבה האט מען זיך נישט וויסנדיג געמאכט פון דעם התעוררות, זיי זענען געווען צופרידן וויאזוי ס'איז, און מ'האט נישט בודק געווען קיין צומת הגידין.

שוין מיט דריי און פיר יאר צוריק איז געווארן א שטיקל גערודער. אידן מדקדקים בכשרות האבן געטענה'ט "למה נגרע?", פארוואס זענען מיר וויניגער פון אלע קהלות קדושות בישראל? פארוואס זאלן מיר נישט האבן דעם הידור, די בדיקה פון צומת הגידין?

האט מען כדרכם אנגעהויבן פארפירן דעם ציבור מיט בלאף; נישט בלויז אז מ'איז מקיל און מ'איז נישט בודק, נאר "ביי אונז איז בכלל נישט פארהאן קיין טריפות צומת הגידין"; דאס איז נאר אין קרית יואל, ווייל זיי האבן ביליגערע עופות, און ביי אונז איז דא סייעתא דשמיא פון "נישט משנה זיין"; אא"וו, און דער ציבור האט, אן צוויי ברירות, אנגענומען דעם אויסרייד.

אזוי איז עס אנגעגאנגען צירקע צוויי יאר.

בשנת תשע"ב, האט באזוכט אין בית השחיטה "מהדרין" אין פענסילוועניע - פון וואו די יעניגע בוטשער'ס פלעגן דאן נעמען זייער פלייש - א געוויסער ספרד'ישער רב, און מעורר געווען פארוואס מ'קוקט נישט קיין טריפות צומת הגידין. נאכדעם וואס ער האט געסטראשעט אוועקצוגיין שחט'ן פון דארט, האט מען בלית ברירה אנגעהויבן בודק זיין.

באלד האט זיך ארויסגעשטעלט אז אין געוויסע לאטס האט מען געטראפן גאר גרויסע פראצענטן פון טריפה'נע צומת הגידין, אזוי וויייט ביז צוואנציג פראצענט!

איז ווידער געווארן אן איבערקערעניש ביי זייער לאגער. הלמאי?! מ'פאפט ארום דעם ציבור?! איז געווען דער תירוץ, "עס איז נאר אן איבערגאנג". אא"וו. למעשה, לא ארכו הימים, ערליכע קהלות האבן זיך ארויסגעצויגן פון נעמען פלייש פון אזא פלאץ. שפעטער, האט זיך דער בית השחיטה פולקאם פארמאכט. און

די איינע קהלה וואס האט דערווייל נישט בודק געווען, איז - בחודש תמוז תשע"ב - אריבער קיין קאנאדא. וואו מ'האט ווייטער ממשיך געווען, נישט בודק צו זיין די טריפות צומת הגידין.

היי יאר תשע"ג, איז ווידער נתעורר געווארן דער עסק איבער בדיקת צומת הגידין, וויבאלד עס איז שטארק פארמערט געווארן אין מערערע מקומות. אויך אין די יעניגע בית השחיטה, האט מען געפינען געוויסע פראצענטן פון טריפות צומת הגידין. האט זיך פון פריש אנגעהויבן א געשריי, די מדקדקים בכשרות האבן אויפגעהויבן א קול און געפרעגט "למה רימיתנו?!", פארוואס פאפט מען אונז ארום מיט לגיונות און מ'ערלויבט אונז נישט צו עסן בשר כשר למהדרין, אן קיין שום חששות פון טריפות דאורייתא?

נאכדעם וואס א גרויסער טייל פון די ערליכע חסיד'ישע קונדן - ובתוכם אסאך בני תורה און אייגענע דיינים ורמי"ם - האבן אויפגעהערט קויפן פלייש אין די יעניגע בוטשער סטאר, און אריבער צו אנדערע לאקאלע בתי שחיטה וועלכע באקוקן יא צומת הגידין (והדברים ידועים), האבן די עומדים בראש פון די יעניגע בית השחיטה דערשפירט דעם טומל און געזען אז דער עולם עפענט זיך אויף די אויגן, און אנשטאט צו טוהן כדת של תורה האט מען זיך דערטראכט צו גאר אן אנדערע לעזונג וויאזוי צוריק צו פארשליסן די מיילער.

דער אנטווארט איז געקומען: *"קונטרס בדיקת צומת הגידין של וועד הכשרות"*.

מ'האט גענומען א געוויסן אינגערמאן פון א רבנישע יחוס, און אים באטילט מיט "חבר ועד השחיטה", און על שמו קלאר באשטעטיגט "בכתב" שווארץ אויף ווייס, אז "ביי אונז אין בית השחיטה איז נישט פארהאן קיין שום טריפות צומת הגידין", מיר האבן א ספעציעלן סוד וויאזוי צו האדעווען הינער וואס די גאנצע וועלט ווייסט נישט, וואס דעריבער דארף מען בכלל נישט בודק זיין קיין צומת הגידין.

וליתר שאת, כדי צו שיסן איןביידע זייטן, האט מען פארברייטערט דעם ליגענט, אין לשה"ק און אידיש, און מהפך געווען הקערה על פיה, אז אדרבה, די גאנצע אנגענומענע בדיקה - וואס איז איינגעפירט דורך גדולי הפוסקים זי"ע - אין די בתי השחיטה אין ארץ ישראל און אין חו"ל איז נאר א שוואכע "קולא", און אויך נאר "בדיעבד", און בכלל נישט קיין הידור, משא"כ ביי אונז וואס מ'קוקט בכלל נישט דאס איז "מהודר לכתחילה".

דאס איז געווען געצילט שטיל צו מאכן דעם ערליכן תמימות'דיגן ציבור - וועלכע זענען דאך פארט נישט אזוי באהאווענט אין די ענינים - אזוי וועט אלעס זיין מסודר. אלעס כדי זיך נישט צושטעלן צו די תקנה פון בדיקת צומת הגידין ככל קהלות קדושות בישראל.

זענען טאקע "אלע" היימישע בתי שחיטה וואַך צו דעם פראבלעם?

יא. אין די לעצטערע יארן ווייסט מען שוין אין "אלע" בתי שחיטה (נישט בלויז *"באיזה בתי שחיטה כאן בניו יארק"* כלשונו בעמ' 5) אז עס איז פארהאן א מספר טריפות צומת הגידין. כאטש וואס ס'איז ביז היינט געווען אנגענומען אז אין אמעריקא איז נישט פארהאן דער חשש פון טריפות צומת הגידין, נאר אין ארץ ישראל און אייראפע, און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט אז אויך אין אמעריקא איז דא א מספר טריפות צומת הגידין.

ווי געזאגט, דער טריפות צומת הגידין קומט אן "איבעראל", אין "אלע" בתי שחיטה איבער אמעריקא. פארגאנגענעם זומער תשע"ב, האט מען געטראפן אין די יעניגע בית השחיטה אין מאנטרעאל ביז א מספר פון צוואנציג פראצענט טריפות צומת הגידין.

אין א גרויסע היימישע שחיטה אין

פענסעלווענער מוטשעט מען זיך אין די לעצטע וואכן (בחודש טבת-שבט תשע"ג) מיט גאר גרויסע פראצענטן, נאנט צו דרייסיג פראצענט! די זעלבע איז ביי די שחיטה פון רובאשקין אין אוהייאו, אזוי ווייסן שוין אלע בתי שחיטה, אז מזמן לזמן מאכט זיך די אנשטעקיגקייט פון צומת הגידין.

איז שייך צו זאגן אויף א געוויסע בית השחיטה אז "ביי אונז איז נישטא"?

אינעם "קונטרס צומת הגידין" (עמ' 5) שרייבט דער יעניגער מסלף: *"אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין, ומוכיחין זאת כמה פעמים ביום בבדיקת 300 עופות מכל 'לאט', העולה לסך של 1200-1500 ליום, ואם מתרחש פעם שמוצאין אף אחוז קטן, שולחים בחזרה כל העופות."*

אין אידישע איבערזעצונג: "עס איז נישט פארהאן אין אונזער שחיטה (מארוויד-מאנטריאל) קיין עופות מיט טריפות צומת הגידין. דאס ווערט באשטעטיגט דורך בודק זיין טעגליך דריי הונדערט פון יעדן לאט, און אויב טרעפט מען אפילו א קליינעם פראצענט, שיקט מען צוריק אלע עופות."

בעפאר מיר באהאנדלען די פאלשע ארגומענטן אז *"ביי אונז איז נישט פארהאן דער פראבלעם"*, דארפן מיר פארצייכענען די קלארע פאקטן וואס מיר ווייסן פון עטליכע ארטיגע ערליכע שוחטים ובודקים, און אויך רבנים פון קאנאדא וועלכע באזוכן אינעם ארטיגן בית השחיטה, איז אינעם לעצטן חודש אליין (שבט תשע"ג) איז געפינען געווארן מערערע מאל היבש גרעסערע פראצענטן פון טריפה'נע צומת הגידין. (מער פונקטליך: פארגאנגענעם דינסטאג פר' בשלח (י"א שבט) איז געווען בערך פיר פראצענט טריפות צומת הגידין; פר' ויגש איז געווען העכער צען פראצענט; פר' ויחי איז געפינען געווארן פינף פון הונדערט אכציג; פר' שמות אכט פון דריי הונדערט; אויך פר' וארא איז געווען גאר א גרויסער פראצענט - דאס איז אלעס מער פון צוויי פראצענט.) נישט אלעמאל האט מען געקענט צוריקשיקן די עופות צוליב די חגאות סעזאן, און מ'האט אלעס געשחט'ן. אפגערעדט פארגאנגענעם סוף זומער, ווען מ'האט זיך שטארק געמוטשעט מיט גרעסערע פראצענטן פון טריפות צומת הגידין.

אויך הלכה'דיג איז דאס בכלל נישט אויסגעהאלטן, ווי די פוסקים שרייבן אז כדי צו באשטעטיגן אז עס נישט דא קיין מיעוט המצוי טריפות, דארף מען בודק זיין עטליכע וואכן (עי' במדור ההלכה בשם מרן הדברי חיים זיע"א) אדער דרייסיג טאג אין איין ציה א גאנצן טאג (עי' בתשו' דומ"ץ קרית יואל שליט"א בשם הגרש"ק בשו"ת טוב טעם ודעת ח"ב סי' קכ"ה), נאר דאן קען מען באשטעטיגן אז עס איז טאקע נישט קיין מיעוט המצוי. ווי מען האט זיך אויך איבערגעצייגט יענעם זומער תשס"ט ווען מ'האט אין קרית יואל געהאלטן ביי ניין און צוואנציג טאג וואס ס'איז נישט געווען קיין פראבלעמען, און צום דרייסיג'סטן טאג האט מען געפינען איין טרעילער מיט א צאל נישט-כשר'ע צומת הגידין. וואס דאן האט זיך ארויסגעשטעלט די געוואלדיגע סייעתא דשמיא אז מ'איז ניצל געווארן פון חששות דאורייתא, און דאן איז באשטעטיגט געווארן די תקנה קבועה אז יעדע עוף ווערט באקוקט באזונדער די צומת הגידין.

נאך א נקודה: אויב גייט עס אריין אין די קאטאגאריע פון "מיעוט המצוי" - אזוי ווי עס האלטן רוב פוסקים (עי' במדור ההלכה) דאן העלפט בכלל נישט קיין בדיקת הרוב, אפילו מ'איז בודק ניינציג פראצענט און מ'האט גארנישט געטראפן דארף מען נאך אלץ בודק זיין די איבריגע (רמ"א, יו"ד סי' פ"ד ס"ח).

אויך אין פראקטיק שטימט דאס נישט, ווייל אויך אין די בתי השחיטה וואו מ'באקוקט יעדע עוף (א שטייגער ווי קרית יואל) מאכט זיך גאנץ

וואס זאגט דער "בודק מומחה בבדיקת צומת הגידין"?

אינעם קונטרס שילדערט דער מסלף (עמ' 5) *"גם הבודק המומחה בבדיקת צומת הגידין שהוא מצא לראשונה טריפות אלו בשאר בית השחיטה, ביקר בבית השחיטה במאנטריאל ולגודל התפעלותו לא מצא כלום."*

האיך יוכל החי להכחיש את החי?!

אט דער זעלבער "בודק מומחה בבדיקת צומת הגידין" האט דערציילט ביי זיין שיעור ברבים ביום ב' פר' משפטים תשע"ג אין כולל רמ"א אין וויליאמסבורג, אז ווען ער האט דארט באזוכט, אין די פאר שעה וואס ער האט בודק געווען, האט ער געטראפן פילע שוואכע קראנקע עופות, און נאך א קורצע ווײַלע איז ער פארשיקט געווארן, און אלעס איז פולקאם פארשלייערט און באהאלטן.

ס'איז טאקע געווען "לגודל התפעלותו", אבער נישט פון די בדיקה, נאר פון דעם "צאתכם לשלום" וואס ער האט באקומען! נאך זעקס און צוואנציג יאר עוסק זיין אין דעם ליין האט ער נאך אין ערגעץ נישט זוכה געווען צו אזא פארמאכטע וואנט ווי דאס וואס ער האט זיך אנגעשטויסן אין מאנטריאל.

דער "בודק מומחה" שילדערט זיין שטארקע אנטריסונג, ווי אין אלע בתי שחיטה וואו ער האט נאר אמאל באזוכט האט מען אים צוגעלאזט און געצייגט דעם פונקטליכן סדר הבדיקה, אבער ווען ער איז געווען ביי די שחיטה אין קאנאדא איז אלעס געווען פארשלאסן און פארשטעקט, און פון דאס ביסל וואס ער האט יא געזען איז קלאר אז אויך דארט איז פארהאן עופות מיט טריפות אין צומת הגידין, אבער מ'לאזט נישט צו, אלעס איז א סיקרעט, און מ'קען דארט גארנישט וויסן.

אפט, אז אין די ערשטע פינף הונדערט עופות ביז טויזנט עופות וועט מען נישט טרעפן קיין חששות'דיגע עופות, און הערשט שפעטער טרעפט מען גאר אסאך טריפה'נע. עס ווענדט זיך צי עס קומט פונעם זעלבן "האוז" אדער א צווייטע, אפילו אינעם זעלבן פארעם. דערפאר איז בכלל נישט שייך צו באשטעטיגן דורך א בדיקה פון קארגע 300 עופות אז *"עס איז נישט פארהאן אין אונזער שחיטה קיין עופות מיט טריפות צומת הגידין."*

ווער האט איינגעפירט די "ארימע בדיקה" פון 300 עופות?

די גאנצע בדיקה וואס איז איינגעפירט אין מאנטריאל אויף קארגע 300 עופות, איז געווארן איינגעפירט מיט קארגע חדשים צוריק אויפן פארלאנג פון הרב מ. ק. פון די רבנים פון די "או.יו." כשרות ארגאניזאציע, נאכדעם וואס זיי זענען געווארן וואכזאם צו דעם פראבלעם פון טריפות צומת הגידין אין אנדערע בתי שחיטה איבער ניו יארק, האבן זיי געפאדערט פון די הנהלת בית השחיטה אין "מארוויד" צו מאכן לכל הפחות עפעס א בדיקה, און זיך נישט רעכענען מיט דעם פאלשן ניגון אז *"עס איז נישט פארהאן אין אונזער שחיטה קיין עופות מיט טריפות צומת הגידין."*

מער פון צוויי פראצענט אין די "געזונטע קאנאדא"!

און נאך דעם גאנצן שקר אז "אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין", פירט אויס דער מסלף (שם עמ' 5): *"ובאותן הפעמים הספודים שמצאו איזה אחוז טריפות - שבשנה זו לא התרחש כן דק בארבעה לאט'ס - לא מצאו שם דק מספר קטן מאוד, ביותר משני אחוזים"*. - ער האט געטראפן מער פון

צוויי פראצענט אין די "געזונטע קאנאדא".

שומו שמים!

1) דער גאנצער סיסטעם פון די "ארימע בדיקה" איז נאכנישט אלט קיין האלבע יאר, און אין מאנטריאל איז דאך "אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין", און ער איז קלאר מודה אז מ'האט אין די קארגע צייט געטראפן מער ווי צוויי פראצענט!

2) אויך אין די בתי שחיטה דאהי וואו מ'איז בודק יעדן עוף באזונדער, טרעפט מען רוב טעג נישט מער פון צוויי פראצענט, און דאך איז מען ווייטער בודק יעדע איינציגע עוף באזונדער. (אין קרית יואל וואו מ'האט פארגאנגענעם חנוכה צום ערשטן מאל געטראפן אזוי סאך ווי אכצן פראצענט אין 2 טרעילאר'ס, איז דאס געווען א יוצא מן הכלל, און זינט דאן אין די לעצטע צוויי חדשים איז עס נאכנישט ארויף העכער 2 פראצענט! טייל טעג איז געווען נאר א האלבע פראצענט! ד.ה. בערך צוויי הונדערט פון ניין און דרייסיג טויזנט עופות. און פארגעסט נישט, דאס זענען די שוואכע, פארלאזטע, קראנקע, ביליגע עופות פון ניו יארק).

3) בכלל איז דאס א חידוש פלא. אדער איז *"אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין"*; מ'טרעפט ממש גארנישט, און אויב מאכט זיך אמאל אמאל אז מ'טרעפט יא עפעס, "ובאותן הפעמים הספורים שמצאו איזה אחוז טריפות", איז דאס נאר "ביותר משני אחוזים" וואס דאן שיקט מען צוריק דעם גאנצן טרעילער. און צווישן "גארנישט" און "גאנצע צוויי פראצענט" האט זיך קיינמאל נישט געמאכט אז מ'זאל טרעפן?!

בלויז אין מאנטריאל שיקט מען צוריק דעם גאנצן לאט ווען מ'טרעפט חששות?

ניין. אין אלע היימישע בתי שחיטה איבער ניו יארק, ווי עמפייער, קרית יואל, אא"וו, אפילו אין ארץ ישראל, איז איינגעפירט דער געוואלדיגער "הידור", אויב מאכט זיך אז דער לאט איז אנשטעקיג מיט די ווירוס פון צומת הגידין, שיקט מען באלד צוריק דעם גאנצן טרעילער צו פארטוישן מיט פרישע עופות.

דאס איז לאו דוקא א הידור אין כשרות, נאר ס'איז זעלבסט פארשטענדליך אז עס לוינט פשוט פאר די ביזנעס, אז כדי נישט צו דארפן טרפ'ענען אן אוועקווארפן א גרעסערע צאל עופות, און נישט דארפן צולייגן נאך בודקים.

ולמען האמת: אין קרית יואל איז אט דער סיסטעם נאך מער אפיציעל, זייענדיג אין אפסטעיט ניו יארק איז דער פארעם אינגאנצן 20-25 מינוט אוועק, און איז א נארמאלע ערשיינונג אז מ'זאל טוישן א טרעילאר/לאט ווי נאר ס'פעלט זיך אויס. דער בעל הפארעם שיקט א פרישן טראנספארט, און די גאנצע מעשה ווערט איינגעטוישט אין מינוטן, אנדערש ווי אנדערע פלעצער וואס דער פארעם קען זיין שעות אוועק, און איז אסאך שווערער צו באקומען א פרישן טראנספארט אין זעלבן טאג.

נאכמער, דער בעה"ב פונעם פארעם ווייסט שוין אז אויב עס האט גרעסערע פראצענטן פון די ווירוס, דאן שיקט ער עס ניטאמאל, ווייל עס לוינט אים נישט. דאס איז א אפטע ערשיינונג און בכלל נישט קיין חידוש וואס *"מ'האט איינגעפירט אין מאנטריאל"* (כלשונו).

און במציאות, האט קרית יואל פיל א גרעסערע מעגליכקייט צוריקצושיקן און איינטוישן די עופות, ווי דער "בודק מומחה" האט עדות געזאגט ביים שיעור ברבים, אז דאס צוריקשיקן טרעילארס איז נישט אזוי גלאטיג, ווייל דער סוחר דארף נישט צוריק די עופות, ער האט נישט קיין עסן פאר זיי און ער וויל דאס נישט צוריקנעמען, נאר "דוקא איינער וואס קויפט דורך א דיסטריביוטער - ווי קרית יואל - האט די אפציע צו גיין צו די פארם, טשעקן די עופות פריער, צו זען אויב ער וויל דאס יא אדער

נישט, און אפילו ווען עס קומט אן, קען עד דאס צוריקשיקן."

איז דא א סיבה צו זאגן אז "די קאנאדא עופות" זענען אנדערש?

כדי צו וועבן דעם שקר אז *"אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין"*, שרייבט דער מסלף ווייטער (עמ' 5) בזה"ל: ***"מה הסיבה שבשחיטתינו כמעט שאין מוצאין כלום... תשובה: העופות הם מהמובחרים ביותר, והחוקים במדינת קאנאדא הם חמורים מאוד, העיקר שמשקיעים כוחות עצומות בלולין מיוחדים עבור הבית השחיטה שלא יראה וימצא שם חולי זה."***

אין אידישע איבערזעצונג: "די עופות זענען פון די געקליבענסטע עופות. די געזעצן אין קאנאדא זענען זייער שטרענג. דער עיקר, מ'לייגט אריין כוחות עצומות ספעציעל אין די פארעמ'ס פון אונזער בית השחיטה, אז עס זאל זיך נישט געפינען די קרענק."

עס איז א חרפה און בושה אז מ'זאל קענען שרייבן אזוינע הבלים און דאס פארקויפן פאר א גאנצן ציבור, דעריבער ווילן מיר זיך דא אפשטעלן אין קורצן, על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון.

1) "די עופות זענען די בעסטע עופות"

- למען האמת זענען די עופות וואס ווערט געשחט'ן אין קרית יואל, פון די פירמע "מאררעי'ס" (Murray's) וועלכע זענען שטארק בארימט מיט איר גוטן טעם און קוואליטעט. אויך אין די גוי'אישע גאס ווייסט מען דערפון. און עס איז אפילו פארהאן גרעסערע קאסטומער'ס - אפילו פון די נישט היימישע גאס - וואס נעמען דוקא פון די שחיטה, נאר ווייל זיי זוכן די עופות פון "מאררעי'ס".

אויך דער "בודק מומחה בבדיקת צומת הגידין" האט אזוי עדות געזאגט ביי זיין שיעור ברבים: "דער מין תרנגול וואס מען שחט אין בית השחיטה קרית יואל, איז פון גאר א גוטער סארט וואס איז בעסער אז עס זאל נישט געשען קיין טריפות פון צומות הגידין און בוקא דאטמא."

2) "די שטרענגע געזעצן פון קאנאדא"

- לויט ווי מומחים זאגן, האט דער ווירוס פון צומת הגידין קיין שום שייכות מיט קיין זויבערקייט פארלאנגען. פארשידענע אנדערע סיבות ברענגן דעם פראבלעם פון צומת הגידין, (די וואג פונעם עוף, א נאטירליכע ווירוס, די אופן פון נידלען, און דעם אינהאלט פונעם איינשפריץ). עס האט קיין שייכות מיט קאנאדער געזעצן!

והעולה על כולנה: מ'רעדט אזויפיל פון "געזונטע טשיקענ'ס", "זויבערע האוזעס", אא"וו, וואס איז ממש א "חידוש" וואס מ'טרעפט נישט איבער די גאנצע וועלט נאר ביי די גאר אויסדערוועלטע "מאנטרעאלער" פארעמ'ס, מיט די שטרענגע קאנאדער געזעצן. (ולמען האמת זענען די זויבערע געזעצן אין אייראפע נאך שטרענגער ווי אין קאנאדא.)

שטעלט זיך באלד די געוואלדיגע פראגע: וואס איז געווען ביז פאראנגענעם חודש תמוז תשע"ב, ווען מ'האט גע'שחט'ן די עופות דאהי אין אמעריקא, ביי "מהדרין גלאט" אין שכינות'דיגן פענסעלוועניע, טראץ וואס עס איז שוין היינט באוואוסט אז מ'האט דארט געפינען שיינע הויכע פראצענטן טריפות צומת הגידין, אזוי אויך ווען מ'האט געשחט'ן טורקי'ס ביי "מהדרין גלאט" - וואס ביי טורקי'ס זענען די פראצענטען פון טריפות צומת הגידין מער ווי דאפעלט - און די אלע שקרים זענען דאך נישט אקטועל דא אין אמעריקא?!

וויאזוי האט מען ארויסגעלאזט פארפירערישע בריוו (זעה קונטרס עמ' 15-16) און ארומגעפירט דעם אייגענעם ציבור גאנצע דריי יאר מיט חששות פון טריפות דאורייתא אן קיין שום בדיקה אויף די צומת הגידין דאהי, נישט אין קאנאדא?!

און ווי קאן דאס זיין, אז וואו אימער מ'לאזט

זיך ארויס שחט'ן, וויינלאנד, מהדרין, מאראוויד, קומט מיט די קאנאדישע לופט און אלע טשיקענס און טורקי'ס ווערן פלוצים געזונט?!

די קאנאדער גרעניץ אויף לי-ראדני

אויך איז גאר אומפארשטענדליך: דעם פאראנגענעם ערב יום הקדוש תשע"ג האבן הונדערטער אידן געשלאגן און גע'שחט'ן זייערע כפרות דאהי אין ניו יארק, פון די "שוואכע ניו יארקער עופות" (נישט אימפארטירט פון קאנאדא), וואס די פלייש דערפון איז פארקויפט געווארן אינעם היזיגן בוטשער סטאר, זענען דארט אויך פעליג געווען די קאנאדער געזעצן, אז ס'האט נישט אויסגעפעלט קיין בדיקת צומת הגידין?? אתמהה!

ובכלל, עס איז צום שטוינען אויף די העזה, וואס מ'שעמט זיך נישט ארייננצושטעלן בריוון פון שנת תשס"ט (עמ' 15-16), נאכדעם וואס יעדער ווייסט אז זינט דעמאלט איז געווען פילע שאלות פון טריפות צומת הגידין אין אלע שלאכט הייזער, אזוי ווייט אז עס האט דערגרייכט ביז צוואנציג פראצענט.

וואס זאגט דער "בודק מומחה" בנוגע קאנאדא?

וואס איז אבער יא אינטערעסאנט איז, אז אין די וואך פון פר' בשלח תשע"ג, איז דער אויבנדערמאנטער "בודק מומחה" געווארן איינגעלאדענט צו א געוויסע (ספרד'ישע) שחיטה אין טאראנטא, אויסצולערנען די ארטיגע בודקים וויאזוי מ'איז בודק צומת הגידין. און מיר זענען מעתיק זיינע ווערטער ביים שיעור ברבים: "איך בין געווען דארט [אין טאראנטא] אפאר וואכן צוריק, איך בין געפארן זיי אויסלערנען וויאזוי צו טשעקן, ווייל זיי האבן נישט עוסק געווען אין דעם. כ'האב געזען 2 טראקס דארטן, 1 פארעם איז געווען 100% ריין, און די אנדערע האט געהאט אביסל ווייניגער פון 2 פראצענט, און אפאר טאג שפעטער רופט מיך דער משגיח צוריק אז ער האט געפינען א טראק מיט 5 פראצענט."

- זעט אויס אז "טאראנטא" איז ערגעץ נישט אויף די מאפע פון "קאנאדא", און די רעגירונג איז דארט נישט אזוי שטרענג ווי אין "מאנטריאל" וואו מ'האט ערצייגט א געוויסען סארט תרנגול פון א ספעציעלן קוואליטעט, נאך וואס "איבעראל" אינטערנאציאנאל, סיי וואו עס געפינען זיך חרד'ישע אידן איז מען בודק צומת הגידין "ווייל מען טרעפט", און "קיינער" האט נישט געקענט אויפקומען מיט די גאניאלע המצאה פון "מאראוויד" וויאזוי מען באהיט זיין פון די אנשטעקיגקייט...

והסירותי מחלה ממאראוויד

דעם זעלבן שקר אז "*אין בנמצא בשחיטתינו עופות עם טריפות צומת הגידין... שמשקיעים כוחות עצומות שלא יראה וימצא שם חולי זה*", שרייבט דער מסלף אויך שפעטער (עמ' 8) אין ברייטערע ווערטער: "***והגם שבאותן המקומות שאין להם יכולת זו להנצל מכל החולי של צומת הגידין, ולכן הם מוכרחין לעשות בדיקה זו על כל עוף, ולסמוך על זה... אבל אנו שהברירה בידינו למנוע כל החולי הזה וכל הבדיקה הזה, בודאי עדיף יותר פי כמה.***"

אין אידישע איבערזעצונג: "הגם די פלעצער וואס קענען זיך נישט באפרייען פון די ווירוס, מוזן זיך פארלאזן אויף די בדיקה, אבער ביי אונז וואס מיר קענען גענצליך אפהאלטן די מחלה און די בדיקה, איז עס אסאך בעסער."

עס לאזט זיך נישט זאגן וויפיל שווערע געלטער יעדער פארעם און יעדע שלאכט הויז דערלייגט צוליב די ווירוס אין די צומת הגידין, און וויפיל "ספעציעלע כוחות עצומות" יעדער פארמער טוט דאס מערסטע וואס איז אין זיין מעגליכקייט זיך צו באהיטן דערפון. אויך אין קרית יואל האט זיך ארייגעלייגט דערין הגאון הגדול רבי משולם יהודה פאלאטשעק שליט"א

אב"ד מגד יהודה, צוזאמען מיט נאך ערפארענע מומחים אין דעם געביט, נאך אין יאר תשס"ט, צו דערגיין די אורזאך, מ'האט געטוהן פארשידענע תחבולות, פראבעס און עקספערימענטן דאס צו באהיטן. אויך אין מהדרין גלאט, אין עמפייער, אין ארץ ישראל, איבעראל לייגט מען אריין אסאך כוחות צו פארמיידן די מחלה, אבער קיינער האט נישט באוויזן דאס אפצושטעלן בשלימות, נאר די בעלי בתים פון די יעניגע שחיטה אין קאנאדא, און אויך בלויז אין מאנטריאל (לאפוקי טאראנטא)!

אגב איז וויכטיג צו באמערקן אז די גאנצע אלגעמיינע טשיקן-מארקעט ליידט געפערליך פון "צומת הגידין", און ווי עס ווערט גערופן בלשונם: Reovirus. און וויבאלד די עופות ווערן אנגעשטעקט מיט דעם ווירוס, גייען די הינער נישט נעמען דאס עסן וואס מ'גיבט זיי צוליב די קראנקהייט אין די פוס, און דאס ברענגט שווערע מיליאנען דאלארן שאדן, ווייל אז די עופות באקומען נישט דאס עסן און וויטאמינען שטארבן אויס מיליאנען הינער. די גוי'אישע פארמער, גרויסע פראפעסארן און וועטעראנערן טוען שטודירן און אינוועסטירן שווערע מיליאנען צו טרעפן א היילונג צו דעם "ריא-ווירוס" פראבלעם, און דאס אויסראטן פון זייערע "האוזעס" (לולין). הפנים, זיי ווייסן נישט אז אין שכינות'דיגן מאנטריאל איז דער ווירוס נישט בנמצא אין איין געוויסע שלאכט-הויז.

הורתם ולידתם באפסטעיט ניו יארק!

אבער, דאס ליצנות און שקר גייט נאך פיל ווייטער.

ווער עס ווייסט, די ווירוס וואס ברענגט די טריפות צומת הגידין כאפט זיך על פי רוב אריין נאך אין די "ברידדער'ס", (ד.ה. ביים לייגן די אייער). פון דארט גייט עס אריבער צו די ניי געבוירענע עופה'לעך. די עופות וואס ווערן געשחט'ן ביי די יעניגע בית השחיטה, ווערן גאר געבוירן אין ניו יארק! יא גוט געליינט: דאהי אין אפסטעיט ניו יארק! ביי די פירמא Morri's (נישט זיך טועה זיין מיט Murray's). און זייענדיג אלט עטליכע טעג ווערן זיי אריבערגעפירט קיין קאנאדא צו די ארטיגע פארעמ'ס וואו זיי האדעווען זיך די קומענדיגע פיר-זעקס וואכן ביז צו די שחיטה.

אלזא, דא קומט נישט אריין קיין שום "קאנאדא געזעצן", "געקליבענע עופות", אדער "כוחות עצומות". די עופות, פונקט ווי אין אלע בתי שחיטה, זענען די זעלבע שוואכע, קראנקע עופות פון ניו יארק.

די 'געזונטע' קאנאדא

דאס וואס דער מסלף שרייבט (עמ' 5): *"ואין ראי' מלול זה לחבירתה, וכ"ש לא ממדינה אחת לחבירתה"* (עס איז נישט קיין ראיה פון איין פארעם אויף די צווייטע, און אוודאי נישט פון איין מדינה צו די צווייטע), דאס וואלט געווען אמת, אויב דער פראבלעם וואלט געווען זויבערקייט פון די "האוזעס", דאן וואלט דאס געווען בלויז אויף געציילטע פלעצער.

דער מציאות איז אבער, אז צומת הגידין קומט פון אן אנשטעקיגקייט, א מחלה וואס כאפט זיך אריין פון צייט צו צייט, פונקט ווי ווירוס ביי מענטשן ובפרט ביי אינגע קינדער. אדער צוליב די שנעלע וואוקס פון די היינטיגע טשיקענס ווי באקאנט, און איבעראל אין די גאנצע וועלט זענען די פראבלעמען אייניג, און אלע ערליכע בתי שחיטה אין ארץ ישראל, לאנדאן, אנטווערפן, מאנטשעסטער. אמעריקא און קאנאדא (טאראנטא), זענען וואַך צו דעם פראבלעם אין די לעצטע יארן.

מה נשתנינו מכל חסידות ולשון?

כדי צו בארואיגן דעם ציבור און צוקומען לאסור את המותר ולהתיר את האסור, מיט הוצאת לעז אויף גדולי ישראל האמיתיים, שטעלט דער מסלף א הארבע פראגע, וואס

ליגט אויפן געדאנק פונעם אייגענעם קרייז.

וזה לשונו (עמ' 6): *"מהו הסיבה שאכן משקיעים בזה כל כך כוחות שלא ימצא אף טריפה אחת, וכן למה הנהיגו לשלוח בחזרה כל העופות כשמוצאין אף אחוז קטנה מטריפות, הלא יכולין לבדוק כל עוף בנפרד אם יש לו טריפות צומת הגידין, כדרך שעושין שאר בתי שחיטה?"*

אין אידישע איבערזעצונג: "פארוואס פעלט אויס משקיע זיין אזויפיל כוחות, זאל מען טאקע בודק זיין יעדע עוף באזונדער?"

אין קלארע ווערטער: פארוואס דארפן מיר זיין קלוגער פון אלע היימישע בתי שחיטות אין די וועלט, וואו יעדער איז שוין היינט וואך צו דעם מציאות פון טריפות צומת הגידין, און איבעראל טרעפט מען?

ארץ ישראל:

ירושלים - בהשגחת וועד השחיטה שע"י **"העדה החרדית"**;

בני ברק - בהשגחת הגאון **רבי משה יהודה לייב לאנדא שליט"א**, אבד"ק;

לאנדאן:

כרתיא - בהשגחת הגאון **רבי יוסף פאדוואַ שליט"א**, חבר הבד"ץ;

מאנטשעסטער:

מאנטשעסטער - בהשגחת כ"ק הגה"צ **רבי מנחם מענדל שנעעבאלג שליט"א** אבד"ק;

בעלגיע:

מחזיקי הדת אין אנטווערפן - בהשגחת **הגאון רבי אהרן שיף שליט"א**, אבד"ק;

ארצות הברית:

קהל יטב לב ר'סאטמאר - בהשגחת הגאון **רבי שלום אליקים געציל בערקאוויטש שליט"א**, דומ"ץ קרית יואל;

קהל צמח דוד סקווירא - בהשגחת הגאון **רבי אהרן גאלדמינצער שליט"א** חבר הבד"ץ דשיכון סקווירא;

קהלת יעקב פאפא - בהשגחת הגאון **רבי אהרן גרינוואלד שליט"א**, דומ"ץ;

קהלות ראחמיטסריווקא און **באיאן** - בהשגחת הגאון **רבי יצחק ביסטריצקי** שליט"א;

קהל שערי ציון באבוב - בפיקוח השו"ב **הג"ר יושע אייזנבערג שליט"א;**

קהל מחזיקי הדת בעלזא - בהשגחת הגאון **רבי אשר עקשטיין שליט"א**, דומ"ץ;

קהל חסידי קלויזנבורג - בפיקוח השו"ב **הג"ר יוסף סעגאל** שליט"א;

קהל באבוב - בהשגחת הגאון **רבי צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א** אב"ד באבוב מאנסי;

הפלא - בהשגחת הרבנים הגאונים **רבני וויזניץ-מאנסי שליט"א;**

בר"ץ ספרד - בהשגחת **הרב חושיאל שליט"א;**

קאהן'ס בוטשער וויליאמסבורג - בהשגחת הגאון **רבי עזריאל מאיר קאהן** שליט"א, אב"ד סענדזשארזש;

מיעל מארט - בהשגחת הגאון **רבי אהרן טייטלבוים שליט"א**, אבד"ק נירבאטור;

מלכות - בהשגחת הגאון **רבי בנימין גרובער שליט"א** דומ"ץ התאחדות הרבנים;

עמפייער - בהשגחת **קהל ערת ישורין**, און נאך.

נו, פארוואס דארפן מיר זיין קלוגער פון יעדן? מה נשתנינו מכל חסידות ולשון?!

אט דאס איז די שאלה!!

זיופים וסילופים

בדברי השו"ע וגדולי הפוסקים

סילוף בדברי הרמ"א

זייענדיג אין א ערנסטע דילעמא, ווען די פראגע וואס דער אייגענער ציבור פרעגט איז דאך באמת א הארבע קשיא, נעמט מען א צווייטן, גאר געמיינעם טאקטיק, מסלף צו זיין די דברי השו"ע ונושאי כלים, וספרי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים.

וזה לשונו (עמ' 6) *"תשובה: הבדיקה המבואר בשו"ע קשה מאוד לעשותו, וברמ"א כ' ע"ז דאין אנו בקיאין בזה"* - "די בדיקה איז זייער א שווערע בדיקה, און דער רמ"א שרייבט דערויף אז מיר זענען היינט נישט בקי."

לאמיר דאס ערקלערן:

אין שו"ע (יו"ד סי' נ"ו) איז מבואר, אז עס איז פאראן זעכצן אָדערן אין די פוס פונעם עוף. אונטן ביים פולקע און אראפ ביז אריין אינעם געלן פיסל. דאס ווערט אנגערופן "צומת הגידין" (דאס פלאץ וואו די אָדערן זענען באהאפטן). איז דער דין אז אויב איז איבערגעריסן איינס פון די אָדערן, אפילו נאר רוב פון איינע פון די אָדערן, איז דער עוף טריפה מן התורה, וואס אויף דעם איז דא דער לאו דאורייתא "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו", און "לא תאכלו כל תועבה".

צומאל איז דא ווען די גידים זענען נישט ממש צוריסן, נאר אויף די גידים זעהט מען א געשווילאכטץ, א צרירת דם, א אויפפאלענדע קאליר, א.ד.ג. דארף מען באקוקן די גידים, צי זיי זענען צוגאנגען געווארן אדער נישט.

זאגט אויף דעם דער דערמאנטער רמ"א - "דאין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין של עוף, משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף. ולכן **בכל מקום דאיכא מכה במקום צומת הגידין אפילו אינו רק נפוח ונצרר הדם**, מאחר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאין בעוף, הוא טריפה", עכ"ל.

ח י' בעוף הם כעצם האמצעי כמו בבהמה והם י"ו ואם נפסק [ח] רובו של א' מהם טריפה (רמב"ן ור"ן):

ט יא סימן מקום שכלים צומת הגידים בעוף כסימנם בבהמה דקה:

הגה ומי שבקי לשער יוכל לשער בכל עוף לפי גדלו ולפי קטנו כל זמן שהם קטים הוי צומת הגידים ובמקום שמתפצלים לא הוי צומת הגידים (פסקי מהרא"י סי' קמ"ח) ומי שאינו בקי לשער ז (ג) ישער (ז) ברוחב (ה) הגבע ח בעוף ממקום שמתחילין (שם בשם מהרי"ל) ט ולעולם אין צומת הגידין (ו) למעלה מחצי עצם האמצעי (רוקח סי' ח"ד) י ולכן אין בקיאין בבדיקת צומת הגידין של עוף משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף ולכן בכל מקום (ח) דאיכא מכה במקום צומת הגידין יא אפילו אינו רק (ז) נפוח ונצרר הדם מאחר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאין בעוף הוא טריפה (מרדכי פרק בהמה המקשה וא"ו הלכות ולנודע והאחרונים):

י נשבר העצם במקום צומת הגידים ונקשר ונתרפא יפה יב יש מתירין (ד) אם לא נשתנה מראית בשר שעל השבר ויש אוסרין עד שיבדוק צומת הגידין. [ט] (וכן עיקר ולדידן דאין אנו בקיאין יג בבדיקת העוף (ה) טריפה) (ל"ח ומהרא"י בהגהת ש"ד ומ"מ ד"מ וס"ח בשם ב"י אינו נכון כמ"ש בהגהת ד"מ):

רמ"א יו"ד סי' נ"ו סעיף ט',
אין אנו בקיאין איז בלויז ווען דער עוף האט א ריעותא

אין אידישע איבערזעצונג: "מיר

זענען נישט בקי אין די בדיקה פון צומת הגידין ביי א עוף, ווייל עס איז שווער בודק צו זיין און עס ווערט לייכט טריפה. דעריבער, ווען עס איז פארהאן א מכה אויף די פלאץ פון די צומת הגידין, אפילו עס איז נאר אויפגעבלאזן און א צוזאמלויף פון בלוט, וויבאלד עס פארלאנגט זיך א בדיקה, און מיר זענען נישט בקי, איז דאס טריפה."

דאס איז אלעס ווען עס איז פארהאן א ריעותא, און מ'וויל בודק זיין אויב די גידין זענען איבערגעריסן אדער נישט, איז "אין אנו בקיאין לבדוק". אבער אויף בודק זיין צי עס איז בכלל דא א ריעותא, אויף דעם זאל מען זאגן "אין אנו בקיאין"? מאן דכר שמיה! עס איז נישט קיין הוה אמינא בעולם צו זאגן אז מיר זענען נישט בקי צו קוקן צי עס איז בכלל דא א ריעותא.

והשנית:

אויף דעם פסק פונעם רמ"א, אז "אין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין", שרייבן רבותינו הפוסקים, דער הייליגער ב"ח, ט"ז און ש"ך, אז ווען מ'זעט א נפוח, זאל דער מורה הוראה קוקן בעפאר ער אסר'ט דאס, צי עס איז דא דארטן א רקבון, א פארדארבענקייט, וואס צייגט אז דער גיד איז צוריסן, אויב נישט זאל ער נישט אסר'ן. אויך ווען מ'זעהט סתם א קאליר, ווי גרין, געל, בלוי, זאל מען דאס נישט אסר'ן. אויך א צרירות דם אסר'ט נאר ווען עס איז אזוי גרויס אז מ'זעהט שוין נישט די אדערן, אבער א קליינע צרירות דם אסר'ט נישט.

שטעלט זיך די פראגע: נאכדעם וואס דער רמ"א שרייבט דעם פסק אז "אין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין", פונדעסטוועגן, אויב טרעפט מען א אויפפאלענדער קאליר, א נפוח סתם, א קליינע צרירות דם, איז עס כשר. ווערט דאך באלד שווער, מיר זענען דאך נישט בקי בבדיקת צומת הגידין? נאר דער תירוץ איז פשוט. אז ווען די גידים זענען אויפגעגעסן, פארדארבן, א גרויסע צרירות דם. דאן זענען מיר נישט בקי מבחין צו זיין בין האסור להמותר.

אבער ווען עס איז נאר דא אט די קליינע ריעותות, דאן זענען מיר יא בקי, אפילו לויטן פסק פונעם רמ"א.

נו, וואס וועט זיין דער דין, ווען מ'עפענט אויף דעם פיסל און מ'קוקט די צומת הגידין און מ'טרעפט דאס שיין ווייס, אן קיין שום ריעותא בכלל, וואס האלט דאן דער הייליגער רמ"א?

לויט דעם מסלף איז די תשובה: "אין אנו בקיאין בבדיקה", און מ'טאר נישט עסן קיין שום עוף בעולם.

חס מלהזכיר!

עס איז קיין הוה אמינא בעולם, אז ווען עס איז נישטא קיין שום ריעותא ביי די צומת הגידין, זאל מען זאגן אז "אין אנו בקיאין בבדיקה". אלע פוסקים רעדן ווען עס איז אנגעלייגט מיט ריעותות, רקבון און נפוח, אא"וו, ווי מיר האבן מעתיק געווען זייערע ווערטער (ועי' במדור ההלכה שמבואר הענין בבהירות נפלא).

יעדער בר בי רב דחד יומא ווייסט קלאר צו לערנען פשט אינעם רמ"א, און דא קומט מען מיט אזא סילוף און ליצנות, בלויז צו פארטיידיגן די פארטיי און מוציא לעז זיין אויף גדולי הפוסקים אשר העניקו חמה בקומתם!

ווי געוואלד! לויט דעם מסלף, וויאזוי העלפט היינט א בדיקה אויף סירכות הריאה, נאכן אפשיילן די סירכא (ווען מ'טרעפט א סירכא אויף די לונגען פון א בהמה און עס ווערט אראפגעשיילט דורך קליפה, דאן דארף מען עס אויפבלאזן און בודק זיין צי עס איז נישט געלעכערט), וואס אויך אויף דעם שרייבט דער זעלבער רמ"א (יו"ד סי' ל"ט ס"ד), "אין אנו בקיאין בבדיקה"?!

נאר דער מהלך איז קלאר, אז בלויז ווען ס'איז דא א ריעותא, דאן זענען מיר נישט בקי צו וויסן אויב די ריעותא האט אויפגעגעסן די גידין אדער נישט, אבער ווען מ'איז בודק און מ'זעט אז אלעס איז ריין, צו זאגן אז דאן איז מען נישט בקי? חס מלהזכיר!

וליתר שאת: לויט דעם חידוש נפלא פונעם מסלף אז "אין אנו בקיאין", איז א גוואלדיגער וואונדער אויף עטליכע דיינים פון זייער אייגענעם קרייז, וועלכע שחט'ן עופות פאר זייער שטוב ביי א באקאנטע מהודר'דיגע בית השחיטה אין וויליאמסבורג, אין צענטער פון "ניו יארק", און זענען בכלל נישט מדקדק אויף דעם געוואלדיגן "הידור" פון קאנאדא. וויאזוי זענען זיי מוותר אויף א "לכתחילה" און זענען זיך סומך אויף א שוואכע בדיעבד'דיגע בדיקה, דאס איז דאך א חומרא דאתי לידי קולא?!

סילוף בשו"ת קנה בושם

דעם זעלבן זיוף האט דער מסלף אויך אריינגעלייגט אין שו"ת קנה בושם, און אין שו"ת שבט הלוי, וואס אלע רעדן קלאר ווען די גידין האבן א ריעותא.

עס טרעפט זיך אפט, אז צווישן די גידין איז פארהאן א הארטע שליים, און טיילמאל עסט זיך דאס אריין אין די גידין און ווערט נרקב און נפסק. אויף דעם איז דער קנה בשם דן, און ער שרייבט, אז אויב איז עס שטארק איינגעגעסן אינעם גיד, דאן זענען מיר נישט בקי, אויב שיילט זיך עס לייכט אפ, דאן זענען מיר יא בקי.

וואס טוט זיך אויב טרעפט מען בכלל נישט קיין הארטע שליים?

לויט דעם מסלף איז די תשובה: "אסור לאכול העוף מפני שאין אנו בקיאין בבדיקה".

אדרבה, קוקט אריין אין שו"ת **קנה בושם** (ח"א סי' מ"ז) ווי ער שרייבט קליפ און קלאר, אז ווען מ'זעט נישט קיין ריעותא, זענען מיר זיכער בקי בודק צו זיין. אזוי שרייבט ער אין עטליכע תשובות, אין שנת תשל"ד, אין שנת תשל"ו, (שם סי' מ"ח), אויך שפעטער אין שנת תשמ"ח, (שם סי' מ"ט).

קנה יו"ד סימן מט בשם נח

סימן מט

בט"ד. פעיה"ק ירושלם ת"ו ב"ב תמוז תשל"ח לפ"ק.

בין המצרים יורת אור למע"כ ידידי תאברך המצויין סופלא ומופלג בתוי"ש וו"ב טובא הרב **אברהם יצחק הופמאן** נ"י.

הנה על דבר הריעותא דשכיח האידנא בצומת הגידים של העופות כבר הארכתי בזה למעלה (בסי' הקודם), אמנם מרוב השאלות שבאו לידי במשך זמן ממושך נוכחתי לדעת כי בעופות אלו שנמצאים בהם גידים נפסקים מהגידים הדקים החיצונים של העופות, הם עפ"י רוב דייקא באותן העופות שלא ניכר בהם הריעותא כל כך להדיא אלא בשימת עין והבחנה מיוחדת לזה, ומצוי ג"כ שבמקום טריפת הצומת הגידים דהיינו בתחתית העצם האמצעי לא ניכר בהם שום ריעותא, אלא שבארכובה התחתונה שהוא מקום שאין העוף נטרפת בו לא מחמת שבירת עצם ולא מחמת פסיקת הגידים, במקום ההוא דייקא ניכר בו הריעותא שמורת על פסיקת הגידים למעלה במקום שהיא נטרפת בו, וכבר באו לידי פעמים הרבה שנמצאו גידים נפסקים אפילו היכא שלא הי' ניכר שום ריעותא מבחוץ לא בעצם האמצעי במקום טריפת הצומת הגידים ולא בהארכובה התחתונה, וניכר הדבר שזה בא מחמת איזה חולי רח"ל שבמקום צומת הגידים של העופות שגורם לפסיקת הגידים, וקרוב הדבר מאד שהוא מין חולי אחרת מהריעותא של קרישת הליחה שבין הגידים, שכתבתי למעלה (שם) שהתיתר שכיח בזה יותר מהאיסור, שהרי תחוש מעיד ע"ז דאדרבה דדייקא באותן העופות שלא ניכר בהם הריעותא כל כך להדיא מצוי בהם הטריפות יותר, ועל כרחינו לומר שהוא מין חולי אחרת שאינו תלוי בחולאת קרישת הליחה שבין הגידים.

והנלענ"ד דבאותן העופות שניכר בהם הריעותא מבחוץ בודאי שיש בהם חיוב בדיקה מן התורה, כדין כל דבר דאתיליד ביה ריעותא שיש בזה חיוב בדיקה מן התורה. כמש"כ בשו"ת ריב"ש (סי' תל"ט), ועצמא דמילתא כתב הב"ח ביו"ד (סי' קי"ט) משום דהיכא דלא אתיליד ריעותא אין בזה שום חיוב בדיקה מן התורה דאזלינן בתר רוב, דרוב בהמות בחזקת כשרות הן, אבל אי אתיליד בזה ריעותא אסור לאכלה דבר תורה עד שתבדק, דאין בהמה זו מן הרוב כיון דנולד בזה ריעותא ושמא טריפה היא, וכן כתב הש"ך (שם ס"ק כ"ט) ובשו"ת דברי ריבות (סי' ש"ו) והבאר היטב ביו"ד (סי' ל"ט סק"ב), וממש"כ בזה בספר דעת תורה בפתיחה להלכות טריפות (אות מ"ב), ואם לא בדקו אותן פשיטא שאסור לאוכלם כדין ספק טריפה, וכמש"כ הרמ"א שם (סי' ג' סע"א) דכל מקום שאין יכולים לתלות שנעשה לאחר שחיטה, אם לא בדקוהו או שאין יכולים לבדוק הרי הוא כספק טריפה ואוסרין אותה, ולא אמרינן נשחטה הותרה אלא בדבר שיכול לומר שנעשה הריעותא לאחר שחיטה דלא יצאתה מחזקתה מחיים עכ"ל, וכן כתב הפמ"ג (שפ"ד שם סק"ג) בדעת הש"ך דהיכא שיש ריעותא מחיים

והאיסור וההיתר הם שקולין יש לאסור בלא בדיקה אפילו בהפ"מ כדעת הרמ"א, וכן מסיק התבו"ש (סוס"י כ"ט) דאין מתירין שום ספק כי אם בדאיכא למיתלי בהיתרא ספי מאיסורא או בדאיכא ריעותא ברורה והספק שקול, וא"כ הכי נמי בנידון דידן לפי מה שנתברר לנו דריעותא גמורה הוא, ומן הנמנע לעמוד בזה על עיקר ושורש הדבר אם האיסור שכיח בזה יותר מן ההיתר או שההיתר שכיח יותר, וקרוב הדבר לומר שהאיסור שכיח יותר ועכ"פ לא נתברר בזה שההיתר שכיח יותר מהאיסור, בודאי דזה נחשב לריעותא גמורה שהבדיקה מעכבת בזה אפילו בדיעבד, וכמש"כ המקדש מעט (סי' ל"ט סק"ג) מובא בדרכי תשובה (שם סק"ו), דבריעותא שהאיסור שכיח טפי מלהיתר, וכן בריעותא שלא נתברר אי הרוב בה להיתר או לאיסור כגון מים בראש שלא נתברר אי רובן שיש בהם מים הן בדרך כשר כגון שמות מקיפו וכדומה או לא, כי אי אפשר לעמוד בענין המקריים כילד מזדמנין תמיד, וזהו הריעותא שהאריכו בזה הש"ך (בסי' נ') והתבו"ש (בסי' כ"ט) ובכל זה הבדיקה מעכבת בהם יעו"ש, והכי נמי כן הוא ג"כ לענין נידון דידן.

ונראה פשוט לפענ"ד דמה שאין הריעותא ניכרת כל כך להדיא אלא בשימת עין והבחנה מיוחדת לזה אינו יוצא משום זה מכלל שינוי וריעותא המחייבת בדיקה, דאעפ"י שאין השינוי ניכר מחמת העדר ההבחנות, או למי שאינו בקי בתרנגולים, (וכמו שהמציאות הוא בזמנינו שרוב מהמון העם אינם בקיאים כלל בתרנגולים), מ"מ כיון שנתברר שהוא שינוי וריעותא המטרפת יש בזה חיוב בדיקה מעיקרא דדינא, והרי כבר כתב התבו"ש (סוס"י כ"ט) דאין למורה להקל בשום ספק בעולם כי אם המפורש בפוסקים, דאין לשוקל לשקול במאזני צדק אם הספיקות שקולים גם איזה נקרא ריעותא ברורה ואיזה לא ובקל יכולים לטעות בהלכה, ואין להורות בזה כי אם לאורך גדול ובעיון היטב עם חברים המקשיבים ועפ"י שיטת המחמירים דדאורייתא הוא עכ"ל.

ונראה ג"כ דמי שאינו בקי בעצמו להבחין בריעותא זו, אסור לו לאכול שום עוף עד שיתברר לו ע"י בקי שיודע להבחין בזה דאין בו שום ריעותא, דכיון דבעלמא ריעותא הניכרת היא, לא אזלינן בתר רוב עופות שהם כשרים דהוה כמו במעלים עין מן האיסור, כמש"כ הרשב"א בחידושיו (חולין ט' ע"א) בטעם בדיקת הריאה ומובא בפמ"ג (בפתיחה להלכות טריפות) דבדבר שהוא קרוב ומזומן לראותו כגון הריאה שאם יש בה סירכא מיד תראה לעינים בפתיחת הבהמה ואינו בודק נראה כמעלים עינו מן האיסור עכ"ל, והכי נמי בנידון זה כיון דבמציאות דבר הניכר הוא ואינו בודקו הוה כמעלים עינו מן האיסור, אלא דבזה נראה דבדיעבד אם לא בדקו אותו אם יש בו ריעותא או לא, וכבר נחתך או שאינו לפנינו ואי אפשר עוד לבדקו מותר לאכלו דכיון דלא הי' בו ריעותא ברורה ואי אפשר עוד לבדקו, אזלינן בזה בתר רוב עופות שהם כשרים ופשוט הוא.

אמנם בעופות אלו שלא ניכר בהם שום ריעותא מבחוץ, אעפ"י שנתברר שגם בכה"ג נמצאים פעמים הרבה גידים

שו"ת קנה בשם ח"א יו"ד סי' מ"ט
"באותן העופות שניכר בהם הריעותא מבחוץ בודאי שיש בהם חיוב בדיקה מן התורה"

סילוף בשו"ת שבט הלוי

אויך הגאון פוסק הדור **בעל שבט הלוי שליט"א**, שרייבט קלאר די ווערטער אין זיין תשובה, סיי אין ח"ד סי' פ"א (ועיי"ש בהגהות תלמידו הגאון האדיר **רבי משה שאול קליין שליט"א**) (העתק אויף דף ל"ז), און נאך קלארער אין חלק ח' סי' ק"פ, וואו ער פירט אויס מיט קלארע ווערטער: "**אבל מה שנראה בבהירות שהוא בסדר גמור, או מה שנבדק כבר ונראה בעינינו למוחלט כשר, יאכלו ענוים וישבעו.**"

וליתר שאת דארף ארויסגעברענגט ווערן: דער בית השחיטה אין קרית יואל איז נאך מער מחמיר, מ'ווארפט אוועק אפילו וואס דער בעל קנה בשם זצ"ל האט מתיר געווען, (ווי צב"ש ווען דער הארטער שליים איז לייכט באהאפטן צו די גידין, ווי פריער דערמאנט). אזוי זענען מעיד מערערע רבנים ובעלי מכשירים מומחים וועלכע האבן באזוכט דעם בית השחיטה, ובתוכם **הגר"ד שווימער שליט"א**, **הגרח"פ שנעעבאלג שליט"א**, **דומ"ץ באפא שליט"א**, **דומ"ץ סקווירא מאנטריאל שליט"א**, ועוד.

סימן קפ

ב"ה, יום ב' דברים בין המצרים תשן לפ"ק, פה אוברנאו.
כבוד ידידינו המפואר הה"ג המושלם רבי יהודה ויזר שליט"א

אחדשה"ט ושו"ת באה"ד,
בענין השאלה של בדיקת צומת הגידין שמצאו השוחטים של עופות ידועים יותר מעשרה אחוז שנפסק אחד מן הגידין, וממילא יש חיוב בדיקה, ושייך לדין המבואר סי' נ"ו ס"ט דאין אנו בקיאים, ושאל עי"ז גם על העופות שכבר נבדקו.
הנה אני כאן מחוסר ספרים, מ"מ אכתוב בקיצור, לדידי לא ברור להלכה אם מיעוט השכיח תולה באחוזים כשיטת הגאון משכנות יעקב חיו"ד סי' י"ז שתולה זה בעשרה ממאה, וכבר כתבתי בעניי בתשובה [שבט הלוי ח"ד סי' פ"א] דיש הוכחות דאינו תולה באחוזים אלא בטבעות הדבר דכל דהרוב כשרות מלווה מעולם ע"י מיעוט טריפות כמו טריפות הריאה וכדומה שבדרך הטבע לכל רוב מוחזק יש מיעוט מוחזק זה נקרא מיעוט המצוי יעו"ש בשבט הלוי בביאור, מ"מ בודאי יש מקום להחמיר להצריך בדיקה באחוז גבוה כ"כ מ"מ זה לענין חיוב בדיקה לחומרא וכך אנו נוהגים כל הימים, אבל אין זה אומר עדיין שאין אנו בקיאים לברר אם יש ריעותא באמת, ואח"כ אם נמצא ריעותא שצריך חכמה יתרה אין אנו מחשיבים עצמינו לבקיאים לבדוק ולהכשיר, כמבואר בכ"מ בשו"ע, אבל מה שנראה בבהירות שהוא בסדר גמור, או מה שנבדק כבר ונראה בעינינו למוחלט כשר, יאכלו ענוים וישבעו.
הדוש"ת באהבה, מצפה לרחמי ה'

שו"ת שבט הלוי ח"ח יו"ד סי' ק"פ
אבל אין זה אומר עדיין שאין אנו בקיאין לברר אם יש ריעותא באמת... אבל מה שנראה בבהירות שהוא בסדר גמור, או מה שנבדק כבר ונראה בעינינו למוחלט כשר, ויאכלו ענוים וישבעו"

סילוף בדברי הב"ח ופמ"ג

דער זעלבער מהלך פון סילופים איז מיט די אלע מראי מקומות פונעם ב"ח און פרי מגדים וכו' וואס דער מסלף ברענגט צו. די צוויי אופני הבדיקה און דעם ענין פון אויפזוכן זעכצן גידים, האט נישט קיין שייכות אהער בכלל. די אלע רעדן ווען עס איז פארהאן א ריעותא, ווי מיר האבן פריער מעתיק געווען פונעם ב"ח. קיינער פון די וואס זענען היינט בודק פרובירן בכלל נישט צו מאכן אזא בדיקה. עס איז פשוט א טאקטיק צו צומישן די פשוטי המון עם וועלכע זענען נישט אזוי באהאווענט אין די ענינים, זאלן מיינען אז עפעס שטייט אין די פוסקים.

איז דען נאך פארהאן א גרעסערע מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ווי דעם? מזייף זיין דברי הפוסקים, ווען יעדער בר בי רב דחד יומא קוקט עס נאך און זעהט גלייך דעם זיוף?

דער מקום וואו מ'איז בודק פון טריפות

אינעם צווייטן חלק פונעם קונטרס, האט זיך דער מסלף צולאזט צו מוציא לעז זיין אויף דעם עצם סדר און מהלך וואס איז איינגעפירט געווארן דורך גדולי הפוסקים בודק צו זיין צומת

הגידין בכל תפוצות ישראל.

וזה לשונו (עמ' 7): *"הבדיקה שעושין היום, שחותכין למטה בארכובה התחתונה, לא מובא בשו"ע ובפוסקים, ותלוי בכמה עקולי ופשורי, א' משום שאינו במקום הטריפות, ב' משום שאין מגיעים כל הגידין למטה, ג' משום במקום ריעותא צריכין לבדוק גם למעלה, ד' שאין בודקין אם יש בהם ריעותא."*

אין אידישע איבערזעצונג: "די בדיקה וואס ווערט היינט געמאכט, אז מ'שניידט ביים געלן פיסל, ווערט נישט דעמאנט אין שלחן ערוך און די פוסקים, און עס האט אסאך פראבלעמען. **איינס**, דארט איז נישט דער מקום פון טריפות. **צווייטענס**, נישט אלע גידין קומען אן ביז אונטן. **דריטענס**, ווען מ'טרעפט א ריעותא דארף מען קוקן אויך פון אויבן. **פערטענס**, מ'איז נישט בודק צי עס איז דא א ריעותא."

לאמיר גיין כסדרן.

די ערשטע טענה: *דארט איז נישט דער מקום פון טריפות.*

ווי מיר האבן פריער דערמאנט לויפן די צומת הגידין פונעם אונטערשטן **חלק** פון די פולקע ביז אראפ אינמיטן דעם געלן פיסל. דער דין איז אבער אז טריפה איז עס נאר אויב עס צוריסן אויבן ביי די פולקע, אונטן ביים געלן פיסל איז שוין נישט מקום הטריפות, כאטש עס איז דער זעלבער גיד. (סי' נ"ו ס"ט).

כדי בודק צו זיין די צומת הגידין איז פאראן צוויי מעגליכקייטן; אדער אויפשניידן אויבן ביי די פולקע און בודק זיין דעם מקום הצומת, דארט וואו די אדערן קומען זיך צוזאם, אדער בודק אונטן ביים געלן פיסל, צו שלעפן די גידין פון אונטן און זען אויב זיי בלייבן מחובר אויבן.

ווען עס האט זיך אנגעהויבן דער מהלך פון בדיקת צומת הגידין, האבן גדולי הפוסקים פון פריערדיגן דור דן געווען אויף אלע פרטים פון די בדיקה, און געקומען צו די החלטה אז דער בעסטער וועג צו בודק זיין איז דורך עפענען אונטן ביים געלן פיסל, און אזוי בודק זיין א

קיב — שבט — יו"ד סימן פא — הלוי

מוחזקים בקיאים בזה, בענין זה כיון דלא הוחזק הספק לפנינו מהר ללכת בהר רובא, ובפרט דנוגע למנופה כפסידא דרבים, וידוע מה שגדו כמה פוסקים דבכה"ג אולי מותר להעלים עין מן הבדיקה כיון דסו"ס איכא רוב גמור, ולאמם פשוט מאד דכל זה בזמן דרבני העיר לא עשו תקנה לבדוק, ושהתקנה מעכב אפי' דיעבד, אבל במקום שעשו תקנה, אין אחרי תקנתם כלום וכדבריהם כן יקום בין להקל בין להחמיר.

ע"ע הדה סי' קס

והריני ידידך דוש"ת

מברכך שתזכה להורות הוראות בישראל,

מלפה לחסדי ה'

הערה מתלמידי הה"ג הנ"ל

עפ"מ שפסק מרן שליט"א שמיעוט המצוי הוא אף בפחות מאחד לעשר כמו שהוכיח בתשובתו בראיות חותכות מראשונים ואחרונים א"כ היה לכאורה צורך לחייב לבדוק בצומת הגידין בכל עוף כיון שהוא מצוי שיהיה טריפה ודאי אף שאין מרגישים שום ריעותא מבחוץ ואף דעיקר תקנת חז"ל היתה בריאה שפם היא בטבע כמש"כ מרן שליט"א מ"מ אם נולד ריעותא בזמן מסוים ובמדינות מסוימות אפ"ה ראינו שגדולי האחרונים הסכימו שיש לעשות תקנה לחייב לבדוק כמש"כ הפמ"ג סימן מ"ו מ"ז ס"ק ד' לענין דקים וסימן ל"א מ"ז ס"ק ג' בשם תבו"ש לענין מים בראש וכה"פ פעמים לאין ספור, ומ"ש מרן שליט"א כיון שהדמ"א כתב שאין אנו בקיאין בבדיקת צומת הגידין ע"כ אין לבדוק אחר טריפות כיון שא"א לברר עד תכליתו וכעין זה מבואר בשו"ת נוב"י מו"ד סי' מ"ג וסי' נ"ג לענין ס"ס, לכאורה מדברי הפוסקים לא מוכח כן דהנה בדקים שכתב הפמ"ג שאם יש חשש בשר שהרופא גורדו יש להחמיר ואפ"ה צריך לבדוק אחר הדקין כמש"כ מרן שליט"א בשם הפמ"ג ואין אומרים כיון שא"א לברר הטריפות לגמרי לא נצריך לבדוק וכן בריאות של עופות שפסק מרן שליט"א בספרו הגדול שבט הלוי ח"ב יו"ד סי' י"ד אות ב' לחייב בדיקה והרי שם רוב הטריפות הם מטעם א"א בקיאים בבשר שהרופא גורדו וא"א בקיאים בבדיקת סמפונות ובבדיקת הקרום כמש"כ הט"ז סימן נ"ג ס"ק ו' בשם רש"ל דבריאה של עוף א"א בקיאים כ"כ ואפ"ה הצריך בדיקה ואם ימצא חשש יטריף ה"נ כן יבדוק בצומת הגידין ואם ימצא חשש כל שהוא יטריף <u>ובדיקתינו תהיה רק לראות אם יש חשש וריעותא</u> והאמת דבבדיקת צומת הגידין יותר קל לראות אם הם שלימים שהוא דבר הנראה לעינים משא"כ בריאה הוא מומחיות לידע אם נתקלקל והגיע לגדר בשר שהרופא גורדו או לא, והרבה פעמים יש חילוקים בין מורי הוראות ומה שמכשיר האחד מטריף השני, והאמת שדברתי הרבה פעמים עם מומחים לדבר זה וכולם מודים שאם בודקים לאט במקום

צומת הגידין לראות אם אין שם נפיחות כל שהוא <u>ולמטה לחתוך בארכובה התחתונה למטה ממקום צומת הגידין ורואים שם הגידין בנקל ובבירור וע"י משמוש קל מוצאין הגידין ורואים היטב אם הגידין כשרים ובריאים</u> ורק אין עושין כן ופעם אחת בפיכם כיון שאין מחייבים אותם לבדוק באופן זה אינם רוצים להטריח עצמם בחינם והאמת שכמעט בכל פעם שאני בודק עופות שכבר עברו בדיקת צומת הגידין <u>וא"כ אני בודק כמש"כ לעיל אני מוצא טריפות גמורים ולדברי מרן שליט"א זה בלבד הם בגדר מיעוט המצוי וא"כ אמאי לא נחייב שיבדקו באופן הנ"ל שהוא היותר קלה והיותר מועילה.</u>

ומ"ש עוד מרן שליט"א שאיתא באחרונים להתיר בהפ"מ שלא לבדוק אחר מיעוט המצוי לכאורה כל מיעוט המצוי הוה הפסד מרובה ולבדוק אחרי ריאות של העופות ג"כ בא הרבה פעמים להפסד גדול מאוד ואפ"ה יקוב הדין את ההר, ומה שהתירו הוא רק אם היה צורך גדול כגון שאין בשר אחר לצורך יו"ט כמין שאיתא בשו"ת חת"ס יו"ד סי' מ"ה בסירכא היוצאת מהמסס לפרפש והובא בפת"ש סי' מ"א ס"ק י"ג אבל בלא"ה לא...

סימן פב

כבוד ידידינו הרבגה"ל יקר רוח ונפש הרב ר' **דוד טאוב** שליט"א מלפנים אב"ד תפרח יושב באהלה של תורה פה עיה"ק ירו"ש.

אחדשה"ט ושי"ת באה"ר

לנכון קבלתי מכתבו היקר ויפה בא"ע כל השיטות ויפה דן בענין ראש כבש שנמלח שלם בלי פתיחת הראש ובלי הוצאת המוח — הנה מה שאסר המחבר וקרומיו עפ"י המבואר סי' ע"א — וכן מה שאסר עלם הגולגולת כיון דהוי כמולח בכלי שא"מ כמבואר שם באחרונים דבה"ג גם הכלי אסור וה"ה הכא עצם הגולגולת, וכן מה שאסור הלחיים אם נימא דאחרי מליחה נסתמין נקבי פליטה והו"ל דומו כדין נמלח מצד אחד להאי שיטה כמבואר סי' ס"ט בזה שפיר כתב להלכה.

איברא מש"כ לאסר גם הלשון מכח חשש בשר שנמלח מצד אחד, ונמלח בלא הדחה קמייתא ויש דם בעין ובפרט בפה בשעת שחיטה — הנה נמשך בזה אחרי מש"כ הגאון מהרש"ק בהגהותיו לפמ"ג במ"ז סי' ס"ט ס"ק י"ג דיש לאסור הדקין מבפנים מחשש כנמלחו בלא הדחה קמייתא (היכא דנמלח העוף רק מבחוץ), ובפנים יש דם בעין ואם יש כח במלח לפלוט מעבר לעבר הוי כנמלח בלא הדחה קמייתא יעוש"ה והובא ג"כ בד"ת סי' ס"ט ס"ק פ"ב — וא"כ לדעתו ה"ה

שו"ת שבט הלוי ח"ד יו"ד סי' פ"א

הלכה למעשה פון פוסק הדור הגאון בעל שבט הלוי שליט"א: "דער בעסטער מקום הבדיקה איז דוקא אונטן ביים געלן פוסל"

גרונטליכע בדיקה אויף דעם גאנצן מקום פון די צומת הגידין. אזוי איז איינגעפירט אין די ערליכע בתי השחיטה פון ארץ ישראל און אייראפע, אז מ'איז בודק אונטן ביים געלן פיסל.

די גדולי האחרונים שרייבן אז דוקא דאס איז ריכטיגער וועג, ווייל 'אונטן' קען מען בעסער זען אז דער גיד 'אויבן' איז צוריסן. דאס איז דער מציאות. ובכלל, זעט מען אסאך קלארער די גידין אונטן ווי אויבן. אויך האט עס א מעלה אויפצושניידן אונטן, לגבי די מליחה. וואס מ'דארף א שטארקע זהירות אריינצוגיסן זאלץ אין יעדן אפענעם פלאץ, ווי באקאנט.

אין גאר קלארע ווערטער ברענגט דאס הגאון **בעל שבט הלוי שליט"א** בשם תלמידו הגאון הגדול **רבי משה שאול קליין שליט"א:** (שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' פ"א בסוף התשובה), **וז"ל: "וכולם מודים שאם בודקים לאט במקום צומת הגידין לראות אם אין שם נפיחות כל שהו, ולמטה לחתוך בארכובא התחתונה למטה ממקום צומת הגידין ורואים שם הגידין בניקל ובבירור וע"י משמוש קל מותחין הגידין ורואין היטב אם הגידין כשרים ובריאים... והאמת שכמעט בכל פעם שאני בודק עופות שכבר עברו בדיקת צומת הגידין [=מלמעלה], ואח"כ אני בודק כמו שכתבתי לעיל [=מלמטה], אני מוצא טריפות גמורים, ולדברי מרן שליט"א הם בגדר מיעוט המצוי, וא"כ אמאי לא נחייב שיבדקו באופן הנ"ל [=רק מלמטה] שהיא היותר קלה והיותר מעולה", ע"כ.**

קלארע ווערטער! די בדיקה פון אונטן ביים געלן פיסל איז די "בדיקה היותר קלה והיותר מעולה". ווייל מיט די בדיקה אויבן ביים פולקע טרעפט מען נישט אלעס, נאר ווען מ'איז בודק אונטן ביים געלן פיסל טרעפט מען אלעס (העתק אויף פריערדיגן דף).

אזוי שרייבט ער אויך הגאון הגדול **רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל** אין **שו"ת קנה בשם** (סי' מ"ט), וז"ל: **"אלא שבארכובה התחתונה שהוא מקום שאין העוף נטרפת בו לא מחמת שבירת עצם ולא מחמת פסיקת הגידים, במקום ההוא דייקא ניכר בו הריעותא שמורה על פסיקת הגידין למעלה. וכבר באו לידי פעמים הרבה וכו'. ע"כ.** (העתק אויף דף ל"ז)

דעת הגאון ראב"ד ירושלים שליט"א

אזוי איז אויך אנגענומען דער סדר הבדיקה והשחיטה דורך די שרי התורה **רבני העדה החרדית** בירושלים עיה"ק תובב"א, ווי עס שרייבט הגאון האדיר **רבי משה שטערנבוך שליט"א** הראב"ד (שו"ת תשובות והנהגות ח"ה סי' רמ"ב) וז"ל: **"סדר הבדיקה הנהוג בשחיטת העדה החרדית הוא, שפותחים בכל עוף ועוף למטה ברגל סמוך לאצבעות (ולא בשוק)... ולדעת העדה החרדית הבדיקה בדרך שלהם עדיפה, היות ולפעמים נפסק הגיד מלמטה ולא ניכר בשוק למעלה, ולכן עדיף לבדוק מלמטה, והגם שיש את גיד העבה שלא רואים אותו מלמטה, דעתם הוא שאין זה מצוי, וגם שניכרת טריפות זו ע"י שינוי הצבע."**

דער ראב"ד שליט"א ברענגט אויך אז ביי די ספרד'ישע שחיטה איז אנדערש איינגעפירט, און פירט אויס לדעתו אז דוקא ווען רוב עופות זענען ממקום טריפה (די תשובה באציהט זיך צו א"י וואו ס'איז (בלשונו:) **"ישנם ימים שמצוי ששבעים(!) אחוזים הם טריפה"**), זאל מען מאכןביידע בדיקות, אבער ביי די מהודר'דיגע שחיטה פון די העדה החרדית מאכט מען בלויז די בדיקה פון אונטן, **"בדרך שלהם עדיפה"**.

דא מוז אויך ווערן ארויסגעברענגט א פרישער שקר וואס ווערט פובליצירט אין די לעצטע וואכן, אז הגאון הראב"ד שליט"א זאל

האבן געזאגט ביי א שמועס אין ירושלים עיה"ק אז מ'דארף נישט בודק זיין קיין צומת הגידין.

להוי ידוע: מיר האבן זיך פארבינדן מיטן ראב"ד שליט"א און דער גאון שליט"א איז געווארן אויפגעשווידערט, אורייתא קמרתחי ביה, וויאזוי מ'קען נאכזאגן אזא פרעכן סילוף און שקר אין זיין נאמען, אין דער צייט וואס אלע בתי שחיטה - אריינגערעכנט די "העדה החרדית" זעלבסט - זענען בודק צומת הגידין. דער ראב"ד שליט"א האט קלאר געזאגט, אז אלעס וואס מ'האט דארט אויפגעברענגט איז בלויז געווען, אז אין פאל ס'איז בכלל נישט מצוי דער פראבלעם אויב ס'פעלט אויס בדיקה, אויף דעם איז געווען דער אנטווארט אז א זאך וואס איז בכלל נישט מצוי דארף מען נישט בודק זיין, אזוי ווי אין די פריערדיגע יארן אין אמעריקא. **אבער דאס איז קלאר, אז היינט ווען ס'איז איבעראל מצוי, אפילו גאר א קליינער פראצענט, איז דאס מחויב בבדיקה מעיקר הדין.**

די גידין קומען נישט אן ביז אונטן

צווייטענס: *נישט אלע גידין קומען אן ביז אונטן.*

אויף דעם האבן מיר שוין מעתיק געווען די קלארע ווערטער פון **הגאון ראב"ד ירושלים שליט"א** (שם) ..."**ולכן עדיף לבדוק מלמטה, והגם שיש את גיד העבה שלא רואים אותו מלמטה, דעתם הוא שאין זה מצוי, וגם שניכרת טריפות זו ע"י שינוי הצבע**". אז מ'זאל בודק זיין דוקא אונטן, וויל דארט איז דאס פלאץ וואו מ'זעט אויב ס'איז פאראן א פראבלעם אין די צומת הגידין. איי וועט זיך פרעגן, אויב איין גיד קומט נישט אן ביז אונטן? אויף דעם שרייבט ער קלאר: "עס איז נישט מצוי אז עס זאל זיין א ריעותא אויבן און מ'זאל עס נישט דערקענען אונטן. אויך דערקענט מען א אנדערע קאליר".

שם ... תשובות ... יורה דעה ... והנהגות

סימן רמב

כיצד לנהוג למעשה בבדיקת צומת הגידין בעופות

היום נוהגים לבדוק בכל עוף ועוף את הריאות וצומת הגידים אף שאין ריעותא, (ואף שלפעמים יש רק מעט טריפות, מ"מ ישנם ימים שמצוי ששבעים אחוזים הם טריפה, וזה תלוי מאיזה משק הובאו העופות, ובאופן הטיפול שם. ושונה מצב הטריפות בעופות בין מדינה לחברתה, ותלוי הדבר הן במזג האויר שם והן באופן הטיפול שם בעופות).

[ויש בתי שחיטה בארץ ובחו"ל, שבודקים כמאה עופות, ואם הם כשרים, נקרא שהטריפות אינו מצוי, ואין בודקים את השאר כלל, עיין רמ"א (סי' ל"ג ס"ק ט') לגבי וושט, שיותר טוב לא לבדוק כלל, מאשר לבדוק ולסמוך על קולות. והנה אף שבכה"ג העופות כשרים מדינא, אבל מנהגינו כיום להדר ולבדוק כל עוף ועוף בריאות ובצומת הגידין, ובכל ריעותא פוסלין ואין סומכין על קולות. ע"ע בדברינו בח"ג סימן ר"ם ישו"ה].

וישנם שינויי מנהגים בסדר בדיקת הטריפות בצומת הגידים בעופות. וסדר הבדיקה הנהוג בשחיטת העדה החרדית הוא, שפותחים בכל עוף ועוף למטה ברגל סמוך לאצבעות (ולא בשוק). אמנם בבני ברק ואצל הספרדים בודקים במקום השוק. ולדעת העדה החרדית הבדיקה בדרך שלהם עריפה, היות ולפעמים נפסק הגיד מלמטה ולא ניכר בשוק למעלה, ולכן צריך לבדוק מלמטה, והגם שיש את הגיד העבה שלא רואים אותו מלמטה, דעתם הוא שאין זה מצוי, וגם שניכרת טרפות זו ע"י שינוי הצבע. ומאידך, בבני ברק

והספרדים טוענים שהבדיקה בדרך שלה[ם] עריפה, היות ולפעמים נפסק הגיד העבה ו[אין] רואים את זה מלמטה.

ולענ"ד נראה, שכל מה שמועיל בדיקה במקום אחר בצומת הגידים (בשוק או סמוך לאצבעות הרגל), זהו רק כשאין ריעותא ואין חייבים לבדוק מדינא, אבל היכא שחייבין בבדיקה מדינא והיינו שרוב העופות שהובאו ממקום זה נמצאו טריפות, נראה לענ"ד שצריך בדיקה מדינא לצאת מכל ספק, ו[אז] צריך לבדוק בשני המקומות, בשוק וסמוך לאצבעות הרגל, שרק אז מתברר בודאי ש[אין] שום חשש שזהו טריפה. ולכן דעתי, שכשמצוי שיש רוב טריפות שאז צריך בדיקה מן הדין, ראוי להפסיק לשחוט. והטעם, דאשית [illegible] אנו סומכים על בדיקה שלנו בצומת הגידין בעוף וכמבואר ברמ"א (יו"ד סי' נ"ו ס"ק [illegible]) ועוד, שבכה"ג שחייבין לבדוק מן הדין, [illegible] שצריך לצאת מכל ספק, ולבדוק למעלה ולמטה, וכמו שמבואר.

וכל זה מדינא, אבל בעל נפש יזהר [illegible] כשיש עשרה אחוז טריפות שנקרא [illegible] צריך בדיקה משני מקומות ולכן ביום ש[illegible] טריפות אינו קונה משחיטה של אותו [illegible] (והמהדרין צריכים לברר ולשאול יום יום [illegible] היה מצב השחיטה באותו יום). ולדעתי [illegible] רק הידור, אבל מדינא אין לחשוש אז [illegible] בשני המקומות.

החרן לדברינו, שלע"ד נראה העדה [illegible] שבמצב שיש רוב טריפות ב[illegible] העופות, ראוי להפסיק לשחוט, והמהדר יש [illegible] ליזהר שלא ליקח עוף ביום שיש עשר[illegible] טריפות ויותר ותע"ב, אבל מדינא אם אין [illegible]

שו"ת תשובות והנהגות ח"ה סי' רמ"ב
"סדר הבדיקה הנהוג בשחיטת העדה החרדית הוא, שפותחים בכל עוף ועוף למטה ברגל סמוך לאצבעות (ולא בשוק)... בדרך שלהם עדיפה"

סילוף בס' דברי סופרים

דא ברענגט דער מסלף פון ספר "דברי סופרים", דעם חשש אז איינע פון די זעקצן גידין קומט נישט אן ביז אונטן צום געלן פיסל, ממילא נוצט נישט די בדיקה בלויז פון אונטן.

דער זייפן ומסלף איז אבער נאר מעתיק דעם ערשטן חלק פונעם ספר! א שורה שפעטער פירט אויס דער זעלבער דברי סופרים, אז דער מנהג איז יא צו מאכן די בדיקה פון אונטן, און די תירוץ אויף די קשיא איז, "**כיון שאחרי בדיקה הנ"ל (בדיקה למטה) הוא בגדר חשש רחוק ביותר כדי אחד לאלף, אין צריך לחוש לזה, וכן נוהגים באיזה הכשרים כהיום לבדוק הגידין בארכובה התחתונה**" - ניטאמאל איינס פון טויזנט האט מען געפינען אז ס'זאל אויבן זיין צוריסן און אונטן זאל מען עס נישט זעהן! און אזוי פירן זיך אסאך קהלות קדושות בישראל, שוין צענדליגער יארן.

א זיוף פון ערשטן דעגרי!

קונטרס בדיקת צומת הגידין 7

ועי' בדברי סופרים (סי' נ"ו ס"ט בירור הלכה ע' רנ"ט) שהסביר דבריו, שגם הגיד העב הרחב העליון אע"פ שיורד לארכובה התחתונה אבל אינו יורד למקום ששם בורקים הגידים [שבדיקת הגידים עושים בחלק האחורי של הרגל ושם יש רק שמונה גידים, והגיד העב הרחב העליון מתפצל לשנים, חלק אחד הולך לצד ימין של הרגל וחלק אחד לשמאלו, ומתחת הגיד הרחב הזה יש עוד כמה גידים דקים], חלק מגידים אלו גם למעלה הם מן הצד, וחלק מהם הם למעלה שלא מן הצד, שהרי למעלה אין גידים בצד הפנימי של הרגל אך למטה הם סובבים אל צד הפנימי של הרגל, וכן ברגל מלפנים יש כמה גידים **וא"כ כשבודק למטה אין כאן בדיקה רק על שמונה גידין ע"כ. והמעיין בשו"ע ובנושאי כלים יראה דצריכין לבדוק כל הט"ז גידין.**

קונטרס פון די מסלפים (עמוד 7)

סימן נו דיני טרפות בצומת הגידים
[סעיף ט׳: נפוח ונצרר הדם]

בירור הלכה

ואף דבאמת המציאות הוכיחה, דגם אחר בדיקה זו, נמצאים לפעמים גידים קרועים, שלא היה ניכר בארכובה התחתונה שהם קרועים, ועוד שיש גיד אחד בשוק תחת הגיד העב שמצוי בו ג"כ ריעותות הנ"ל, וגיד זה אינו יורד כלל לארכובה התחתונה, [והסיבה לזה שבשחיטתן אותו אינו מושך אחריו את האצבעות], ועוד שגם הגיד העב הרחב העליון אע"פ שיורד לארכובה התחתונה, אבל אינו יורד למקום ששם בודקים הגידים [שבדיקת הגידים עושים בחלק האחורי של הרגל, ושם יש רק שמונה גידים, והגיד העב הרחב העליון מתפצל לשנים, חלק אחד הולך לצד ימין של הרגל וחלק אחד לשמאלו, ומתחת הגיד הרחב הזה יש עוד כמה גידים דקים [חלק מגידים אלו, גם למעלה הם מן הצד, וחלק מהם הם למעלה שלא מן הצד, שהרי למעלה אין גידים בצד הפנימי של הרגל, אך למטה הם סובבים אל צד הפנימי של הרגל], וכן ברגל מלפנים יש כמה גידים, וא"כ כשבודק למטה אין כאן בדיקה רק על שמונה גידים]. מ"מ כיון שאחרי הבדיקה הנ"ל הוא בגדר ספק רחוק ביותר כדי אחד מאלף אין צריך לחוש לזה. וכן נוהגים באיזה הכשרים בהיום לבדוק הגידין בארכובה התחתונה. [ובאמת שגם אלו הבודקים למעלה בשוק, אינם בודקים את כל הגידים, רק גיד אחד ששכיח יותר שיהיה טריפה, אבל שאר הגידים אינם בודקים רק אם רואים ריעותא מבחוץ].

דברי סופרים יו"ד סי' נ"ו

דער מסלף איז מעתיק בלויז דעם ערשטן טייל פונעם דברי סופרים
און האט במכוון ארויסגעשניטן דעם מנהג המקובל למעשה: "וכן נוהגים... כהיום לבדוק הגידין בארכובה התחתונה"

מען דארף קוקן אויך פון אויבן

דא קומט דער דריטער פונקט: *ווען מ'טרעפט א ריעותא דארף מען קוקען אויך פון אויבן.*

ווידער א הוצאת לעז בדברי שקר.

אין בית השחיטה אין קרית יואל ווערט יעדע עוף באקוקט פון אויבן, מיט די האנט, אקוראט ווי עס איז מבואר אין שו"ת שבט הלוי (הנ"ל), און ווי עס האט איינגעפירט הגאון בעל קנה בשם זצ"ל אין די מהודר'דיגע שחיטה פון די "העדה החרדית".

דער אופן הבדיקה איז ווי פאלגענד:

דער בודק טאפט אויבןביים פולקע, צו זען אויב ס'איז נישט דא עפעס א הארטקייט אדער שינוי. אויך קוקט ער מיט די אויגן צי דער קאליר איז נישט אנדערש פון געווענליך. דערנאך, שטעקט ער אריין די פינגער אונטער די גידין, אונטן ביים געלן פיסל, ציהט אויס די גידין און באשטעטיגט אז אלע זענען ריין אן קיין שום שינוי אדער ריעותא. אויב זעט ער אדער שפירט עפעס א שינוי, נעמט מען עס זאפארט אראפ פון די ליין. דאן קומט א באזונדערער בודק מומחה און שניידט עס אויף אויך פון אויבן, און קוקט צי מ'זעט אינעווייניג א ריעותא, זעלבסטפארשטענדליך אז אויב זעט מען סיי וועלכע ריעותא, לייגט מען עס באלד אוועק פאר טריפה.

פערטענס: *מ'איז נישט בודק צו עס איז דא א ריעותא.*

א המשך צום פריער'דיגן שקר.

מ'איז זיך סומך אויף א "שוואכע בדיקה" אין קאנאדא?!

ואם כנים הדברים, אויב איז אמת לפי דבריו, אז דער אופן הבדיקה - צו קוקען אויבן ביי די פולקע - איז גאר א שוואכע "בדיעבד'דיגע" בדיקה, וואס איז תלוי "בכמה עקולי ופשורי" (כלשונו), אזוי שוואך גאר, אז אפילו מ'זאל באקוקן יעדע איינציגסטע עוף העלפט דאס אויך נישט, בלייבט נאר איבער צו פארשטיין, ווי קען מען זיך פארלאזן אין קאנאדא אויף די

"נישט אויסגעהאלטענע בדיקה" ביי די ערשטע דריי הונדערט פון יעדע לאט?!

אדרבה, דארט איז די בדיקה נאך וויכטיגער, וויבאלד אויף דעם חשבון כשר'ט מען די איבריגע טויזנטער עופות פון דעם לאט אן קיין שום בדיקה! געוואלד געשריגן! ווי קען מען זיך סומך זיין אויף אזא שוואכע בדיקה? אתמהה!

"העדה החרדית" איז מאכיל מפוקפק'דיגע פליישי!

צו שפינען ווייטער דעם הוצאת לעז, טרויעט זיך דער מסלף צו שרייבן (עמ' 7): "... ***כמבואר הדק היטב בשו"ת קנה בשם שמהני בדיעבד, והוא הנהיג בדיקה זו בירושלים.*** - "דער קנה בשם שרייבט אז די בדיקה נוצט נאר בדיעבד, און ער האט דאס איינגעפירט אין ירושלים."

איר הערט ווערטער?! הגאון הגדול בעל קנה בשם זצ"ל האט איינגעפירט ביי די מהודר'דיגע שחיטה פון די "העדה החרדית", אז מ'זאל מאכן א בדיקה, אויף וועלכע מ'קען זיך פארלאזן נאר בדיעבד?! און מיט דעם זענען מיטגעשטאנען הגאון האדיר פוסק הדור **בעל מנחת יצחק** זצ"ל, הגאון הצדיק **הרמ"א פריינד זצ"ל** בעל עטרת יהושע, און אלע רבנים הגאונים הצדיקים שרי התורה חברי הביד"ץ?!

אלע גאונים וצדיקים, שרי התורה וההוראה, גדולי ישראל וועלכע האבן מעניק געווען חמה בכח תורתם וצדקתם, האבן געלאזט איינפירן בלויז א שוואכע בדיעבד'דיגע בדיקה, און בלויז דער מסלף ואחוזת מרעהו מיט זיין געוואלדיגן מומחיות און גדלות בתורה וביראת חטא פארשטייט דעם לכתחילה'דיגן, מהודר'דיגן אופן הבדיקה?! חס מלהזכיר!

דאס הוצאות לעז און ליצנות פון גדולי ישראל איז איבער די מאס!

שטעלט זיך ארויס דער פאראדאקס: **דאס אז מען איז בודק, דאס איז "נאר א דיעבד"; און אז מ'איז בכלל נישט בודק, דאס איז גאר א "לכתחילה"?!**

דער מציאות פון די בדיקה אין ארץ ישראל

דעם זעלבן סילוף חזר'ט ער צום שלוש פון זיינע ווערטער (עמ' 8): "***לפי דברי אחרוני זמנינו שדנו בבדיקה זו, סומכין ע"ז כיון דעפי"ר ליכא מיעוט המצוי ואין הבדיקה מעיקר הדין, ואיה"נ במקום שיש מיעוט המצוי והבדיקה היא מעיקר הדין צ"ע אי הבדיקה מהני***".

אין אידישע איבערזעצונג: "די אחרונים האבן זיך פארלאזט אויף די בדיקה, וויבאלד עס נישט קיין מיעוט המצוי, איה"נ דארט ווי עס איז א מיעוט המצוי איז צ"ע צו מ'קען זיך אויף דעם פארלאזן."

דא איז דער מסלף ווידער מהפך הקערה על פיה מיט א פרעכן שקר, כדי צו בארעכטיגן פארוואס הגאון בעל קנה בשם זצ"ל - דער הויפט רב פון וועד השחיטה - האט מיט מסירות נפש איינגעפירט ביי די מהודר'דיגע שחיטה פון די "העדה החרדית" אין ירושלים עיה"ק, אזא "שוואכע", "אומוויכטיגע", און "בדיעבד'דיגע" בדיקה (כלשונו), מיטן פארדרייען די פאקטן אז דארט רעדט מען נישט פון קיין מיעוט המצוי, דעריבער איז די גאנצע בדיקה נישט מעיקר הדין.

יעצט צום מציאות:

יעדער ווייסט אז אין ארץ ישראל לויפט עס אפט אין הויכע פראצענטן אסאך פריער, און פיל מער ווי דאהי אין אמעריקא. פופצן-צוואנציג פראצענט איז דארט א אפטע ערשיינונג, און צומאל האט עס שוין אפילו דערגרייכט צו פערציג און פופציג פראצענט. און דערפאר טאקע האט דארט אויסגעפעלט איינצופירן די בדיקה זיצענדיג. והדברים ידועים לכל. ובמילתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי.

והשנית, והוא העיקר. אין קרית יואל איז

מען היבש מער מחמיר ווי אין ארץ ישראל, און מ'שטעלט אוועק יעדע מינדעסטע שינוי וריעותא (ווי עס מבואר באריכות אינעם מדור ההלכה עיי"ש). אויף אזא קלארע בדיקה איז קיינער נישט מסופק צי מ'קען זיך אויף דעם פארלאזן.

דער מספר פון "מיעוט המצוי"

רעדנדיג פונעם ענין פון חיוב בדיקה ביי "מיעוט המצוי", פרובירט דער מסלף צו בויען א פאקט אז דער גאנצער ענין איז דא נישט שייך למעשה, ווייל "שיעור המוסכם עפ"י רוב אחרונים הוא 10%" - און וויבאלד אין מאנטריאל איז דאס לדבריו נאך נישט אנגעקומען צו דעם ציפער, משא"כ אין קרית יואל.

למען האמת:

רוב פוסקים און בעלי מכשירים וועלכע האבן איינגעפירט דעם סדר הבדיקה ביי כשרות המאכלים, פארלאזן זיך נישט אויפן משכנות יעקב אז ביז צען פראצענט הייסט נאכנישט קיין מיעוט המצוי. נאר אפילו ביי צוויי-דריי פראצענט האלטן שוין גאר אסאך פוסקים אז מ'טאר שוין נישט מעלים עין זיין (עיין באריכות במדור ההלכה).

צום ביישפיל: ביי די בדיקה פון די קושקעס - וואס איז היינט אנגענומען אין אלע היימישע בתי שחיטה - וואס בעצם איז דאס א ספק צי עס איז בכלל טריפה (טייל אחרונים שרייבן אז עס איז בעצם נישט געלעכערט נאר עס איז פתות בתולדה, ואכמ"ל), און עס איז אויך נישט קיין זיכערע "מיעוט המצוי", דאך לאזט מען זיך קאסטן געלט און צייט מיט כח און מיה דאס בודק צו זיין בקפידה. קיינער וואלט נישט געקויפט קיין פלייש וואס מ'האט נישט בודק געווען די קושקעס. און ביי די צומת הגידין, וואס איז עפי"ר א חשש ודאי טריפה מן התורה, דארטן זוכט מען קולות?!

נאך א ביישפיל: ווערים אין טרויבן, וואס רוב בעלי מכשירים האבן באזייטיגט אין די לעצטע יארן, טראץ וואס עס איז געלאפן סאך וויניגער ווי צען פראצענט, און עס איז ממש נישט געווען ניכר לעינים (עי' במבוא לס' בדיקת המזון כהלכתה).

והעיקר, איז באקאנט דער יסוד אין די אחרוני זמנינו, און אזוי איז אויך די הוראה פונעם פוסק הדור בעל שבט הלוי שליט"א, אז א "מיעוט המתלוה בכל עת", דאס הייסט, אלעמאל געפינט מען 'עפעס', אפילו איין פראצענט, הייסט דאס שוין א מיעוט המצוי. און דער פאקט איז אז אין יעדע לאט איז דא עפעס. והדברים ידועים.

יעצט צום מציאות:

אין "בית השחיטה אין קרית יואל" לויפט דער פראבלעם פון חששות אין צומת הגידין גאנצע חדשים אונטער איין פראצענט! אמאל אמאל פאלט אריין א לאט וואס איז פארפעסטעוועט (ווי דעם פארגאנגענעם חנוכה ווען עס איז צום ערשטן מאל געשען אז פון 2 טרעילאר'ס האט דערגרייכט צו אכצן פראצענט טריפות). פונדעסטוועגן איז מען בודק יעדן איינציגן עוף, וויבאלד עס איז פארהאן א מציאות פון ניכר הריעותא מבחוץ. אויך חייש זיין צו די פוסקים אז עס איז אין די קאטאגאריע פון מיעוט המצוי (כמבואר באורך בתשו' הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א). און אויך פראקטיש, ווייל אזוי וועט מען וויסן ווען עס דערגרייכט גרעסערע פראצענטן אינמיטן א לאט.

נאך א זייטיגן בענעפיט פון קוקן כסדר איז, ווייל אזוי טרעפט מען שנעלער און מ'שיקט צוריק צום פארעם, ווייסט דער בעל הפארעם אז ער דארף מער אכטונג געבן און שיקט נישט ווען ער זעט א שאלה'דיגע לאט. ווי יעדער וואס ארבעט אין די ליין ווייסט דערפון.

ס'איז נישט מעגליך די בדיקה

ולא נתקררה דעתו מיט די שרעקליכע זיופים אין די גדולי הפוסקים, כדי מתיר צו זיין די מפוקפק'דיגע עופות וואס דארפן צוקומען צו היתר מאה רבנים ולטשטש את המוחין, נאר פרובירט גאר אנצוגרייפן די הוראות מפורשות פון גדולי הפוסקים וועלכע האבן איינגעפירט

די מהודר'דיגע גרינטליכע סדר הבדיקה, ווי ער שרייבט (עמ' 8) *"וזה אי אפשר להבחין בב' וג' רגעים ששוהין בבדיקת כל עוף"* - עס איז נישט מעגליך צו זעהן אין צוויי דריי סעקונדעס צי די גידין זענען נישט געשוואלן.

אין פאקט: אין קרית יואל - די בית השחיטה וואס ער צילט דא - זענען פאראן אכט ממונים וועלכע זענען געשטעלט בלויז אויפן סדר פון בדיקות צומת הגידין, ביי יעדן עוף באזונדער! (און צומאל מער, לויטן געברויך).

דער סדר הבדיקה דאהי - זאגן בודקים מומחים פון די "העדה החרדית" - איז נאך בעסער, וויבאלד דער עוף הענגט און ווענט אויף אראפ, "רגליו למעלה וגופו למטה", ווערן די גידין שטארק אויסגעצויגן און ווערן זייער קלאר געזען בשעת די בדיקה (עיין באורך במדור ההלכה). אזוי איז אויך איינגעפירט ביי אנדערע שחיטות, ווי די שחיטה פון 'כדתיא' אין לאנדאן, בהשגחת הגר"י פאדווה שליט"א, ועוד. אויך דא אין די ארצות הברית, און נאך קהלות איבער די גארער וועלט, אז מ'קוקט הענגענדיג אויף די ליין.

גדולי הרבנים און בעלי מכשירים שליט"א וועלכע זענען בקיאים אין כשרות העופות, פון וואו אימער אין די גאנצע וועלט, קומען באזוכן אינעם בית השחיטה המהודרת אין קרית יואל, און איבערצייגן זיך מיט וואונדער ווי נאך די גרינטליכע בדיקה געפינט מען נישט קיין שום חשש כל דהוא אין די באקוקטע עופות וואס די בודקים זאלן האבן דורכגעלאזט ח"ו.

אויך די רבני ועד השחיטה פון די **"העדה החרדית"** וועלכע האבן באזוכט אין קרית יואל - אריינגערעכנט הגאון **רבי משה בראנסדארפער שליט"א** בן הגאון האדיר בעל קנה בשם זצ"ל ורב דבית הוראה וועלכער איז יארן געשטאנען לימינו און באגלייט זיין גרויסן טאטן ביי די שחיטה פון די העדה החרדית ביים גאנצן סדר השחיטה והבדיקה, און הגאון **רבי דוד שווימער שליט"א** מו"ץ העדה החרדית וועלכער איז לאנגע יארן געווען דער רב המפקח אין די עופות בית השחיטה פון די עדה החרדית - האבן זיך אויסגעדריקט מיט א געוואלדיגע התפעלות איבער דעם גאנצן סדר הבדיקה און מומחיות פון די בודקים, ווי גארנישט ווערט נישט דורכגעלאזט.

ניכר הריעותא: חיוב בדיקה מן התורה!

דא מוזן מיר זיך אפשטעלן אויף נאך א געוואלדיגע פראגע וואס דער מסלף האט בכלל נישט גענומען די מיה צו פארענטפערן.

די גאנצע נושא וואס מ'איז יעצט דן אויב מ'איז מחויב בבדיקה אדער נישט, דאס איז אלעס ווען מ'ווערט געוואויר אז עס איז פארהאן א געוויסע חשש וואס איז מצוי ביי א פראדוקט, (צב"ש ווערים אין פרוכט, סירכות אויף די לונגען פון א בהמה), כאטש מ'זעהט נישט אן אויף דעם פראדוקט קיין שום ריעותא, קיין שום שינוי פונדרויסן, פונדעסטוועגן אויב איז עס אין די סוג וואס רופט זיך "מיעוט המצוי", דאן האבן חכמינו ז"ל מחייב געווען א בדיקה, צו עפענען און נאכזוכן אויב דער בהמה/פרוכט איז ריין פון אט דעם חשש.

דאס איז אפטייטש פון חיוב בדיקה אלס דעם דין פון "מיעוט המצוי". און בלויז ווען מ'זעט נישט קיין ריעותא פונדרויסן.

אויב אבער איז פארהאן עפעס א ריעותא פונדרויסן, מ'דערקענט אויף דעם עוף אז ער איז אנדערש ווי געווענדליך, **איז נישט קיין ספק בעולם אז דער עוף איז מחויב בדיקה מן התורה!** ווי דער דין פון "ספיקא דאורייתא לחומרא". און עס העלפט נישט אויף דעם קיין ביטול ברוב, אויך נישט קיין "כל דפריש", וויבאלד עס איז ניכר די ריעותא איז ער דאך אנדערש פונעם רוב כשירות, איז עס אסור מן התורה צו עסן אן א בדיקה. אפילו עס איז נאר איינס פון טויזנט (עי' טו"ז סי' ל', ובקנב"ש שם סי' מ"ט ושבה"ל שם).

אזוי שרייבט קלאר **בעל קנה בשם** (שם סי' מ"ט) וז"ל: "**והנלע"ד דבאותן העופות שניכר בהם הריעותא מבחוץ בודאי שיש בהם חיוב**

בדיקה מן התורה", עיי"ש באורך.

אויך הגאון **בעל שבט הלוי שליט"א** פסק'עט להלכה: "**ושאלת בדין חיוב בדיקה, וזה פשוט מאוד שכל שיש נפוח לפנינו, חייב לפתוח ולבדוק כמבואר ביו"ד, ובדרך שאנו בקיאין גם בזמן הזה עפ"י המבואר באחרונים שם**".

יעצט צום מציאות:

דער פאקט איז - און צו דעם איז דער מסלף אויך מודה - אז איבעראל טרעפט מען "עפעס". אמאל מער אמאל וויינעגער. אמאל צוויי פראצענט אמאל א פערטל פראצענט. און רוב מאל קען מען דערקענען פונדרויסן - אפילו איינער וואס איז נישט דער גרעסטער מומחה - אז דא איז עפעס נישט אין ארדענונג און דאס איז אנדערש ווי א כשר'ע עוף.

שטעלט זיך די פראגע: וויאזוי מעג מען ארויסגעבן פלייש ווען עטליכע פון דעם גאנצן לאט איז זיכער אסור מכח "ספיקא דאורייתא" און אויף דעם העלפט נישט קיין רוב?!

וויאזוי קען מען מכשיר זיין א גאנצן טרעילער/לאַט בלויז אויפן סמך פון א גאר שוואכע בדיקה אויף די ערשטע דריי הונדערט?!

און אפילו אויב איז דא א ריעותא וואס סתם מענטשן דערקענען נישט פונדרויסן, נאר א מומחה, אין דעם איז טאקע דא א מחלוקת האחרונים, צי איינער וואס איז נישט קיין מומחה מעג דאס עסן און דעם וואס ער גיבט דאס פאר א מומחה איבערצוקוקן. און אפילו הגאון בעל מנחת יצחק ז"ל וואס האלט אז מ'קען נישט אסר'ן פאר סתם מענטשן צו עסן אן א בדיקה - "אויף א פאל וואס ער דערקענט גארנישט פונדרויסן" - פירט אויך אויס (ח"ה סי' ס"ה) וז"ל: "ולדעתי מה שיש לומר, דכמו דישראל קדושים מחמירים על עצמן במותר להם, צריכין שילמדו ג"כ בקיאות הנ"ל, כדי שידעו מה שלפניהם אם ימצאו שינוי כזו וישאלו שאלה למורה הוראה, כנלענ"ד".

מנחת | סימן סה | יצחק | קכט

ולדעתי מה שיש לומר דכמו דישראל קדושים מחמירים על עצמן ולקדש עצמן במותר להם, צריכין שילמדו ג"כ בקיאות הנ"ל כדי שידעו מה שלפניהם אם ימצאו שינוי כזו וישאלו שאלה למורה הוראה כנלענ"ד.

והנני בזה ידידו עוז דושה"ט כל הימים והותם בכל חותמי ברכות

יצחק יעקב וויס

שו"ת מנחת יצחק ח"ה סי' ס"ה

איז די קשיא מרפסין איגרא: וויאזוי דערלאנגט מען צו עסן פאר אידן המדקדקים בכשרות פלייש פון עופות וואס זענען מחוייב בבדיקה על פי תורה, און מ'איז נישט חושש אויף אזא ערנסטן חשש דאורייתא?!

סילוף בשו"ת דברי חיים וחתם סופר

בסיום דבריו (עמ' 9) ברענגט דער מסלף פון רבותינו הפוסקים אין שו"ת דברי חיים און שו"ת חתם סופר, אז עס איז נישט קיין ענין צו באקוקן טריפות וואס איז נישט מצוי ווייל ס'איז א חומרא דאתי לידי קולא.

יעדער בר בי רב דחד יומא וואס איז מעיין אין זייערע ווערטער זעט אז זייערע ווערטער האבן נישט קיין שום שייכות אהער, וויבאלד דא איז יעדער מודה אז איינס פון טויזנט איז פארהאן וואס איז ניכר די טריפות מבחוץ. והשנית, איז קלאר די רעדע דא פון "מיעוט המצוי" וואס איז מחוייב בבדיקה.

אדרבה, אז דער מסלף ברענגט שוין יא אהער לשון קדשו פון הייליגן דברי חיים (יו"ד ח"ב סי' ל"ט), זאל ער זען אז מ'זאל איינפירן וואס דער דברי חיים פארלאנגט אינעם זעלבן ציטאט, אז מ'זאל בודק זיין עטליכע וואכן געהעריג, אזוי וועט מען זען צי ס'איז א מיעוט המצוי אדער נישט, ווי דער מסלף זעלבסט ברענגט (שם עמ' 9) לשון קדשו: **ויש חשש על הושט ...הושבנו בית דין ונגמר בינינו להכריז על כל הושטים שיבדקו כו', ועשינו זאת על בחינת**

הדבר ונסיון על איזה שבועות, כי אם יהי' מיעוט המצוי יצטרכו תמיד בדיקה, ואם לא יהי' מיעוט המצוי סמכינן ארובא... ולאחר התקנה הי' איזה ושטים טריפה", עכלה"ק.

און בכלל, דער גאנצער אריכות פון הייליגן דברי חיים אז מ'איז מאבד ממון ישראל דורך מחמיר זיין בבדיקה, רעדט בלויז פון בודק זיין יענעמ'ס, אבער נישט פון בודק זיין דאס אייגענע, ווייל אויף דעם איז נישט שייך מאבד ממון ישראל. און דא רעדט מען דאך פון איינפירן א סדר הבדיקה לכתחילה אויף לעתיד, מיט גדרים וסייגים וואס רירן אן עיקרי הדין.

תמצית הקונטרס

- דער סדר בדיקת צומת הגידין איז שוין איינגעפירט לאנגע יארן אין בתי שחיטה איבער די וועלט, און די לעצטע פיר יאר אויך אין אמעריקא.
- אלע היימישע ערליכע קהלות און בתי שחיטה איבער דער גארער וועלט זענען מקפיד אויפן פראבלעם פון טריפות צומת הגידין.
- ס'איז נישט שייך צו זאגן אויף א געוויסע בית השחיטה אז "ביי אונז איז נישטא", ווייל דער ווירוס קומט אן איבעראל.
- די "ארימע בדיקה" פון 300 עופות קען בכלל נישט מברר זיין די איבריגע כמעט 8,000 עופות פון זעלבן טרעילער/לאַט.
- אלע בתי שחיטה, ווען מ'האט די מעגליכקייט שיקט מען צוריק דעם גאנצן לאט ווען מ'טרעפט חששות.
- דער "בודק מומחה בבדיקת צומת הגידין" זאגט עדות אז:

  - אין גאנץ קאנאדא - אריינגערעכנט "מאנטריאל" - איז פארהאן דער ווירוס וואס ברענגט טריפות אין צומת הגידין, און די קאנאדא געזעצן קענען נישט העלפן צו פארמיידן די ווירוס;

  - אין "מארוויד" איז אלעס פארהוילן, מ'לאזט נישט צו קיין פרעמדע אויגן צו מברר זיין דעם מציאות;

  - די עופות פון "מארוויד שחיטה" אין קאנאדא ווערן געבוירן אין ניו יארק, פונקט ווי אלע אנדערע עופות פון אלע בתי שחיטה (ווי באקאנט).

  - קרית יואל קויפט די געזונטסטע עופות אויף די מארקעט, וואו ס'מאכט זיך ס'ווייניגסטע דער חשש;

  - אין קר"י איז דער סדר הבדיקה אויפן מהודר'דיגסטן אופן וואס איז שייך;

  - אין קרית יואל איז די טיר אפען פאר יעדן רב וצורב, צו זען דעם מציאות און דער גאנצער סדר השחיטה והבדיקה, אן אפהאלט.

- די עופות פון בית השחיטה קרית יואל איז מען בודק נאך אינעם פארעם, אז ס'זאל נישט זיין שכיח קיין טריפות, און זיי האבן אויך די מעלה מער פון אנדערע אז זיי קענען דאס שנעל צוריקשיקן ווייל עס איז נישט קיין אייגענע עופות.

- דער חיוב בדיקה פון צומת הגידין איז מדינא דשו"ע, ווייל:
  - עס זענען פאראן עופות וואס איז ניכר דערויף די ריעותא פונדרויסן, איז דער חיוב בדיקה מן התורה;
  - לויט רוב פוסקים הייסט עס א מיעוט המצוי (עיין באריכות מדור ההלכה);
  - מזמן לזמן מאכט זיך א ווייררוס און דאן איז אלעס מחויב בדיקה לכו"ע;
  - אז מ'טרעפט דריי טריפות, קען זיין אז דאס הייסט 'מוחזק באיסור', וואס מ'טאר נישט עסן פון דעם לאט אן א בדיקה אויפן יעדן עוף באזונדער.
- אלע גדולי ישראל פאר דרייסיג-פערציג יאר צוריק האבן איינגעפירט דעם אופן הבדיקה ביים געלן פיסל פון אונטן, און זיי שרייבן קלאר אז דאס איז מער לכתחילה ווי אויבן ביים פולקע.
- דער הייליגער רמ"א שרייבט "אין אנו בקיאין בבדיקה" בלויז צו כשר'ן ווען ס'איז פאראן א ריעותא אויף די צומת הגידין, אבער נישט ווען מ'רעדט פון בודק זיין צי ס'איז בכלל דא א ריעותא.
- ביי טווירקי'ס איז פיל מער מצוי דער פראבלעם פון טריפות צומת הגידין, מיט סאך גרעסערע פראצענט'ן, און ס'איז לכו"ע א חיוב בדיקה מדינא (און אפילו ביי דעם איז מען נישט בודק אין מאנטריאל, ליידער)
- אין ארץ ישראל זענען די פראצענטן פון טריפות צומת הגידין פיל העכער ווי דאהי אין אמעריקא, און דעריבער איז מען בודק זיצנדיג.
- דער סדר השחיטה והבדיקה וואס איז שוין יארן לאנג איינגעפירט אין די "העדה החרדית", איז כשר למהדרין, לכתחילה, און חלילה נישט "בדיעבד" און מיט שוואכע "קולות" (כלשון המסלף).
- מען פארטושט דעם ציבור און די קאוסטומער'ס מיט שקרים און זיופים חדשים לבקרים, אזש ביז מסלף זיין די דברי הפוסקים, אלעס כדי נישט איינצופירן דעם סדר הבדיקה הנצרך מדינא.

אל תטמאו - ונטמתם בם

אל תשקצו את נפשותיכם וגו' ולא תטמאו בהם ונטמאתם בם, אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד, **כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפגם במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם, והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם בם.**

וצריך האדם ליזהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה כו', שומר נפשו ישמור את הדבר. (אור החיים הקדוש - ויקרא יא, מג)

עיני ראו ולא זר!

עדות נאמנה

מתוך שיעור ברבים שדרש

הרה"ג רבי **אהרן קושיצקי** שליט"א - לעיקוואד יצ"ו

בודק מומחה בכשרות העופות ובפרט בצומת הגידין קרוב לשלשים שנה

ביום ג' פר' משפטים תשע"ג לפ"ק - בהיכל כולל רמ"א - וויליאמסבורג יצ"ו

בנוכחת רבני הכולל ורבני העיר העומדים על מדין

(נעתק מהטעיפ)

ש: ס'איז דא עפעס א סיסטעם אין די פארעמ'ס, וועלכע מין עופות יעדער וויל באשטעלן? גרויסע, קליינע, געזונטע? ס'איז דא עפעס א קאנטראל?

ת: דער סיסטעם גייט אלעס מיט א קאנטראקט. ס'איז נישטא אזא זאך אז מ'זאל גיין אין די מארקעט זוכן טשיקענ'ס. ס'איז דא צוויי אפשענס פאר די שלאכט הייזער (בתי השחיטה). איינס, אז זיי האבן אייגענע טשיקענס, די 2'טע אפשען איז, זיי קויפן דורך א דיסטריביוטער. אייגענע טשיקענ'ס מיינט אז מ'פארט אראפ צו א העטשערי, מ'קויפט אפ די טשיקענס און מ'טראגט עס אריבער צו א בעיבי-סיטער. א בעיבי-סיטער מיינט א מענטש וואס האט א פארעם, מ'גיבט עס איבער פאר אים, מ'צאלט אים די געז, עלעקטריק, וואסער, אלע עקספענסעס פאר די ארבעט. ווען די טשיקען'ס זענען 5-6 וואכן אלט ער שיקט עס צוריק, מ'צאלט דעם מענטש פאר א בעיבי-סיטינג סערוויס. דאס איז 1 אפשען.

די אנדערע אפשען איז, אז מ'צאלט פאר א דיסטריביוטער. דער דיסטריביוטער האט אסאך פארעמ'ס אונטער זיין פראגראם, און דער שלאכט-הויז קען אויסקלויבן וועלכע פארעם זיי ווילן. אבער איינער וואס האט אייגענע טשיקענ'ס האט נישט די אפשען, ווייל די טשיקענ'ס באלאנגט צו זיי.

ש: ס'איז דא עטליכע סארט שוואכערע ביליגערע עופות. ס'קען זיין חילוקים אין עופות? מ'ווייסט פון אזא זאך?

ת: ס'איז דא עטליכע בריעד'ס פון טשיקען'ס. 30 טשיקען בריעדס קארד'ס, העריטידזש, לאנג איילענד א.א.וו. די אונטערשייד צווישן די בריעד'ס איז - ס'איז דא וואס וואקסן אפאר טאג שנעלער - אין די ספיד ווי שנעל זיי וואקסן אויף, מ'קען נישט זאגן אז איין 'בריעד' איז בעסער אדער שוואכער פון די אנדערע, נאר יעדע 'בריעד' האט זייגע מעלות און זיינע חסרונות. ס'דא א בריעד, א 'קאַבּב' וואס אסאך שלאכט הייזער נוצן, אויב איז דא א פראבלעם אין די פוס, די 'קאַבּב' וועט זיין ערגער ווי די אנדערע.

ש: ביי אונז נוצט מען פון אסאך בריעד'ס אדער נאר "קארנישט"?

ת: קארנישט זיכער נישט. כ'וועל אייך זאגן ווי אזוי ס'גייט דער סיסטעם היינט. עמפייער - אייעוואד - דאוויד עליעט - און מארוויד (מאנטריאל) נוצן "קאַבּב'ס". קרית יואל בדרך כלל נוצט העריטידזש. נישט אלעמאל, נאר בדרך כלל, ווייל "זיי קויפן דורך א דיסטריביוטער" וואס האט אן אייגענע טריפה'נע שלאכט-הויז. און פאר זיין טריפה'נע שלאכט-הויז שחט ער נאר העריטידזש. ממילא זיי זענען אביסל משועבד צו די בריעד וואס ער האט, ממילא זיי נעמען העריטידזש, (אויך איז העריטידזש א ווייכערע און בא'טעמ'טערע פלייש). די 'קאַבּב' גראדע וואקסט שנעלער ווי די העריטידזש.

ש: וואס איז א נפקא מינה?

ת: אויב ס'איז דא א נפק"מ, איז די קאַבּב'ס ערגער (אין צומה"ג ווירוס), ווייל זיי וואקסן שנעלער. די קאַבּב'ס צום ביישפיל וועלן אלעמאל האבן אייביג מער פראצענטן פראבלעמען מיט בוקי דאטמא'ס, ווייל די פיס זענען שוואכער.

...ס'איז דא אסאך פארעמ'ס אין אמעריקא, וואס צוליב דעם פראבלעם פון די צומת הגידין, האבן זיי אויך אנגעהויבן אויסרייניגן די טשיקען קאָאָפּ'ס. פונדעסטוועגן איז נאך אלץ געווען. איך בין געפארן

צו אסאך פארעמ'ס אין פענסילוועניע, דער פארמער רייניגט אויס אינגאנצן, ער סטעריליזט איידער ער ברענגט אריין די נייע טשיקענ'ס, איז געווען 60% טריפה!

ש: ווער קויפט אלץ פון א דיסטריביוטער?

ת: קרית יואל און הפלא קויפט פון די זעלבע דיסטריביוטער.

ש: לאמיר גיין כסדרן, ווי אזוי ווערט די פראבלעם פון צומת הגידין ס'איז דורך א ווייראס אדער אנדערע וועגן אויך?

ת: ס'קומט פון א ווייראס, אבער די אלע זאכן וואס כ'האב דערמאנט אין די הקדמה, טשיקענ'ס וואקסן זייער שנעל, זיי האבן נישט קיין עקסערסייז, דאס איז זיכער מאכט עס ערגער, אבער אזוי ווי ס'קוקט אויס היינט איז א ווייראס.

ש: ווען, וויאזוי, און ווער האט אנגעהויבן צו באמערקן דעם פראבלעם?

ת: איך האב באמערקט דעם פראבלעם דעם ערשטן מאל איז געווען בערך פיר יאר צוריק... א יאר צוריק האט זיך עס אנגעפאנגען נאכאמאל, אבער יעצט, די וואס ארבעטען - די יוניווערסיטי וואס ארבעט אויף די מחלה, די רפואה - זיי זאגן ס'איז שוין איבעראל אין אמעריקע. די סאודערן סטעיטס, ארקענסאו, אייאווע האט עס, פענסילוועניע האט עס, "איבעראל"!

ש: מ'קען דערקענען די ווייראס פאר'ן שחט'ן אדער נישט, אדער נאר דורך א מומחה?

ת: עס איז דא א וועג וואס שטעלט אזא סיסטעם פאר דריי שלאכטהייזער. איך פלעג ארויספארן צו די פארמ'ס, שפעטער האב איך שוין געהאט תלמידים אויף דעם, אז מ'הייבט אויף אפאר הונדערט לעבעדיגע טשיקנס און מ'קוקט אויף די פיס, אז מ'קוקט אויף די פיס קען מען דערקענען צי די טשיקן האט די מחלה אדער נישט, לעבעדיגערהייט. און לויט דעם קען מען וויסן, אויב מ'טשעקט צוויי-דריי הונדערט טשיקנ'ס לעבעדיגעהייט קען מען וויסן מער ווייניגער וואס וועט זיין די פראצענט פון די טריפות, און לויט דעם וועט די שלאכטהויז באשליסן אויב עס לוינט זיך אריינצוברענגען אזא פארעם, צו נישט. (וכן עשו בקרית יואל בכמה שבועות האחרונות, כמו שאמר להלן בהשיעור).

ש: אויב זעהט מען אויף א טראק אז ס'איז דא א פראבלעם, מ'פאנגט אן צו זען, קען מען עס צוריקשיקן, איז עס א גרינגע זאך אדער נישט?

ת: דאס איז א גוטע קשיא, ס'איז נישט אזוי פשוט. מ'האט פריער דערמאנט אז ס'איז דא קאמפאני'ס וואס האבן אייגענע טשיקנס, איינער וואס האט אייגענע טשיקנס האט נישט וואו צו שיקן, ווייל די טשיקנס באלאנגען צו אים, ער האט נישט וואו צו שיקן די טשיקנס. די איינציגע זאך וואס מ'קען טוהן מיט טשיקנס וואס טויגן נישט, איז מ'קען אויף די מינוט גיין זוכן א קאסטומער. די קאסטומער'ס קען זיין ביי די לייו"ו מארקעט, דא אין ניו יארק פארקויפט מען אסאך לעבעדיגע טשיקנס פאר די טשייניז, פאר די איטאליען, פאר די אראבער, זיי האבן ליב צו קויפן לעבעדיגע זאכן, אמאל קען מען פטור פון איין טראק אויפן לייו"ו מארקעט, אדער מ'קען שיקן אין ווירזדשיניע איז דא א גרויסע פעקטארי וואס נעמט אלטע ברידער"ס און מאכט פון דעם סו"פ און סאלאמ"י און אזעלכע זאכן, מ'קען שיקן, מ'באקומט פעני'ס פאר די טשיקנס, ס'איז א גרויסער הפסד, דאס איז איינער וואס די טשיקנס באלאנגט צו אים.

אבער איינער וואס קויפט דורך א דיסטריביוטער - צום ביישפיל קרית יואל - האט א אפשען צו גיין צו די פארעמס, טשעקן די טשיקנס פון פריער, צו זאגן אויב ער וויל עס יא אדער נישט, און אפילו ווען עס קומט אן, אויב ס'שטייט ביי אים אין די קאנטראקט אז ער קען עס צוריקשיקן, קען ער עס גרינגער צוריקשיקן.

ש: קיינער שניידט נישט די גידין (לבדוק) פון אויבן במקום הגידין?

ת: דא אין אמעריקא, סיי די פלעצער וואס זיי טשעקן יעדע טשיקן, און סיי די פלעצער וואס מאכן א סעמפלינ"ג, א סעמפלינג הייסט א גדר מ'טשעקט די ערשטע 200-300, ביידע מאכן אויף דעם זעלבן סיסטעם, מ'שניידט אריין אין די ארכובה, ביי די געלע פוס פון אונטן... אלע פלעצער אין ארץ ישראל און אין אמעריקא אויך, שניידן ביים געלע פוס.

ש: וואס טוט די עדה החרדית? וויאזוי איז מען בודק?

ת: ביי די עדה החרדית שניידט מען אויך אריין ביי די געלע פוסל (פון אונטן), דער זעלבער סיסטעם ווי דא.

...די מעלה אז מ'שניידט אריין די געלע פוס איז א מאניטער"י מעלה, אז די פולקע ווערט נישט געהרג'ט, דאס איז איינס, און די צווייטע איז לגבי די זאלצן. מיר ווייסן אז מ'דארף זאלצן סוירפו"ס ערי"ע, אז איך שנייד אריין אין א פלאץ, יעדע פלאץ וואס איך שנייד דארף איך אריינרוקן וואסער און זאלץ. ממילא קומט אויס נאך א פלאץ וואס א מענטש דארף אכטונג געבן - די זאלצער'ס דארפן אכטונג געבן אז מ'זאל ארייגלייגן

זאלץ, און בדרך כלל אז מ'שניידט ביי די פולקעס קען ווערן פארמאכט און מ'זעהט נישט אז ס'איז אפען, ס'קען זיין אמאל די זאלץ גייט נישט אריין, דאס איז די מעלה פון שניידן אונטן די ארכובה, ערשטנס מ'הרג'עט נישט די פולקע, און צווייטנס א מעלה לגבי די מליחה.

ש: אין אייראפע, לאנדאן, מאנטשעסטער, אנטווערפן וואס איז די מציאות?

ת: זיי האבן אויך די פראבלעם.

ש: מ'איז בודק צי נישט?

ת: יא מ'איז בודק. אין גאנץ אייראפע, און סאוט אפריקע.

ש: וואס די מציאות אין קרית יואל, און וויאזוי איז מען בודק?

ת: אין קרית יואל איז היינט אביסל גרינגער ווי אנדערע פלענטס, ווייל זיי האבן נישט קיין אייגענע טשיקענ'ס, נאר זיי קויפן דורך א דיסטריביוטער. האבן זיי די option אפען, צו גיין צו די פארעם און זאגן, די פארעם וויל איך יא, און די וויל איך נישט. איז דער סיסטעם אין קרית יואל, זיי האבן א גוי וואס ארבעט סיי ווי פאר דעם דיסטריביוטער, זיין ארבעט איז צו גיין פון פארעם צו פארעם, און א חלק פון זיין ארבעט היינט איז, אז ער הויבט אויף אפאר הונדערט טשיקענס פון יעדע פארם און ער זאגט פראצענטן, און ער גיבט איבער די אינפארמעישאן פאר די דיסטריביוטער, אז די פארם וועט זיין 10 פראצענט, פינף, צוויי א.א.וו. וואס די נומערן זענען, זאגט ער עס איבער, און לויט דעם באשליסן זיי צי מ'ברענגט עס אריין.

ש: וואס איז די מציאות ביי די שחיטה אין טאראנטא (קאנאדא)? ס'איז דא די פראבלעם? און וויאזוי איז מען בודק?

ת: איך בין געווען דארט אפאר וואכן צוריק, איך בין געפארן זיי אויסלערנען וויאזוי צו טשעקן, ווייל זיי האבן נישט עוסק געווען אין דעם בעפאר. כ'האב געזען 2 טראקס דארטן, איין פארעם איז געווען 100% ריין, און די אנדערע האט געהאט אביסל ווייניגער פון 2 פראצענט, און אפאר טאג שפעטער רופט מיך דער משגיח צוריק, אז ער האט געפינען א טראק מיט פינף פראצענט (טריפות)!

ש: וואס איז דער מציאות אין מאנטריאל? ס'איז דא די פראבלעם? וויפיל פראצענט? וויאזוי איז מען בודק?

ת: איך ווייס נישט וויפיל פראצענט... אינפארמעישאן וואס ס'טוט זיך אין דעם פלענט איז Very secretive... איז מיר שווער צו זאגן וויפיל פראצענט ס'איז דא.

ש: מ'זאגט אז איר זענט געווען אין מאנטריאל און בודק געווען און גארנישט געטראפן, וואס איז די מציאות לויט ווי איר האט געזען?

ת: וואס איך האב געזען. דעם טאג וואס איך בין געווען האבן זיי געהאט דריי טראק'ס, די ערשטע האב איך נישט געזען איך בין געקומען א שעה שפעטער, נאר די משגיחים האבן מיר געוואלט ווייזן אז זיי קענען די מלאכה און זיי ווייסן וויאזוי צו טשעקן, האבן זיי אויפגעפיקט צוויי טריפה'נע טשיקענס וואס איז געווען פון די ערשטע טראק.

די דריטע טראק האב איך געזען בערך אויף 4-5 פראצענט - כ'ווייס נישט פונקטליך וויפיל - די סימנים פון די מחלה די ריעותא - א הארטקייט ביי די פולקע, און ס'איז געווען אביסל מער ברייטער, כ'האב אראפ גענומען צוועלף טשיקענס, אריינגעשניטן צו זען, אלע 12 האבן געהאט די סימנים פון די מחלה, אבער די מחלה איז ממש נאר אזוי אין אנפאנג, ס'האט נאכנישט געהאט קיין צייט צו צורייסן גידין, דאס איז געווען אזא מין פארעם.

אבער ס'איז זייער וויכטיג צו וויסן, אויב מ'וויל וויסן פונקטליך וואס טוט זיך אין א פלענט, דארף מען דארט זיצן 3-4 וואכן. ווייל יעדע פארעם איז אנדערש, ס'קען זיין, דו קענסט אריינגיין אין געוויסע פלענט, און פונקט אין דעם טאג האבן זיי געהאט 2 שיינע פארעם'ס, דו קומסט מארגן, איז דא א פארעם מיט 50 פראצענט, צו אכציג, ניינציג פראצענט, ס'קען זיין אלע ערליי נאמבער'ס, פון איין טאג קען מען גארנישט וויסן.

ש: לויט אייער הרגשה - איר זענט דאך א מומחה - איז דא א חילוק פון קאנאדא צו אמעריקע, אדער נישט?

ת: אויב די מחלה וואלט געקומען פון דעם וואס ס'גייט פון איין טשיקען צו די אנדערע, וואלט געקענט זיין בעסער אין קאנאדא, ווייל דארט עפ"י געזעץ מוז מען אויסריייניגען די טשיקען קאָאָפּ'ס.

אבער, די מחלה קומט דאך פון די מאמע, איז שוין נישט קיין נפק"מ אויב מ'רייניגט יא אויס אדער מ'רייניגט נישט אויס. א מחלה וואס די טשיקען ווערט געבוירן מיט די מחלה העלפט שוין נישט אויסרייניגען.

און די הויפט מיינונג איז, אז "ס'קומט אויף פון איינעם צו די אנדערע", דאס איז זיכער! אבער די הויפט מיינונג איז, די מעין פראבלעם היינט איז, אז ס'קומט פון די מאמע (און די מאמע קומט פון אמעריקא).

ש: איז נישט דא קיין פראבלעם מיט דעם וואס דער רמ"א זאגט "אין אנו בקיאין בבדיקה", וויאזוי קען מען זיך פארלאזן ביי די אלע פלעצער אויף בדיקה?

ת: (אחר שהאריך בביאור הדברים לפי דברי הש"ך והט"ז בסי' נ"ו, דאין אנו בקיאין הוא דוקא אם יש "צרירות הדם הרבה עד שכמעט אין הגידין ניכרים", סיים למסקנא:) די בדיקה דארט (בקרית יואל) איז "להחמיר", נישט להקל. די היכי תמצא (של אין אנו בקיאין) וואלט געווען לויט דעם רמ"א, ווען מ'זעהט דארט א פארפוילטקייט, א רקבון אדער צרירות דם הרבה, און מ'גייט מקיל זיין. (אבל בודאי לא במקום שמחמירין להטריף כל עוף שיש בו איזה ריעותא קל).

ש: "צרירות הדם הרבה" איז מען מטריף צי נישט?

ת: צרירות הדם הרבה, דאס איז וואס דער ש"ך און ט"ז ברענגען אראפ, "צרירות הדם הרבה עד שכמעט אין הגידין ניכרים", איז מען זיכער מטריף אלס חוסר בקיאות, "דאס" איז די חומרא פון רמ"א.

ש: לויט די היינטיגע ריעותא, וואס מ'האט שוואכע ריעותא'ס נאר מיעוט המצוי, וועט נישט העלפן קיין בדיקה אלס "אין אנו בקיאין"?

ת: אין מיין שו"ע שטייט עס נישט! אין מיין שו"ע שטייט אז נאר אויב א געוויסע טשיקען האט געהאט ריעותא, און די גדרים פון ריעותא איז א רקבון אדער בנצרר הדם, דאן אויב די געוויסע טשיקן האט א ריעותא בין איך נישט בקי. (אבל לא כשאין לו ריעותא לעצמו, רק בודקין לראות אם יש לו ריעותא בכלל שאז מטריפין העופות מיד).

ש: אויב טרעפט מען אין א שלאכט הויז דריי עופות טריפה'נע צומת הגידין, וואס איז דאס אנדערש ווי ווערים וואס איז דא א הלכה אז מ'זאל דארפן בודק זיין די גאנצע (ווען מ'טרעפט אפילו בלויז דריי)? אויב ס'קומט פון א ווירוס קען זיך דאס דאך אריבערכאפן (איינער צום צווייטן)?

ת: ס'איז דא א טו"ז ביי דרוסה (סו"ס נ"ז). דער טו"ז ברענגט א דעה, אז ווען איינער איז דורס דריי בהמות, און דער מאן דאמר וואס דער ט"ז זאגט אז דאס זאל זיין א חזקה, וויבאלד זי האט דורס געווען דריי בהמות, דארף מען חושש זיין אויף אלע איבעריגע, און אלעס זאל זיין אסור. דער טו"ז איז חולק אויף אים, נאר יעדע בהמה האט א חזקה בפני עצמו און מ'איז נישט דן קעגן די דריי. ממילא אז די חזקה פון דריי פאסט אריין ביי טריפות, דער טו"ז ברענגט עס אראפ.

דער טוב טעם ודעת איז מסביר דעם טו"ז, אונז ווייס מיר ביי דריי תולעים איז א תשובת הרשב"א וואס דער מחבר ברענגט אראפ, אויב מען געפינט דריי תולעים (אין א פעלד/פּאַרעם) זענען די אחרונים דן צי תולעים איז א זאך וואס וואקסט אויף מיט די ווערזשעטעיב"ל, אדער מעלמא קאתיא. רוב אחרונים האלטן אז דריי תולעים וואס זענען אריינגעפאלן, איז נישט קיין חשש אויף די גאנצע. זאגט דער טוב טעם ודעת, אז דער טו"ז איז חולק אויף די דעה, ווייל דרוסה מעלמא קאתיא, ווייל א דורס וואס איז געקומען פון דרויסן האט געכאפט 3 בהמות און ס'איז נישט קיין ריעותא אויף די אנדערע. אבער איה"נ לויט אים קומט אויס, אז ווען ס'איז דא א געוויסע טריפות, די סברה קומט אזוי אויס, אז ס'איז יא א חזקה. (אויף אזא זאך דארף מען האבן איינער וואס איז א פוסק הדור, אבער אזוי קומט אויס פון טו"ז).

ש: ס'איז דא א חילוק אין די טריפות, אלס אייער סברא, צי ס'איז א וואָרעם וואס כאפט זיך אריין איינער צום צווייטען, אדער ס'איז א פשוט'ע טריפות וואס יעדע זאך איז פאר זיך עקסטער?

ת: איך ווייס טאקע נישט צי ס'איז א נפק"מ, דאס דארף מען פרעגן די גדולי הפוסקים. אבער דאס ווייסט מען, אדער קומט עס פון די מאמע, אדער איין טשיקען פון די אנדערע. ווען ס'קומט פון אינדרויסען פון א אנדערע טשיקען וואלט איך געזאגט אז ס'איז מעלמא קאתיא, אבער קען זיין אז אלע טשיקענ'ס וואקסען צוזאמען (וממילא צריכים כולם בדיקה לשיטת הט"ז הנ"ל בדמיון לתולעים).

ש: וויאזוי האלט היינט דער מציאות אין קרית יואל ווען עס קומט דארט אן, זייט ווען מען טשעקט קודם אין די פארעם?

ת: אין די לעצטע 5-6 וואכן האבן זיי נישט געהאט מער ווי א ½ פראצענט.

ש: למעשה היינט אז מען טשעקט די קישקעס (בכל בתי השחיטה), האט א פשט די קישקע יא צו טשעקן און די צומת הגידין נישט צו טשעקן?

ת: די צומת הגידין איז דאך סאך ערגער ווי די קישקע, ווייל די צומות הגידין איז לרוב הפוסקים ודאי טריפה, און די קישקע אין ערגסטן פאל א גדר פון אין אנו בקיאין. די סברא בודק צו זיין (צומה"ג) איז אסאך א שטארקערע סברא ווי בודק צו זיין די קישקע.

ש: וועלכע בתי שחיטה (דאהי) זענען בודק יעדע טשיקען עקסטער?

ת: קאהן'ס בוטשער (וויליאמסבורג), און בית השחיטה אין קרית יואל.

סיכום דבריו

- דער סארט תרנגול וואס מ'שחט אין בית השחיטה קרית יואל איז פון א בעסערע קוואליטעט, וואס פארמיידט אז ס'זאל כמעט נישט געשען קיין טריפות פון צומות הגידין און בוקא דאטמא.

- אין קרית יואל איז מען בודק די תרנגולים נאך אין די פאַרעם אז עס זאל נישט זיין שכיח קיין טריפות. זיי האבן אויך די מעלה מער פון אנדערע אז ביי סיי וועלכע פראבלעם קען מען דאס זאפארט צוריקשיקן און איינטוישן וויל מ'קויפט דאס פונעם דיסטריביוטער. (אנדערש ווי אנדערע פלעצער וואס מ'דארף גיין זוכען א קונה אויפן טשיקען מארקעט).

- וויבאלד די ווייראס וואס איז גורם צומת הגידין קומט נאך פון די מאמע (און די עופות ווערן געבוירן דאהי אין אמעריקא), איז נישט קיין שום נפק"מ צווישן אמעריקא און קאנאדא, און קיין שום קאנאדישע געזעצן קענען נישט פארמיידן די ווייראס. (אין טאראנטא האט מען געטראפן א טראק מיט פינף פראצענט טריפות!)

- אין קרית יואל איז מען בודק יעדע תרנגול ביי די געלע פיסל, אזוי איז אויך ביי די שחיטה פון די "העדה החרדית" אין ירושלים און רוב חרד'ישע בתי שחיטה איבער די וועלט, און אויך די "סעמפלינג בדיקה" אין מארוויד-מאנטריאל איז געגנוי אזוי! און נישט אויבן ביים מקום הגידין. דאס האט אויך א מעלה לגבי מליחה.

- אין די געציילטע שעה'ן וואס דער בודק מומחה איז געווען אין מארוויד-מאנטריאל, האבן 4-5 פראצענט עופות געהאט סימנים פון די מחלה/ ווירוס, הארט פארן צורייסן די גידין.

- די חומרא פון רמ"א אז "אין אנו בקיאין בבדיקה", איז נאר וען ס'איז א ריעותא אויף די גידין, און דוקא אויב מ'וויל מקיל זיין און כשר'ן דעם עוף, אבער נישט - פארקערט - ווען די בדיקה איז דוקא להחמיר.

- די וואס זענען בודק בלויז די ערשטע 300, איז צריך עיון אויב די בדיקה נוצט, פון די הלכה המקובלת אז אויב מ'טרעפט ג' תולעים זענען אלע צריכים בדיקה מדינא.

איך נכניס עצמינו במקום צר?

אפילו בעסקי העולם כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול ואפילו באפשר רחוק, ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדרך התורה והמצות שהן כבשונו של עולם, ואיך נניח הדרך אשר דרכו בה רבותינו הקדושים ז"ל, ונכניס עצמינו במקום צר ומשעול הכרמים

(ר"ן, הובא בריב"ש סי' ש"צ)

רבינו הק' זי"ע אין שו"ת דברי יואל (עי' יו"ד סי' נ"ד, סי' ס"ט אות א') איז מעתיק די ווערטער פון הייליגן ר"ן מערערע מאל אין די תשובות און לייגט צו: "**ומה גם במאכלות אסורות.**"

תיכף בוראין שקר חדש במקומו

הנה בדורות הקודמים היו כנראה עוד טובים מאלה של היום, דהנה אמרו חכז"ל כל שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו אינו מתקיים בסופו, ומלפנים אם רצו לומר איזה שקר הוצרכו לספח לו קצת אמת בתחילתו, אבל היום כבר חדל מנהג זה ואומרים אף שקר שלא הי' ולא נברא, דטעמא מאי היו צריכים לספח לו קצת אמת לפי שבלא זה לא יתקיים ותהי' יגיעתם לריק, והיום אין חוששין לזה שהשקר לא יתקיים, כי לא יבצר מהם, ותיכף בוראין שקר חדש במקומו. ואין צורכין כבר לספח לו קצת אמת, ואומרים גם מה שכולו שקר.

(רבינו הק' והטהור זי"ע - חידו"ת מסיבות ח"א דף ל"ו)

(אין אידישער איבערזעצונג: די פריערדיגע דורות זענען געווען בעסער פון היינט, ווייל חז"ל זאגן דאך אז יעדע שקר וואס מען זאגט נישט דערין א שטיקל אמת'דיג ווארט פון אנהויב וועט זיך צום סוף נישט האלטן, אבער היינט האט זיך שוין אויפגעהערט דער מנהג, און מ'זאגט שוין אויך א שקר וואס איז נישט געשטויגען, ווייל דער טעם פארוואס אמאל האט מען געדארפט זאגן כאטש אביסל אמת, ווייל אויב נישט וועט זיך דער ליגענט נישט האלטן און די ארבעט וועט זיין אומזיסט, אבער היינט רעכענט מען זיך נישט מיט דעם אז דער שקר וועט זיך נישט האלטן, ווייל זאפארט וועט מען באשאפען א פרישען ליגענט אנשטאט דעם ערשטען, און מ'דארף שוין נישט זאגן אפילו אביסל אמת, נאר מ'זאגט אויך וואס איז אינגאנצען ליגענט.)

דברים חוצבים להבות אש

מאת מרן הקדוש בעל דברי חיים מצאנז זי"ע

על אלו אנו מתפללים בכל יום ולמלשינים

ומה שכתבתם שבני בליעל מחרפים אתכם, לא ידעתי מה הוא החרפה לכם, לו ישכילו יבינו שאדרבה מחמת שאתם נזהרים מאיסורים ולאכול מפוטמים, השי"ת שומר אתכם ולא יאונה לכם מכשול, וכאשר התחיל זה הריעותא להיות נקרה מקרה מן השמים שיתוודע לכם ורגלי חסידיו ישמור, וכו'. ומה לכם לחרפת בני בליעל ובלא השכל וכו'.

זאת אומר בטח מי שהוא בעל אמונה בדת הישראלי וירא ה' לא יבא לחרף למי שמחמיר באיזה דבר חומרא ומסתמא אפילו פשוטי והמוני עם לא יבזו אתכם מחמת שנהגתם חומרא ורק נמצא איזה אפיקורס. על אלו אנו מתפללים בכל יום ולמלשינים אפילו באינם ידועים. ושלום לכם.

(ח"ב יו"ד סי' ל"ט)

דאס וואס איר שרייבט אז בני בליעל פארשעמען אייך [פארן מחמיר זיין אין בדיקת כשרות הבשר], ווייס איך נישט וואס איז די בושה פאר ענק. וואלטן זיי געהאט שכל וואלטן זיי פארשטאנען אז אדרבה, דוקא צוליב דעם וואס איר זענט נזהר אין מאכלות אסורות היט אייך דער רבוש"ע אז ס'זאל אייך נישט געשען קיין מכשול... איז וואס שטערט אייך די פארשעמונג פון שלעכטע מענטשן אן קיין שכל...

דאס זאג איך אויף זיכער, אז ווער עס גלייבט אין דת ישראל און פארכט זיך פון השי"ת וועט נישט קומען שפעטן פון איינעם וואס איז מחמיר אין א חומרא, און ווארשיינליך אפילו פשוט'ע מענטשן וועלן אייך נישט פארשעמען פארן זיך פירן מיט א חומרא, דאס געפינט זיך נאר ביי אן אפיקורס, און אויף אזעלכע זענען מיר מתפלל יעדן טאג "ולמלשינים", אפילו מיר ווייסן נישט ווער זיי זענען. ושלום לכם.

C.Y.L.
POB 050186
Brooklyn NY 11205